

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
16 A
44

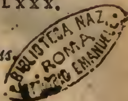
TRACTATVS IN MATERIA Equorum.

Mag. & Excellentiß. D. Hippolyti Bonacossæ, Iu. Cons. ac Nobilis Ferrariensis.

Nouissimè ab ipso recognitus, ac CLXXX. Quæstionibus auctus.

Summa, ac diligenti cura impressus.

CVM PRIVILEGIIS.

VIRTVTI SIC

CEDIT INVIDIA.

VENETIIS, MDLXXIIII.

Apud Damianum Zenarum.

ILLVSTRISSIMO
AC EXCELLENTISSIMO PRINCIPI DOMINO, D. FRANCISCO ESTENSI, Marchioni MASSAE. &c.

Hippolytus Bonacossa Iurisconsultus Ferrariensis fœlicitatem.

A illustris est tui nominis toto terrarũ orbe sanè non ficta fama, Princeps optime, isq; de te vbique gentiũ circumfertur rumor, vt præstantia morum, humanitate singulari, integritateque eximia præcellere te vno ore fatentur omnes, ac prædicent. Rarissimum quidem tempestatis nostræ exemplum esse, quòd diuina quadam prouidentia ortũ hisce calamitosis temporibus videri possit. Quibus animi tui, cęterisque dotibus & ipse allectus. Cum his meis

ſalutẽ tibi dicere decreuiſſem, non cen ſui id abſq; munuſculo aliquo faciendum. Breuẽ igitur in materia equorũ tractatũ hunc, ex legali diſciplina depromptum ſcriptitaui, quẽ dicare tibi, et ſub tuo nomine, ſi quam forſan eam in rem ſtudioſis vtilitatem afferre poſſem ſinerem in vulgum prodire, quẽ ſi tuo calculo comprobaueris, ſpes eſt, alios quoq; in ſtudioſorũ gratiam Tractatus emiſſuri ſumus, accipe igiť nũc hos noſtros labores Clementiß. Princeps, quales quales exiſtãt, animi grati erga liberalitatẽ tuam ſpecimen, maiora & me debere, & ſplendorẽ tuũ decere certè ſcio. Verũ te quidẽ nunc veterum geres exẽplo, qui non minus regium eſſe parua interim à ſeruis tenuioribus exporrecta hilari fronte cũ offeruntur accipere, exiſtimarũt, quàm vel maxima dare. Inquit Naſo.

Velle

Velle parū incipias, vt re potiaris oportet.

Sic & laudari cōſueuit magnus ille Perſarū Rex Artaxerſes cognomento Memor, qui cū ruſticus neſcio quis ei aquā vtraq; manu è proximo hauſtā flumine obtuliſſet, benigno illā iucūdoque vultu accepit, nō rei, quæ donabatur vtilitate, ſed prōpta eius, qui largiebatur volūtate gratiā metitus (vt inquit Plutarc.) Memorq; illius eris, de quo iuris Pont. gl. verſ. gratioſè. in clem. 1. de cenſi. memoratur, videlicet.

Quadrupedis dentes donati cernere noli.

Adagium vtiq; Italicum. Non reſpiciendum, ſcilicet, dentem Equi donati.

Cæterum illud quoq; reuerēter polliceor, oēm meam operam, inuiolabilemque fidē pro dignitate tua nil vnquam recuſaturū. Deus autē optimus maximusq; in aduerſis præſtet fortitudinē, Illuſtriſ. D. tuæ perpetuus, ſi quid eſt.

INDEX IN TRACT. de Equo. Bonacossæ.

A

Amittit

Communicari

D

E

Emens

Emptor

 ostendat,

F

H

Hæres

aquatum

Legat

L

Legato

Libellus

M

Mo-

P

Q

R

Redhi-

dente

pro

V

COMPENDIOSVS IN MATERIA EQVORVM TRACTATVS IV. VT. D.

Domini Hippoliti Bonacoſſæ Nobilis Ferrarienſis.

De Equo ipſo ſiue Caballo.

EROCISSIMVM & *inquietiſſimum animal in ſomniq; & inexpleta vo-ragine eſt Equus, nil domino inſolentius, Animal inquam & ocij impatiens, & laboris tumidum, deiectum, impetuoſum, ignanum, audax, intrepidum, volatile, caducum, vmbroſum, dominum ſpernens, diuerſiſq; illum vijs in diſcrimen trahens. Quis enim contumaciam quis morſus, aut calces explicet? quis hinnitus, & aſcẽſoris impatientiam? Quot enim equorum mores, totidem conſtat eſſe pericula, ob id Equus fallax dictus eſt, ait Lucas de pẽna, in l. probatorius. col.*

ſi.C.de diuerſis officiis, lib xij.ex eoq; adagium ortum, Equorum domitoribus. Bis equum male facere. Animal etiam, quòd ſi conferantur cum obſequijs tedia, nemo ſapiens emet, nemo diligens paſcet. Eundum igitur pedeſter, & ibi pro libito, nemo te tranſuehit, nemo morabitur, nemo concutiet, nemo deijciet, nemo aget in præceps, vnus tibi labor in via, vnum opus ire, nihil tibi tuo cum rectore negocij Non cogeris Equum frenare, non pungere, non adaquare, non ſubſternere, non circunducere, non fricare, non paſcere, non aut tergum vngere, aut arentem pedis vngulam & tractare digitis ancipites clauos, aut nocturnos ſudibus arcere concurſus, & ſomno exciri trepidus ſemperq; ſolicitus, quid belua peruigil cum vicinis agat, ſaltem noctibus quieſces. Nam qui equitant noctu etiam laborant, & alia patiuntur, de quibus Ethruſcus Poeta, de remedijs vtriuſque fortunæ, lib.ij. Dialogo lvij & xxxi. vbi de Equo meminit. multa (licet) de Equo ſint vtrinq; contraria, obſequioſum tamen illud fidumq; Animal quis negabit? de quo tã multæ iactantur fabulæ, ſcribuntur hyſtoriæ. Animal profectò nobile, regium, optabile, colendumq; dignum, quod de enormi præcio comparetur anxia nutriatur cura. Eſt id quidem vtile, interdum & celeritati adminiculum, et fatigationi remedium, & nobilitatis inſigne, glorioſum quippe vulgo cenſeri inſigni Equo vehi, & cunctos excellere, nec vertice ſolo, ſed humeris & penè toto corpore ſu-

pra

pra esse. Equos prima Thessalia reperit domuitq;. Tametsi Celius Rhodiginus, lec. anti lib. xi. c lvij. ex vrina Neptuni ortum referat, qui olim super saxo consopitus profuderit. Lactantius verò grammaticus in Thessalia terram tridente percussam à Neptuno potius existimet. Ingentes sanè viros vsq; ad Ludibrium Equorum studio captos legimus, & nobilis Equi spiritum moresq; descriptos quandoque pro sugestu vidimus. Scriptum extat Alexandrum Macedonem amato Equo tumulum erexisse, vrbemque de Equi nomine appellatam. Augustum praterea Equo sepulchrum instituisse constat Diuum item Iulium ante Aedem Veneris marmoream Equi effigiem consecrasse. Antoniū quoq; verum viuenti Equo, quem immodicè amabat, simulachrum aureum, & ipso mortuo sepulturam in vaticano extrui fecisse narrant hystorici. Nec defuere adhuc, qui eorum Equos, vt filios luxerunt, ęgrotosque ter quotidie licet podagrę morbo laborarent vnà cum medicis visitarunt. De Equis vndique scribunt Hystorici fusius, nempe Plinius lib. viij. cap. lij. Textor. in officina, in j. parte, Gellius de Bucephalo Alexandri Equo & alij, quos sciens reticeo, nè verbosus fiam. Scitissimus noster iurisperitus Tiraquellus, in suo, de legibus connubialibus, in vij. l. ex Plinio recenset. Equum petijsse prærupta, & exanimatum esse, cum detracto operimento oculorum se cum matre coijsse videret. Idem recenset Archiepiscopus Flo. in eius

summa parte, 2. tit. v. c. v. §. ij. de incestu. in fi. §. Idem dicit sum. Angelica in v. impedimento matrimonij. fol. 207. nu. 1. Idem recitat & Q. Curtius, lib. v. Ex quo satis apparet naturam tacito quoddam sensu promiscuam detestari libidinem. Licèt aliter censeat Naso, vt videtur Metamorpho x. his carminibus.

Coeunt animalia nullo
Cætera delicto, nec habent turpe iuuēcæ.
Ferre patrē tergo, fit Equo sua filia cōiunx.

Et vide Neuiza. in Sylua. lib. xi. sub nume. 117. in princ. Equus itaque cum victor sit exultat, victus autem dolet Lactantius lib. iij. cap. viij Item Equorum cursus hominum clamoribus incitatur. Lucas de penna in l. per hanc C. de Cursu publico, lib. xij. Et scribit autem Iurisconsultus noster Petrus Iacobus in eius iudiciaria Praxi, quòd Rex Aragonum habuit semel Equum optimum & magni valoris, qui fuit factus quasi furiosus & interfecit multos scutiferos, & quòd Rex ille fecit poni disferratum & sine freno ad bellandum cum Leone, qui obtinebat, si fuisset ferratus expositus. Et refert Glossa iuris ciuilis, in l. si seruus. ff. de actio. empti. ver. cloacham, quòd Cæsar tertio die ante mortem suam intrauit podromum suum, idest Equorum stabulum, & inuenit Asturdonem vel Asturconem, vt legit budeus de Asse. lib. 3. pag. 254. suum Equum flentem, quod fuit iudicium mortis futuræ domini.

Equus enim ab ęqualitate dicitur, licèt e breuietur, quia quando quadrigis iungebantur pares equabātur, Inde diminutiuum equuleus, idest paruus Equus, vel genus tormentorum. Inde etiā equulus & equinus, equestris, equa, equula, equū equitis, equito equitas, equitor, equitatio secundū Papini de quo ita Lucas de penna in l.iij. C. de spectaculis &c. lib. xi.

Vetustissimum Marin tradunt scriptores, qui primus Equum inscendit & freno inhibuit, Ausonem indignè omnium. Siquidem princeps Italiā inhabitasse feruntur, quorum vnus iste Marin, vt ex Celio Rhodigino, Lectio. anti. lib. v. cap. xl. vide re fas est. Idemque Auctor lib xi cap. l. vij: scribit, Equitandi artem primum excogitasse Neptunum, qui ob id Hippius sit appellatus, (vt Diodoro placuit) Primus autem, qui Equos iunxit currui fuit Ectonius, de quo Virgilius,

Primus Eicthonius curr⁹ & quatuor aus⁹.
Iungere eques &c.

Rhodiginusmet. libr. vij. cap. xxvij. vbi disertè & copiosè hæc habui, quæ pro nunc congessisse volui.

QVAESTIO PRIMA.

QVAERITVR modò in iure noſtro Cæſareo. An Equus ipſe, ferum, mãſuetumve animal ſit? Reſpon. manſuetum animal eſſe. Equus enim & Bos manſueta ſunt animalia, quæ ſi ferociunt, ſi impetũt eſt contra eorum naturam, & ita procedit titulus. ff. ſi quadrupes pauperiem feciſſe dicatur. Vnde animal iuſta facere dicitur, cum iuxta naturam ſuam mouetur, l.j. §. & generaliter. eod. titu. vbi ſi quadrupes nocet, cum ſecundùm naturam ſuam mouetur, hoc damnum animali non imputatur, quia iuſta facit. Si mula enim plus iuſto onerata onus euertat, mulierem puta ledendo, damnũ vtique dediſſe non dicitur, cum hoc naturale animali fuit, vt abhorreret ab his, quæ ſunt dolori. iſte eſt tex. in l. pen. eod. titu. Nam & muli debent onerari ſecundùm onus, ad quod portandum ſufficientes conſuetudine reputantur. text. eſt optimus in argum. in l. publici. C. de curſu publico, & Ang. lib. xij. & ibi Bar. dicit illum tex. facere, quod ſi ego oneraui mulum tuum onere librarum quinquaginta, qui bonus & ſufficiens putabatur ad tantum pondus, ſi tamen ita oneratus deceſſit ex pondere, non teneor, quia permiſſum eſt mihi onerare ipſum ſecundùm cõſuetu-

ſuetudinem & muli ſufficientiam. ex cuius dictis facit ſingulare Corſetus, in ſingularibus ſuis, in ver.onus. quod dicit notatu dignum. Alioquin, ſi animal commota feritate contra naturam nocet, puta equus eſt calcitroſus, & calcem reijciat, iam dicitur iniuſta facere, & cẽſetur damnum dediſſe, isque pro noxa dabitur, aut damnum à domino reſarcitur, d.l.j.gloſſ.verſi.contra naturam, Inſtituta, eodem titulo.

Quæstio Secunda.

Quæro, pone curſu equi puer eſt occiſus, an equo ſedens, baiulanſve, aut currens capitali pęna puniatur? Et non puniri ait Saly. in l. non ideo minus. verſi. quero quinto. C. de àccuſa. ſed mitiori pæna. Tu autem diſtingue vt per Bonifa. in rub. de inſultu. nam ſi currit in loco deputato, & aut doloſè? & capitali pæna puniri tunc ait, ſecus atque ſi vitium ſciret equi, vt quia effrenatus indomitusve foret, & tunc leuiter eſſet puniendus. Si verò non in loco deputato, & aut dolo? & capitaliter plectendus venit. aut culpa, vt culpoſus eſſet puniendus, Vide Iaco. Nouellum in Pra ti. crim. vbi de inquiſitione pro caſu agit, ſub nume. 7. Felin. in cap. ſignificaſti, primo. de homici. in initio. Bar. in l. ſi fouea. §. nauis. ff. ad l. aquiliam, vbi & Floria. & Bar. in l. intelligendum. §. ſi propter. ff. de pub. Saly. in l. non

ideo,col.iij.C.de accusa. Fusius Iodocus, in eius criminali in rub. cap. xlij. vbi de damno pecuario agit. & quid si ex cursu equi quis percutiatur, & ex percussione vulnerat, Bal. consil.ccccxliij.in iiij.parte per totum.Et no. quòd currentes equos debent dicere alta voce guarda.guarda.Bal.in l.si putabat.ff. ad l. aquiliam,per illum textum.

Quæstio Tertia.

Conduxit quispiam equum ad vecturam, quem fuste vel baculo percussit in capite,ita quòd mortuus reperitur, tenebitur ne de occiso? Et teneri Felyn. dicit in c. significasti de homicidio, Corsetus in repertorio Abbatis, versi.Conductor. Ratione enim loci percussi percutientis animus deprahenditur, cum equus virga & calcaribus, & non fuste vel baculo solicitatur, ad estimationem teneri existimat.

Quæstio Quarta.

Petebat actor equum totum brunũ, reus autem libellum non procedere contendebat, quia multi reperiuntur equi toti bruni, negabat,item actor,quæritur quid iuris in isto casu?Respon. Albericus in l. idem Pomponius. §.si plures.ff.de ædil.edic. in contingentia facti ita determinatum fuisse. Quod equus actori exhiberetur, qui declarare haberet, an idem esset petitus equus, l. si quis in tantum.

ff.de

ff.de testibus, vel vt exhiberetur testibus qui hoc declararēt, vt in auth.de testibus, §.quoniam, Nam & identitas equi probari debet Alex.con.cxxxviji.num.4.in viij.vol.& ccvij. nume.2.

Quæstio Quinta.

Veterinarius quidam equum scholastico commodauit, vt iret ad studium, & misit secum famulum, qui male gubernatus equus moritur. an is emendare damnum tenetur? Et teneri censet Alberic. in l. penul. ff.de vsufruct.quemadmodum. Licèt enim famulus adhibitus fuerit, vt custodiam haberet de equo, quoniam autē scholastici culpa perijt, ipse tenebitur, quod secus si nō culpa ex parte eius, sed naturaliter, Bologn. in auth. habita.C.ne filius pro patre, l.si vt certo. §. si me rogaueris.ff.commodati, vbi & Alberic.& §. sequen.Bald.in l.ex diui.C. loca.cum simil.

Quæstio Sexta.

Equum oberrantem accipis in pascuis, incidis ne in pœnam statutam aduersus eos, qui propria autoritate res inuadunt alienas? Et te non incidere ait Bellaperticanus.in rep. l.si quis in tantam.nu.17.C.vnde vi.arg. l. quod Nerua.ff. de acquir. possess. Differentia est.n. inter rem mobilem & immobilem, possessionem enim rerum immobilium possidemus vbicunque sint, mobilium autem non, nisi

qua-

quatenus in noſtra fuerint cuſtodia. d. §. Nerua.vbi Iaſ.& cæteri.

Quæſtio Septima.

Pro vno vitio in æquo quis redhibitoria agere poteſt, ſed de alijs ne quoque non apparentibus vitijs rectè proteſtabitur?& poſſe ait Bald.in l.ſi prædium,col.ij.verſi.ſed pone emi.C.de edil.edict.per text.in l.ſi tametſi.§. cum redhibitoria.ff.eo.tit. De quibus poteſt referuare ſibi ius agendi quandocunque apparuerit.Maranta,in Prat.iudicia.in iiij.parte.nume.18.pagi.40.Et no.quòd dentes equi in iuuentute ſunt crocei coloris,& in ſenectute albeſcunt,ſecundùm Ariſto.in Problema, vbi ponit rationem.

Quæſtio Octaua.

Duo petunt equum ſequeſtratum, equus tandem moritur, an inſtantia cenſeatur perempta? Et peremptam fore tradit Ioan. Montolonius, in ei⁹ defenſorio iuris ad fin. num. 32.q. 6. quotiens, & q. 1. plures. vt vide Archiepiſcopum Floren.in eius ſumma, lib.iij. de pertinentibus ad iudicium , qui eſt ix. §. viij.vbi de Salarijs iudicum agit.

Quæſtio Nona.

Commodaſti tu mihi equum , vt irem ad bellum , ibiqúe eſt mortuus , an ſoluere tenear?Reſpond.Marſil.in rub.de fideiuſſo.ſub nume.229.me non teneri, nam ſcire poteras

aliud

aliud regulariter & communiter euenire de equo tuo non posse, nisi tamen me ingesserim,quia tũc secus.idẽ Alba.in Cõsilio. 104.

Quæstio Decima.

Licet ne equum in duello ferire? Respon. d.m. Alciatus in tractatu,de duello,licere,nisi aliter conuentum fuerit, ibi cap. xlij. nume.iiij.

Questio Vndecima.

Armorum appellatione venit ne equus? Respon.Paris de Puteo,in tracta.de re militari. §.duo.nume.4.non venire,Licèt de ratione sit equestris militiæ.

Quæstio Duodecima.

An equi militibus in bello auferantur?Respon.Paris in tracta.de re mili. §.an pugnãs. quòd sic.

Quæstio Tertiadecima.

Equi pugnatorum ob ignem appropinquare nolunt artificiosè certè immissum, quis igitur victor aut victus existimabitur? Respon.idem Paris in d.tracta. de re militari.in §.orta,num.1.vt per eum ibi fusius.

Quæstio Quartadecima.

Appellatione equi, venit ne pullus equinus?Respon.ꝙ non,l.sed addes.§.si quis mulierem.ff.loca.Quod facit ad statutum secundùm Alberi. in Dictionario,in dictione hac, quod quilibet vadens ad exercitum habeat

solidos

ſolidos decem pro quolibet equo, nam ſi ſit equa quæ pullum pariat, pullus non venit, igitur decem non conſequetur.

Quæſtio Quintadecima.

Equus militaris extra prouinciam duci ne poterit? Reſpon. non poſſe. ff. de re militari. l. officium. Alberi. verſ. Equus.

Quæſtio Decimaſexta.

Mortuus eſt equ⁹ in bello, vel itinere, quo nam pacto mors eius erit probanda? Reſpō. ſcriptura cum iuramēto eius, cui equus fuit commodatus. Bar. in rub. C. de fide inſtrumen. col. iij. vel per inſtrumentum, quod plerunque quis ſibi fieri facit, qualiter equus talis ſit ibi mortuus. Iaco. belui. in auth. vt liceat matri. §. fi. vbi & Bar. quod ſanè inſtrumentum debet fieri coram teſtibus. Idem ſi ambaſciator dicit, equum ſibi fuiſſe in itinere mortuum, de morte producta ſcriptura a quocunque facta, dato etiam quòd illa non faciat ſemiplenam probationem. Caſſaneus in conſuetu. Burgun. in §. v. pagi. lx. in xxj. caſu. Abb. & Fely. in ca. auditis, de præſcriptio. ſub nume. 25.

Quæſtio Decimaſeptima.

Statutum dicit quòd equus non redhibeatur, niſi ſit bulſus, duo teſtes deponunt illum eſſe bulſum, alij inficiantur. ius autem commune dicit in omne vitium occultum redhi

bendum.

bendum. Quæritur quid iuris? Respon. Bal. in authen. omnes peregrini. C. communia de succesſio. in dubio præsumi in causa potius redhibitionis, quia dubium facti decidi debet, secundùm naturalem æquitatem Alexan. consi. xlviij. in secundo.

Quæstio Decimaoctaua.

Conductor equi estimati, an teneatur de casu fortuito? Respon. Bal. in l. si vt certò. §. nunc videndum. ff. commodati. de quo Iaſ. in §. actionum, num. 86. instit. de actio. vbi de leuissima quoque culpa teneri ait.

Quæstio Decimanona.

Equus probatur mortuus, sed non probatur cuius pillaminis, an hoc probare debentem à probatione releuet? Resp. Abb. in c. auditis, num. 25. de præscript. vbi & glo. quod non, & ibi Ioan. Andr. ait se hoc practicasse. Alexan. consi. vltimo, vol. vij. sub nume. 3.

Quæstio Vigesima.

Scholasticus quidam vellens in patriam redire equum cõduxit ad vecturam, qui subitum incidit in itinere morbõ, & ob id vicino hospiti relictus fuit gubernandus, & diligenter curandus, nihilominus tamen moritur, an hoc sufficiet, vt amplius nõ teneatur? Et sufficere probat consulendo Bald. consi. xxij. Vantius in iij. volum. & Arnonus. Dialogo ix.

Quæ-

Quæſtio Vigeſimaprima.

Mariſchalcus curauit equum abſque mercede, an illum pro mercede rectè poterit retinere equum? Reſpon. Bal. quòd ſic, in l. fin. C. commoda. Et not. quòd Mariſcalcus veterinarius rectè appellari poteſt, vt probat Iodocus, in Praxi crimi. cap. lxxiiij. vbi de homicidio per venenum agit, pagi. clxxiij.

Quæſtio Vigeſimaſecunda.

An ad probandum Equum fuiſſe ſuum, & eius valorem & ad probandum commodatarium culpam commiſiſſe circa equum neceſſe ſit, quòd teſtis rationem ſui dicti, etiam non interrogatus adſignet, & quid ſi ſerò medicum in curando equo adhibuit? vide Alexan. conſil. clxxxiij. in vij. vol. per totum, vbi & alia.

Quęſtio Vigeſimatertia.

Equus poſuit pedem in foramine molæ, & ob id effectus eſt inutilis. An qui ibi molã traxit equi damnum emendare cogatur. Reſpon. Alberi. in l. qui foueas. ff. ad l. aquil. teneri aquilia, ſeu in factum.

Quæſtio Vigeſimaquarta.

An vendito equo, venit ſella? Reſpon. venire Petrus Raue. in tract. de conſuetu. nu. 116. & Rochus de Curte. de conſuet. & Firma. in reperto. & Crauetta. conſi. cxij. ſub nume. 13. communẽ dicit Gomez de quo Soarez communi,

muni.opi.pagi.79.vide omnino An.Gomez in tractatu de emptione,& vēditione. nu.15. vbi dicit stādum in hoc consuetudini, si quæ adsit in loco.

Quæstio Vigesimaquinta.

Furto subtractus fuit equus alicui, an is autoritate propria,fallaciave aliqua eum habere poterit?Respond. Alexan.consi. lxiiij.in iij.nume.post Ange.in l.qui vas. ff. de furtis, in prin.& in l.extat. ff. quòd metus cau. Pau. de Castro,consi.xxxvij.& seq.Alexan. etiam in l.ij.ff.de iurisd.omnium iud.Ioan.And. & Doct.in c.nullus, de pig. quòd poterit, nec debet ducere equum ad iudicem.

Quæstio Vigesimasexta.

Quid si duo equi currerent vnus versus alium & in cursu casu inuicem se percutiant, an tum fiet emendatio?respon.Bal.quòd nō in l.scientiam.§.cū stramenta. ff. ad l. aquil.

Quæstio Vigesimaseptima.

Extat statutum,quòd nullus vendat equū sub certa pæna,quidam insolutū dedit equū creditori suo,vel dono dedit,an ex statuto tenebitur? Et non teneri ait Bonifa. in tracta. malefi.in rubric. Quid sit accusatio, nume. 89. quia statutum loquitur de venditione tātùm,quod certè seruandum est,prout sonat, l.non aliter,ff.de legatis iij.

Quæstio

Quæstio Vigesimaoctaua.

Dicit statutum Patauinum. Nemo vendere debeat equum non subiecto: quispiam vẽdidit equum. An tenebitur,& an contractus valebit? Respon. Bal. in l. quòd ait. ff. de iure do. Nõ puniri tali statuto, sed extra ordinẽ, vt no. in l. nemo martirem. C. de sacrosan. eccl. quod secus atque si statutum diceret aliter. s. non possit vendere, quia tunc inhabilitat personam, l. in quorũ. ff. de pignoribus, facit. C. nõ licere habitatorib. metrocomię.

Quæstio Vigesimanona.

Peregrinantur quidam cum equo de mense Maij, an licebit eis stare in via, & capere herbam, pro equis suis, domino quoque inuito? Et licere ait Romanus, singul. ccxxxi. per l. fi. de pace tenen. & eius viola. in vsibus feudorum.

Quæstio Trigesima.

Equus præter domini voluntatem dat damnum, an tunc damnum dominus emendabit? Et non teneri vult Panormita. in c. dilectus, nu. 2. de homici.

Quæstio Trigesimaprima.

Equus fuit venditus, vel dono datus, an possit famulus aliquid consequi de iure pro capistro? Et posse existimauit Ias. in l. de quibus, nume. lxxvij. ff. de legibus, & in §. actionum, sub num. 82. insti: de action. vbi asserit

hoc de consuetudine seruari.

Quæstio Trigesimasecunda.

Equus absque sessore currit ad brauium, quia cecidit in terram, an equus brauium consequetur? Respon. Doct. in l.j.§.item acquirimus. ff. de acquir. possess. vbi & Ias. ibi etiam ponit, qua pœna puniantur, qui impediunt cursum equorum currentium ad brauium, vel facientes cadere sessorem. Firma. versi. equus qui tenet, quòd sic, Et no. quòd Equi currentes ad brauium debent seruare terminos cursus. Bar. in l. in tantum, versic. vniuersitatis. ff. de rerum diuisio.

Quæstio Trigesimatertia.

An veniat pullus equinus vendita matre? Respon. Ias. post. alios, in l. si extraneus. ff. de condit. causa data, nume. 22. & in §. actionū, nume. 6. Inst. de actio. quòd sic. Fabius de Mōte. in tracta. de emptio. & vendi. q. vj. prin. sub nume. 27. Item no. quòd equis per fideicommissum legatis post moram hæredis fætus quoque debentur? Equitio autem legato etiā si mora intercedat, incremento gregis accedit, l. equis. ff. de vsuris:

Quæstio Trigesimaquarta.

Vendidi tibi equam, cum pacto, quòd si marem pareret esset meus, si femellam, tua esset, peperit, vtrunque, quomodo res se habebit? Respon. Ias. in l. si ita scriptū nu. 4. ff. de li:

 & post-

& posthum. & in l.extraneus, nume.15. ff. de condi.causa data.quòd mas erit tuus, fæmina autem erit mea.Et not. qnòd equarum libido extinguitur iuba tonsa, secundùm Plinium,lib.viij.cap.lij.

Quæstio Trigesimaquinta.

Quidam videns equum multum sudantẽ in aliquo stabulo, illum extraxit & ligauit, qui equus ita se incapistrauit,quòd mortuus est,an extrahens emẽdare teneatur equum? Respon. Ange. in l. eleganter. §. idem labeo. per illum text.ff. de dolo. teneri. Licèt enim principium fuerit licitum,finis tamen nõ debet obesse domino equi.Ias.in l. 1. §. ait prætor,nume.3.ff.ne quis eum.

Quæstio Trigesimasexta.

Subtrahẽs equum de grege principis, quo nam pacto debet puniri?Respon.Martin.Lauden.in tracta.de Principe.pag.cccxlviij.puniri in libra auri,& equum restituere.

Quæstio Trigesimaseptima.

Qua pœna autem puniãtur, qui equos ad spectacula deputatos in proprios conuertũt vsus?Respon.Franc. Luca.in tracta.de fisco. quòd soluunt fisco auri libram.

Quæstio Trigesimaoctaua.

Quispiam vendendi causa equum bene ornatum ostendit,an in contractu veniant ornamenta,quæ ipsi emptori tradere habeat vẽ

ditor?

ditor?Respon. Ias.in §. actionum, institu. de action.teneri tradere.Quæ si recusat,emptori,licebit agere infra quadraginta dies.& no. ꝙ vendito equo,nō solū veniunt ornamenta, quæ tp̄e vēditionis equus habebat, sed quæ antea per duos habebat dies, ꝙ probat Ias. ibi.Dic tñ quòd vendito equo ipso ornamenta venditoris arma habentia non veniunt. in contractu. Cur.in tracta. de consuetu.nu. 9. Itē ornamēta supradicta facta redhibitione & in casu redhibitionis ipsi⁹ eq̄ recusata per venditorē petuntur per actionē in factū edilitiā.Petrus Iaco.in sua prat.iudi.& Rofre.post eū. in libellis vbi de redhibitoria agit, & Panormi.in c.iustū,de rerum permu.Et iō demi phaleras equis venalibus vetus est cautela, secundùm Petrarcham. lib. vltimo, de solicitudin.cap.viij.sub litera B.

Quæstio Trigesimanona.

Duo contendunt de equo,& vterq; per testes probant de dominio,& possessione equi, ac eorum quilibet probat, quòd talis equus fuit & est natus de vna sua equa,quam habebat in domo,quæ nam erit sufficiens probatio?Respon.Paris de puteo in tracta.syndica. §.probatio.vt ibi per eum fusius.

Quæstio Quadragesima.

Equus est pignoratus, & ad vecturā commodatus,quid iuris?Respon.Negusan.in tra

iure seruitutis ire, licèt aliàs ire pedester non posset, & manu equum ducere, l. qui sellam, in prin. cum glo. vbi Floria. & Docto. ff. de ser ui. rustico. prædio.

Quæstio quadragesimaquarta.

An equi appellatione veniat equa? respon. ꝙ sic, l. seruis legatis. §. pen. ff. de lega. 3.

Quæstio quadragesimaquinta.

Equus commodatus offenditur absq; cõmodatarij culpa, an pro eo satisfacere domi num tenebitur? Respon. quòd non, l. fin. vbi Floria. ff. ad l. aquil.

Quæstio quadragesimasexta.

Soluit ne passagium Equus, sicut sessor? re spon. vt in l. cum plures. §. vehiculũ. ff. locati.

Quæstio quadragesimaseptima.

Gentes alicuius exercitus aufferunt mihi equũ, an si postmodũ ad alterius manus perueniat potero eum recuperare? resp. Felyn. in c. significantibus, in iiij. col. de libelli obla. ꝙ sic, probata, s. violẽtia, licèt nõ ꝓbato inuasoris nomine. Ia. in §. qua. insti. de act. nu. 48.

Quæstio quadragesimaoctaua.

Furatus fuit equus Flo. & est hic ductus, an fur erit secur⁹? res. Bar. in l. sed nec Legatari⁹, col. ij. C. de condi. furti. quòd non, tanquam rem de nouo cõtrectans, ideo puniri poterit.

Quæstio quadragesimanona.

Emi equum à viatore, & pretium solui, ve

risimiliter.n.videtur tacitè actum,vt inconti nēti equū ipsum mihi tradere habeat, sed q̃d si non tradit?Respon.conuenire possum in loco contractus,etiam ratione delicti,quia me decipit.q.Tholosana,nu. 103. Et no. quod si tibi do fundum pro centum aureis pro vno equo,& queratur,an sit venditio,vel permutatio?Resp.attenditur, quod plus valeat, an Equus,an centum aurei? si centum aurei, est venditio.si autem plus valet equus, erit permutatio c. ad quæstiones : de rerū permu.vbi no.Bal.in l.Aristo.§.j.ff.de dona.Alex.cōsil.cxix.in iij.sub.nume.5.

Quæstio quinquagesima.

Equus,cum quo stipendiarius recessit, est penes quendam baronem magnū,a quo non potest sine magna difficultate recuperari , quomodo fiet?Respon.habebit locum l.si mater.C.de rei vendi.& q.Tholosana, nu. 202.

Quæstio quinquagesimaprima.

Mercator, qui vendidit equum in loco, in quo assiduè conuersabatur, an ibi, vel alibi pro equo conueniri poterit? Respon. nedum ibi,sed & alibi,si alibi fuerit equus euictus.Felin.in c. dilectus, versi. ad domicilium.de rescriptis,vbi bene.

Quæstio quinquagesimasecunda.

Venditor Eq, eū transmisit emptori, & in via est reprehēsus,cuius ne erit damnū ? resp. Bald.

Bal.in l.pen.per illum tex.ff.de action. empt. venditoris quidem damno equũ esse. Quod verum putat Perusinus,in c. significauit, de appella. num. 14. Nisi foret actum quod per certum nuncium mitteretur, vel equus missus fuisset per proprium emptoris nuncium, quod debet notari, ꝙ secus existimat Marsilius singul. ccccxxx.si quis cõmodauit equũ tibi,& scribat literas, quod tu mittas equũ, qa tunc non vr̃ petere a te,vt des illũ famulo, seu nũcio,qui literas attulit tibi.Nisi hoc expresse in literis caueatur,vnde tu si tradas illi & fugiat cũ equo,nõ liberaberis, inquit ipse.

Quæstio quinquagesimatertia.

Quid si conductori equus ablatus est in itinere? respon.Bal.consi.incip.Thomas.

Quæstio quinquagesimaquarta.

Duo socij vẽdunt equum morbosum, an vnus pro alio tenebitur? respon. Franc. Crema.no.suo.cxlv.

Quæstio quinquagesimaquinta.

Equus ne supellectilium massaritiarumve appellatione venit? respon.Bar. quòd non,in l.j.ff.de supellec.leg.

Quæstio quinquagesimasexta.

Facto tertij equus alterum percussit, an tenebitur,respon.Bar.in l.eleganter. §. quadrupes.ff.de dolo,vt per eum.Doct.in l.Agaso.ff.si quad.paup.fecisse dicatur.

Quæstio quinquagesimaseptima.

Quod iure cogatur possessor equum restituere? Resp. l. de vsu. ff. de varijs & extraordina. cogni. & Specul. tit. de offic. omnium iudi. §. 2. versic. item imploratur.

Quæstio quinquagesimaoctaua.

Conduxit quis equum, vt Romā peteret, & duxit Mediolanum, an furtum fecisse dicatur? Respon. quòd sic. l. si vt certo. §. denique, versi. quinimo. ff. commo. & in l. si furtum, in princ. ff. de condi. furti. l. qui iumenta ff. loca. Areti. in tract. Malefic. versic. vestem cęlestem. Quod intelligit Bart. in l. item quæritur. §. fi. vlt. col. ff. loca. non procedere in equo locari solito, quia tunc qui retinuit pluribus diebus furti non tenebitur, sed reconduxisse censebitur, vel nisi crediderit conductor, aliàs dominum permissurum. vide Archiepiscopum Florenti. in eius summa, libr. ij. titulo de speciebus furti. §. iiij. d. l. furtū, allegata per ipsum Ang. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de furtis. glo. in §. furtum, Institu. de oblig. quæ ex deli. nascun. Cassaneus in consuetu. Burgundiæ. §. v. pagi. 40. Plotus, in repet. l. si quando, sub nu. 550. C. vnde vi.

Quæstio quinquagesimanona.

Equus conductoris culpa incidit in commissum, quia diu stetit in loco, an ad mercedem tenebitur? Et teneri putat Bald. in l. colonus.

lonus. §. fina. ff. loca. per illum textum:

Quæstio Sexagesima.

An conductor equi teneatnr, si equus erat infirmus? Respon. Odofre. consi. incip. In nomine domini.

Quęstio Sexagesimaprima.

Conductor equi, an teneatur sumptus facere ex ære proprio? Respond quòd sic l. in rebus. §. possunt. ff. cōmoda. & debet facere bonos sumptus hinc abundantię. Aliàs tenetur de deterioratione. Bar. l. animalia. C. de cursu pub. lib. xij. Cagnolus in l. contractus. ff. de reg. iur. num. 63.

Quæstio Sexagesimasecunda.

Adest ne aliqua Cautela, per quam quis sit securus, si equum quis emat furtiuum, puta in foro? Respond. Cœpolla. cautela x. quòd sic. vt scilicet protestetur se nomine Domini equum emere. offerens se paratum illi restituere, restituto sibi precio & interesse. Vide Ioseph. Ludoui. Decis. Perusi. 42. per totum. Vide Decis. Tholosa. clj. Beninted. conclusione Bono. xxxiiij. Ex noua tamen constitutione D. Ducis nostri Moderni, sancitum est, quòd sit securus emptor, vt patet ad officiū Bulletarum. Verum hanc cautelam refellit dominus meus Alciatus, in tracta. Præsumptionum. regula. iij. præsump. xxix. versic. sed ista opinio. Vidi tamen practicari coram me,

tunc

tunc quando fui Superior Bulletarum Ferrariæ, quòd ducebatur equus ad officium, emptor emptitabat cum dicta protestatione, & tunc seruatis de iure seruandis, meum tandem interponi decretum & autoritatem postulabat emptor. Nam videtur, ꝙ hoc sufficiat. istud.n.est facere contractũ bonæfidei, quia fit in præsentia Iudicis.Bar.l.frater à fratre.ff.de condi.& demon.& Imo.in l.j.§. fuit quæsitum,ff.ad Treb.col.iiij. Grammaticus. consi.xl.sub nu.25.cum simi.Præsentia.n. Iudicis facit cessare læsionem & deceptionẽ præsumptiuam. prout post multos cõcludit Craueta in consi.cxiiij.sub n.2.in j.vol. Vide Bal. in consi.ccccxlviij.in fi.vbi dicit,ꝙ semper vtile est in cõtractibus decretum Iudicis interuenire.vt.ff.de solu.l.si stipulatus.§. lancem. in j.vol.cogita tamen Cœpol.cautela.clxxxj. Sed contra Cœpolam.d.cautela. x. consuluit Natta consi.436.de quo Iulius Clarus.in practi.in §.furtum.versi.sed hic incidenter.Vide tamen Couarruuiam. in sua Relect. par.2.§. 1.nu.5.Limitat istam cautelam,vt per Grammaticum consi.ciuili.xx.num.1.procedere,si iumẽtum fuisset emptum minori precio quã valuisset. ex quo eo casu sibi cõpeteret vtilis actio negociorum gestorum ad repetendum precium prædictũ, qđ probat. aliàs secus,& vide eundem in consil.36.nu.1. Vide Francis.

Marcum.

Marcum. Decis. Delphin. qō. 7. parte 2. vide Decis. Tholossa. clj.

Quæstio Sexagesimatertia.

Quid est equitium? Respon. Spiegel. in Lexico. hac litera. esse equorum armentum.

Quæstio Sexagesimaquarta.

Qui nam sunt equuli? Respon. Iustin. in §. pecudum. institu. de rerū diuisio. ꝙ sunt parui equi, & supra dictum est.

Quæstio Sexagesimaquinta.

Quibus vestibus vtūtur equi Cardinaliū? Tradit Bertachi. in reperto.

Quæstio Sexagesimasexta.

Equi ne ad militis sepulturam ducti Ecclesiæ pro sepultura remanere debent? Respon. Bald. in l. sancimus. C. de latina lib. tollen. remanere debere. Cōtrarium vidi obseruatum Ferrariæ.

Quæstio Sexagesimaoctaua.

Equus de bonis Ecclesiæ à clerico est emptus, de bonis Ecclesiæ inquam suæ, erit ne ipsius Ecclesiæ? Respond. Archidiaco. in ca. statutum. §. assessorem. de rescrip. in 6. Ecclesiæ prorsus esse.

Quæstio Sexagesimaseptima.

Equa per alium est possessa, quomodo repetitur? Respond. Bart. in l. de vsu. ff. de varijs cognitio. Specula. in titu. de offi. omnium iudic. §. ij. versi. item implorat. De causa posses-

sio.

sio. §.iiij. vbi etiam ponunt, quomodo equa ipsa cum partu repeti possit.

Quæstio Sexagesimanona.

Occîdens equum, qua actionę conueniri poterit? Respon. prout in l. i. §. si quadrupes. ff. ad l. aquil. ad damni æstimationem.

Quæstio Septuagesima.

Commodasti tu mihi equum, vt irem Parisius, vbi habebam magna negocia expedire quispiam crus equo meo fregit, & ob id illhuc ire nequiui, quam actionem aduersus ipsum intentabo? Respon. Iaco. de Rauenna in l. item Mella. §. eum qui vestimenta. ff. ad l. aquil. ꝙ dabitur mihi in factum subsidiaria. Alberi. ibi post eum.

Quęstio Septuagesimaprima.

Habeo equum tuum pignori, an tenearis illum pascere? respon. Alberi. in l. quemadmodum. §. municipales. & aliàs incipit magistratus. ff. ad l. aquiliam. per illum tex. & ait sufficere, ꝙ ego permittam afferre tibi ei cibaria, & ita seruatur.

Quæstio Septuagesimasecunda.

Aliquis credens sibi licere aufert de manibus alteri equum, an punietur? respon. Ange. in l. prætor. §. hac actione. ff. vi bonorum rapt. Marsil. in consil. j. vol. ij. sub. numero 22.

Quæstio Septuagesimatertia.

Cingari, vulgo Cinganni, vel Aegyptiaci

furto

furto quotidie subtrahunt equos, an pro eorũ restitutione quid licitè percipere possint? respon. Bal. in l. fi. C. de condi. obturpem causam, iure quidèm nil consequi eos posse. Natta. consi. 76. nu. 2. Licèt isti ioculatores, qui faciũt ire caballos per cordã & similia faciẽtes licitè q d accipiãt. ij em̃ supra ir gl. ver. scena. l. ij. §. miles. ff. de ijs q no. ĩfamia. sũt infames.

Quæstio Septuagesimaquarta.

Quis vendit equum, quem tradit per frenum, vel capistrum, an censeatur per hoc dominium in emptorem translatum? respond. glo. ver. transferat in §. interdum. insti. de rerum diuisio. translatum censeri.

Quæstio Septuagesimaquinta.

An quis equum depositans, capistrũ quoque deponere videtur? Vide l. i. §. quæ depositis vbi & glossa. ff. depositi.

Quæstio Septuagesimasexta.

An liceat alicui immittere equum suum in pascuis prati mei? Vide c. i. §. fi. de cleri. viol. & Guido papæ. singu. cccclxxj.

Quæstio Septuagesimaseptima.

Si equitarem equum, cuius non essem dominus, nec haberem ius aliquod equitandi, Quod ius igitur habere dicar? resp. Archiepi. Floren. in eius summa. lib. iij. titu. de ingressu religionis, ꝙ dicor habere vsum equitationis equi nudum per omnis iuris denudationem.

Quæ-

Quæstio Septuagesimaoctaua.

Captione vtuntur maliciosi equorum locatores, qui a principio dicunt plura verba, & postquam est conuentum de precio dicũt, domine non habeatis pro malo, volo, ꝙ corã istis testibus equum hunc accipiatis, & promittatis, ꝙ si equus pereat incursu latronum vel incendio, seu alio casu, periculum sit vestrum. Cyn. in l. j. col. ij. C. commo. decidit an hęc captio precedat? prout eum sic refert Neuisa. in sylua lib. ij. sub num. 39. pag. clxxij. in fi. Alia etiam agunt hoc pessimum genus hominũ: Qui iumenta locat meritoria seu veterina dat succussorem, quẽ male sessor alit. ponit idẽ Neuisa. in carminibus. in calce syluæ:

Quæstio Septuagesimanona.

Quæritur an Legatarius teneatur dare equum hæredi, vt quærat seruum, qui post testamentum aufugit? Respond. Bart. in l. si seruum. ff. de leg. j. ꝙ debet inspici persona hæredis, & eius conditio, & si erit talis, quòd ire pedester nequeat, tenebitur.

Quæstio Octuagesima.

Si fiat legatum de equo morello, an debebitur equus albus, quem vnicum tantùm testator habebat? respon. Ale. in l. nominatim. ff. de lib. & posth. de qua re pertractant Doct. in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. j.

Quæstio

Quæstio Octuagesimaprima.

Quid agendum sit equo furto subtracto? respon. Follerius in sua criminali Praxi: parte .ij.titul.Capiat informationem sub nu.11: pag.18.Quòd primò probatur dominiũ equi & ꝙ fuit visus & repertus equus in posse alicuius, & ꝙ equus paulò ante visus est in stabulo furtum passi, & demum ibi minimè repertum,& quòd stabulum fractum est. Quid modò,quando furto subtractus est equus hospitatori? respon. consulendo Barba. consil. liij.in primo volumine.

Quæstio Octuagesimasecunda.

Queritur,Aliquis in armis suis equum designare cupit,quomodo hoc rectè faciet?respon. ꝙ in parte anteriori aliqualiter eleuatus esse debet.Bar. in tracta. de insignijs & armis sub nu. 17. & 32. Ponit etiam quomodo in coopertutis ponatur equus, & dono percipiatur equus c.& si quæstiones.§.cum in accipiendis, extra de Symonia.vbi dicitur, ꝙ sic.vide tamen glo.ibi.

Quæstio Octuagesimatertia.

Quid si mihi promissus sit equus in instrumento confessionato, & mora debitoris amplius non extet equus?respon.potest fieri executio in æstimationem. Benedictus de Barxis.in tracta.de libellis guarentigiatis, vel rectius valentigiatis.q.xj.partis.j.

Quæ-

hoc detrimentum venditori. quoniam ex vitio morbi ante venditionẽ contracti cẽsetur perijsse l.si verò.§.q pro rei.ff.qui satisda.cogan.Et no.ꝙ si emo à te equum, vt si non placuerit mihi possim tibi restituere spatio sexaginta dierũ, ꝙ postea non poterit declarari. Ita est casus in l.ꝙ si nolit. §. si quis ita. ff. de ædil.edic.Roma. singu. dcclxix. Item no. ꝙ si aqua subterranea duceretur in equum lateribus circunstructum,per cuius os aqua stillaret fortè æneum,& venderetur,illa domus cederet domui,& emptori esset lucro,si de ea re nihil esset dictum.l.si venditor. §. firmius. ff. de actio.empti.& vendit.

Questio Octuagesimasexta.

Quid si quis vendit equum cum omnibus suis schinellis & magagnis, & cum pacto, ꝙ nollebat teneri de eis,an hoc sibi proficit? Vide Pet. Iaco.in sua practi. vbi de redhibitoria meminit.& Placent.in tracta.de act. personalibus tit.xxij.de actioni.empti.sub nu.5.cum seq.& bene per Panormita.in c.iustum.de rerũ perm.& eundem Pe.Ia.vbi de actione quãto minoris ciuili agit. vbi fusius vide omnino. Vide etiam Archiepiscopũ Floren.in eius summa.lib.ij. tit. de fraude in negociatione. §.ij.ad fi.& §.vi. inibi ponit,an semper teneatur venditor dicere defectũ rei venalis? Et ait, quòd si monoculus sit equus, non tenetur

C ma-

manifestare, sed tenetur precium diminuere pro illo defectu, quē emptor ignorabat, nisi visus eius esset periculosus, vel noxius, quia tūc tenetur. Et ait idē Petrus Iac. vbi supra, ꝙ venditor, qui verbis deceptorijs inducit emptorē ad equū emptitandū, tenetur. vt ibi per eum fusius. Vbi etiā format libellos, positiones, articulos, & denique etiam sententias super equis petitis in iudicio. Et quādo vitium dicatur patens inibi. Et vide tu quoque Panor. in d. c. iustum, vbi ait vitiū patere, quando. s. quilibet aspiciens perpendere posset. Et no. ꝙ equus castratus non dicit vitiosus Bal. in l. j. C. de edil. vbi dicit. ꝙ benè equus retrogradus dicit vitiosus: vmbrosus sæpenumero consueuit esse castratus equus, rationemq; assignat articulus Arist. in probl. Itē no. ꝙ licèt actione in factum nō agatur post quadraginta dies, agi tñ pōt certi conditione generali, vel sine cā. l. ædiles. §. inuentorū. ff. de ædil. edic. prout equus spado sanus dicitur vt ibid.

Quæstio Octuagesimaseptima.

An de equis, super quibus equitantes transeunt, teneamur soluere daciū, seu gabellam? Respon. Anch. consi. cclxiiij. per totum, ꝙ nō. tamen malè seruatur, vt sæpe experimur.

Quæstio Octuagesimaoctaua.

Quæritur cuius expensis & sumptibus exhibeatur equus exhibendus, & cuius etiam expen-

expensis alı? Respon. Ias. in §. præterea. n. 48. inst. de act. Paris in tract. synd. §. An. nu. 4. vbi & de expensa faciẽda in sequestrãdo equum.

Quæstio Octuagesimanona.

Stipulatio, qua promittitur, ꝙ equus venalis gradarius, nõ calcitrosus sit, an teneat necne? Resp. ꝙ sic, si per verba pręsentis temporis concepta sit, l. si ita quis. ff. de euictio.

Quæstio Nonagesima.

Locauit quidam equũ alicui, qui deteriorem factũ reddere volebat, locator petit, postea non vult, Equus interim moritur, cuius ne erit periculo, locatoris, an conductoris equus mortuus? Respon. Alberi. in l. huiusmodi. §. ædem. ff. de leg. 1. videri, ꝙ conductoris, qui fuit in culpa eum deteriorem reddere. Verum stat Dini sententia contra, quia nõ constaret de æstimatione deteriorationis, & ideo debet recipere sub protestatione arg. l. quidã estimauerunt. ff. si cert. peta. cum simi. vt ibi recitat Alberi. vide Ange. post Bar. in l. qui sibi. §. qui stichum. ff. de solu. Crauetta. consil. cvj. nu. 2. in j. vol.

Quæstio Nonagesimaprima.

Cuidam equum commodaui meum, cui posuit valisiam, & ob id effectus est deterior, an debeat emendari? Respond. Bertach. quòd sic. Cagnolus in l. contractus, nume. 64. ff. de regulis iuris.

Quæstio Nonagesimasecunda.

An conductor equi teneatur post mortem ipsius equi vsque ad solutionis æstimationē, ad mercedem pro eo, dato, quòd fuerit inter ipsum & locatorem conuentum de sibi præstando qualibet die mercedem, vel equum locandum? Respon. Odof. quod non, consi. locaui tibi mulam, Spec. titu. de locato. §. iam dicendum, versi. sed ecce locaui.

Quæstio Nonagesimatertia.

Si conductor Roncini seu equi suscipit in se mortis periculum, an tenebitur, si equus decedat morbo naturali, puta ex viuolis? Resp. Bald. in addit. ad Spec. tit. loca. col. ij. ꝙ non, Et an Locator eum sic magagnatum recipere habeat absque deteriorationis precio? Mar sil. singu. dcvij. & Pau. de Castr. in l. qui stichū, ad fin. ff. de solutio. Et si ipsum locatori restituit tanquam sanū, & dominus ignorat tunc vitium in receptione, non liberatur ipse conductor Bar. in l. opus. ff. de loca. & in l. qui sibi. §. stichum. ff. de solutio. Bald. in proœmio ffforum. §. hæc aut tria.

Quæstio Nonagesimaquarta.

An locator equi vitiosi ad interesse, teneatur? Resp. Bar. in l. sed addes. §. 1. ff. locati. qđ distinguitur sciens ab ignorāte. Est autem in libro, qui Meridiana dicitur, quod si locaui tibi conuenta mercede equum ad vecturam,

ducendum

ducendum Florentię, & restituēdum inde ad octo dies,& equus adeo vitiosus erat,vt commodè eo vti non posses, qa fortè cespitabat, vel cadebat,vel sessorē lędebat,cū calcaribus vrgeretur nō ambulabat, vel male, & similia faciebat. Distinguendum censet Archiep. Flo. in eius summa,lib.ij.§.vj.col.j.titu.de speciebus furti: nam si locaui certum, puta hunc equum, & sciebam vitiosum,teneor ad omne damnum datum & interesse suū : Aliàs secus : sed si locaui tibi incertum,puta vnum de eqs meis, cum haberem plures bonos & malos equos,& postea tibi præsentaui malum, hoc sciens, teneor tibi ad omnes expensas, quas fecisti in equitatione, & tu teneris specialiter ad ea,quæ mecum conuenisti.

Quæstio Nonagesimaquinta.

Quid si quis vēdat alicui equum, nec eum corā abducat,sed ita verbis depingat, vt deprehendi cogitatione eius species in indiuiduo posſit,an si pereat equus,quem venditū voluit, antequam emptori traderetur, cuius ne erit periculum? Et venditoris esse constat, l.quòd si neque, & l. lectos,ff.de periculo, & commo.rei vendi.Hoc tamen verū est, cū incertum de incerto debetur: nam si incertum de incerto debeatur puta si vendiderim vnū equum ex meis, hinc si omnes equi mei pereant,venditor liberatur a traditione rei,quę

ſine culpa perijt, ac proinde emptoris pericu lo & damno perijſſe cẽſetur, nec ſi ſolutum ſit prætium id ab emptore repeti poteſt, argum. l. ratione. §. in cretæ. ff. ad l. falc. ſecus ſi vnus tantum perijt equus.

Quæſtio Nonageſimaſexta.

Ait Papinian⁹ in l. equis. ff. de vſuris. equis per fideicommiſſum relictis, poſt moram fætus quoq; præſtabitur vt fructus. Sed & fętus ſecundus, vt cauſa ſicut partus mulieris. quo nam modo inibi ſecũdus fætus intelligatur, & quæ ſequuntur? Sanè innuit vtcunque lex illa, quòd cauſas dixerint veteres eas acceſſio nes, quæ licèt nõ ex ipſis rebus prouenijſſent, in illisq; hęrerẽt, tñ earum occaſione producte meritò res ipſas ſequentur. Diſertè igit in lege illa diſtinguũtur fructus à cauſa, vt fætũ ex equa natum inter fructus, ſecundum verò fætum, & partum mulieris, inter cauſas numeret. & profectò, ſiue ſecundùm fætum lex vocet eum, qui ex eadem equa eſt æditus quà primus, ſiue eũ, qui ex primo fætu natus eſt, ſatis patet quòd ex cauſa rebus acceſſiſſe dixerint veteres, id quod non re ipſa, ſed occaſione rei debitum eſſe videretur? Quòd autem in eadem lege partus mulieris intelligatur, perpende ex his.

Quæſtio Nonageſimaſeptima.

Quæritur item, quidam grammaticus Me diolano

diolano Bononiam iturus, equum à Veterinario certa in dies mercede conduxit, quo vsus eundem remisit epistola missa, in hunc fermè modum. Pegasus, qui me tollutim succussit, apud campanæ peluis copam erit, inde petito, phoretũq; ex eo tẽpore præcidito, Hinc orta inter prędictos cõtrouersia est, nẽpe Veterinarius ob nimiã obscuritatem scripti sermonis equũ amiserat. Et ij, qui de re pecuaria ius dicebãt, pro Veterinario iudicarũt. Debebat vtiq; grammaticus tali idiomate vti, qđ à Veterinario intelligi posset, qui equum percipere habebat, l. 1. de excusa. tuto. Ponit. d. m. Alciatus lib. de verb. sign. pagi. lxxix.

Quæstio Nonagesimaoctaua.

Quidam proposuit equum venalem, quẽ vno tantùm vitio vrgeri dicebat, nempe ꝙ nunquam sueuerat arborem cõscendere, Emptor credidit hoc esse iocum, contigit autem emptori pontem trabibus contextum trascẽdere, verùm equus transire nolebat, sessor, autem calcaribus & fuste pluries solicitat, sed nihil agit, tandẽ victus grande relegit iter, tunc equi vitiũ non futile esse cognouit, volebatq; hunc redhibere, dolumq; vẽditoris adesse dicebat, calidus autem venditor pacto se defendit, quæritur in quã q.đ iuris? Et pro decisione vide omnino Pe. Iac. in dicta sua Practica, vbi de redhibitoria agit. Gribaldus autem in suo

de ratione studendi, tertio ponit carmina, & votum Papiniani pro responsione desiderat, vide tu glo. versi. fallendi, l. ea quæ. in fin. ff. de contrahen. emptio. ibi fallendi, vt si dicat equum non ascendere arborem, & sic nõ tenetur, ideo quia non ascendit pontem, & ita Florentinus ibi decidit casum.

Quæstio Nonagesimanona.

Equa fuit data, vt ab equo cooperiatur? an polledri inde nati erunt domini equæ? respon. Ange. de Perusio, in tracta. de societate, quòd non, sed erunt communes vtrique. ibi in 2. parte, nume. 18. Nam ita dicit text. in extrauag. si quis dedit iumenta, in rub. Consuetudo societatis. quę ita ad literam iacet. Si qs dederit iumenta cooperienda equo alicuius, omnes polledri debent esse cõmunes, nati in illo anno de iumentis illis partiendi, quæ secundũ consuetudinẽ sunt. Et si aliquis equus cooperuerit de iumentis illis, & ille cuius sunt iumenta debet partiri poledros, & immittere electionem cuius est equus, vtrum velit accipere poledrum aut partẽ precij ſm conuentionem, vbi autem aliqua conuẽtio facta non esset, conseruanda est consuetudo loci, vbi autem de consuetudine nõ apparet, ad arbitrium boni viri recurrendum esset, maximè ad exonerationem conscientię, nè quis cum aliena iactura aliquid lucretur:

illud

illud enim tanquam indebitum restituendũ esset,l.nã hoc natura.ff.de cond.indebi. Quã do autem equa,vel asina alteri datur, vt cooperiatur ab equo,& nõ aliter ad meliorãdũ dicitur esse contractus innominatus,l.si tibi areę.ff.de præscr.ver.Cassaneus,in consuetu. Burg.pag.cxcv.ad fi. Licèt contrariũ dixerit Angelus de Perusio, in l.si pascenda peccora. C.de pactis,vide tamen.l. idẽ Pomponius.§. idem scribit.supra allegata.ff.de rei vendi. Si equã meã(inquit tex.)equus tuus prægnantẽ fecerit,non esse tuum,sed meum, quod natũ est,iure enim gentium,& ea, quæ nobis ex animantibus nostris nascuntur, nostra fieri. Neq; interest,an ex rationali, vt ex serua,vel irrationali,vt ex equa,quid nobis natum sit, nã idem ius de vtroque genere animantium intelligitur,l.partũ.C. de rei vendica. Quare nihil ambiguitatis est in hoc mõ acquirendi nisi fortè quis dubitet, an ex sexu fœmineo solum, non etiam ex masculo nobis putẽtur nasci animantia, vt cũ tuus equus meam equam prægnantem fecerit, quęras vtri fętus cedere debeat? verum indubitati iuris est, ꝙ in considerando dominio natorum,non pater,sed mater respiciantur.nam sicut in rationabilibus animantibus partus seqtur conditionẽ matris:ita & in irrationalibus eius fęt' fit,cuius est mater, dictis legibus. Vsus autẽ hodier-

hodiernus recipit, vt certa ordei quantitas pro equo admissorio præstetur? Sed modò, quid si equa ipsa cooperta ab equo, non efficit prægnans, an dominus admissori equi talem ordei quantitatem conuentam, vel consuetudine limitatam consequi poterit? Et puto quòd sic, iuxta not. in l. si iactum per illum text. ff. de actio. empt. nam cum iste sit contractus innominatus, vt probatur in d. l. si tibi areæ. ff. de præscript. verb. do vt des, & adimpletum fuerit adimplendum pro parte domini equi admissori, debet itidem conductor & ipse non deficere, cum spem tantùm impręgandi conduxisse videatur, d. l. iactũ. & Bar. in l. cotem ferro. § qui maximos, col. ij. ad fi. ff. de publica. & in l. nec emptio. ff. de contrahen. empt. Spem precio non emo, inquit Comicus. Quod si conductor equi teneri nolebat, debebat cautius agere & negociari, l. veteribus. C. de pac. & supra no. i l. nepos Proculo. ff. de verb. signifi. per Docto. & melius declarare eius intentionem, iuxta no. in l. non omnis. ff. si cer. pera. propositum in mente retentum nihil operatur, & ita seruat communis obseruantia, nisi admissorius equus ad coeundum esset impotens, puta senex, qui est frigidus, & sicus, & non aptus palestræ venereæ, secundùm Aristotelem, lib. de generatione animalium. & fusius per Tiraquellum de le-

gibus

gibus connubialibus, in vi. l. connubiali. Neuizanus, in sylua nuptiali. & d. m. Alcia. in suo, de eo quod interest, pagina 493. & Parergon lib. 1. cap. xlij. Et no. quòd spes ad aliquã rem, non est sufficiens ad agendum ad ipsam rem. Panorm. in c. super. qq. de concessio. præben. num. 6. Conferunt supradictis ea, quæ refert Cassaneus, in consuetu. Burgun. §. xxiij. pagi. cxcv. facia. ij. in prin. vbi dicit quòd in sua Burgundiæ patria, suprascripta iura extrauagantia, super iumentis non obseruãtur quia consuetudo loci est in contrarium, quæ apparet. nam ille, cuius est equus, nihil habet de poledro, sed solùm scit, quantum habebit, eo quòd locat equum, ad cooperiendum iumentum, vbi autem de consuetudine non apparet, ad arbitrium boni viri esset recurrendum, maximè ad exonerationem conscientiæ, nè quis indebitè damnum patiatur, iuxta l. nam hoc natura. ff. de cond. indeb.

Quæstio Centesima.

Quæritur, emi equũ ab aliquo, qui ex Asia pone veniebat ad Ciuitatem Ferrariæ, super quadam galia, & soluit sibi preciũ, ipse vult recedere cum equo, vtrum potero eum conuenire Pisis, vbi contractus celebratus fuit? Dic, quòd sic, ad traditionem equi scilicet, Bal. in l. hæres, in addi. de iudi. col. j. & ex assidua quoque conuersatione mercatoris obli-

gatur

gatur ad hoc. Fel. in c. dilectus, 2. sub num. 11. de rescriptis.

Quæstio Centesimaprima.

Volebam emere equum, & inueni cozonũ, seu prosonetam equorum, & promisi sibi dare vnum ducatum, se ipse faceret; quòd haberem equum: quid si deinde equus reperiatur vitiosus, potero ne ducatum sibi datum repetere? Respon. Alber. in l. j. §. fin. in fi. per illum tex. ff. de cond. causa data, causa non secuta. me sanè posse.

Quæstio Centesimasecunda.

Equum locaui tibi meum, tu quidem ei nõ dabas comedere, fuit tibi furto subtractus, teneberis ne ex eo ꝙ sibi comedere non dabas? Resp. ꝙ non. cum culpa illa, ad casum subtractionis non fuerit ordinata. Alberi. in l. damni infecti. §. ei qui in solo. ff. de damno infec.

Quæstio Centesimatertia.

Filiusfamilias habebat equum, quem sibi pater suus emerat, postea filium ipsum emancipauit, Equus ne iste erit sibi præcipuus cum alijs quoque filijs? Respon. ꝙ sic. Alber. in l. donationes. §. pater filię. ff. de dona.

Quæstio Centesimaquarta.

Commodatum per te mihi equum perdidi cuius tu quidem æstimationẽ a me petis, ego vnum alium tibi offero equum ęquè bonum, an sufficiat? Respon. Alberic. in l. cum quidã,

col.

col.ij.C.de fideicommissa.libert.videri,q fic,
vt.ff.loca.l.si quis domum.ij.resp. Dic tamen
vt per Spec.de solutio.& oblig.§. sequitur videre,
versic.vltimò ponit.

Quæstio Centesimaquinta.

Si tibi cõmodaui equos duos,& postea dixerim,cũ duobus equis,quos tibi commodaui promitto cõmodare quinque, tenebor te ad quinq; alios equos,an quinq; computatis primis duob.iã cõmodatis? Resp.Christofo. Por.Inst.de libertinis.ii.col.me tãtùm ad tres alios equos teneri,& non ad septem.

Quæstio Centesimasexta.

An quis retinere possit equum in suo prato repertum & instabulare? Resp.vt per Bart. in l.prætor.§.si dominus,ff.de dam. infect. & Doct. Inst. si quadru. paupe. feci. dicatur, in prin.& Spec.in tit.de Actore.§. j. versic.pone nostro.& in §.cæterũ:ad l.aquil.l. j. vbi Doc. & Doct.in §.si læserit,Inst.de iniurijs,& Bart. in l.hoc amplius.ff.de damno infecto.

Quæstio Centesimaseptima.

Emo equum tuum, si placuerit mihi infra mensem,an tenet venditio? Resp.Christ. Portius,Inst.de emptio.& venditio.col.fin.quòd tenet venditio.De permutatione autem equorum cũ vitio Diomedis & Glauci,tradit glos. pen.versic. permutantes in procemio fforum. Quid si non sit statutum tempus? Respond.

quòd

quòd infra lx.dies.l.ꝙ si nolit.§.si quid ita.ff. de edil. edic.

Quæstio Centesimaoctaua.

Petenti equum commodato, respondit qs concedo, an equus ob tale verbum censebitur dono traditus, cum verbum concedo donationem quandoque importet? Resp.Abb. in c.cum venerabilis, de excep. ꝙ bene verum est, ꝙ verbum concedo quandoq; donationem importat: quotiens tamen ex circunstantijs contrarium non apparet, vt in casu petentis equum commodato. Relator est Alex. in l.si donatione.C.de collatio.sub nu.17.vbi de verbo concedo verba facit.

Quæstio Centesimanona.

Forensem in Ciuitate transeuntem cerno cum equo meo, possum ne iudicis officium implorare, vt satisdet mihi, ad finem, vt mecum in loco reperto in iudicio interesse possit, vel facere, vt equus deponatur, & penes quempiam consignetur? Respon.Cast. ꝙ sic, in l.acceptam, nu.11.C.de vsuris, per l. fideiussor.§.fi.ff.qui satisd.cog.

Quæstio Centesimadecima.

Si mulier equum dederit in dotem, & maritus sellam, vel frenum pro equo emat, soluto matrimonio poterit vir ne ipse retinere, qđ emit? Et posse ait Cast.in l.in his.§.seruũ vxoris.ff.solut.matr.nu.3.

Quæ-

Quæstio Centesimaundecima.

An militibus stipendarijs perdentibus equos & arma in bello, aliqua debeat fieri emendatio? Res. Sal. in l. laborante §. si conseruatis, nu. 3. ff. ad l. Rhodim. de iactu. ꝙ nulla: nisi cũ eis aliud fuerit conuentum, per illum text.

Quæstio Centesimaduodecima.

An factor domini equum ad vecturam pro eundo rus petere possit? Respon. sic, quando conditio personæ hoc exigit, nec secus. glo. in l. idemque. §. idem labeo. ff. mandati. quam refert Feli. in c. causam quæ. sub. nu. 17. de rescriptis. Et an vecturæ repeti possent per vxorem? Doc. in l. operæ enim ff. de operis, lib. vbi tex. meminit de vectura.

Quæstio Centesimatertiadecima.

Sciebat quis vitium equi, & nesciebat equitare. & ascendit equum ferocem, quapropter ei quid deterius contingit, an sibi est imputãdum? Respon. Bal. in l. idem iure. ff. ad l. aquil. de quo Feli. in c. significasti, de homicidio, sibi hoc imputandum esse.

Quæstio Centesimaquartadecima.

Quid si scienter quis deposuerit penes aliquem Equum morbosum, pro suo interesse ne poterit sibi iuramentum de ferri in fide? Respon. Plotus, in rep. l. si quando, C. vnde vi. sub. num. 426. & nu. 565. ꝙ poterit, & subdit

ibi,

ibi, ꝙ contra mandantem emi equum, mandatario potest etiam deferri similiter iuramẽtum prædictum in litem, si executus fuerit mandatum, & equum emerit, quem postea mandans denegat accipere. & inibi idem auctor, nu. 580. ponit posse adhuc iuramentum in litem aduersus aliquem deferri, qui meum equum dolosè, vel meticulosè alienauit, & inibi, nu. 699. & ꝙ occidens, vel vulnerans equos meos, boues, pecudes, & alia animalia, aut offendens, tenetur ad expensas curationis & eorum præcium, ac ad damnum, intrinsecum, & extrinsecum, & lucrum cessans & ad interesse etiam cicatricum, & deformitatum, & vt per eum ibi fusius, vide l. fin. ff. cõmo. & l. si id quod. ff. pro socio. & Thomam Gramm. deci. Neapoli. nu. 19. sub nu. 7. Cor. conf. 241. & seq. in 1. vol. Parisi. consi. 123. in 1. vol. per totum, & Boerium decisione vltima, & glo. in l. ꝙ si seruus. ff. de actio. empt.

Quæstio Centesimadecimaquinta.

Equus ne diligit suum comparem? respo. in l. 1. §. per seruum, ver. per vnum. ff. de acquirenda possessione, ꝙ sic, qui si mutetur nescit ipse trahere iugum, & se non totum existimat, c. horrendus, 32. q. v. Asinus autem intumescit, si videt se apprehendi per comparem, extat carmen illud, Arferat aurigam cura rebellis equi. De agitatoribus autem equo

rum

rum meminit glo.ver. Agitatoris circa, l. Athletas.ff.de ijs,qui no.infa.

Quæstio Centesimadecimasexta.

Quæritur adhuc, aliquis promittit,equũ, aut mulum,an vno mortuo extinguitur obligatio? Dic quod sic, nec tenetur aliter ad alium equum pręstandum,vide Hispanum,in tractatu communium opinionum,versi.Debitor obligatus.sub nume. 9. pagi. 98. quod probat.

Quæstio Centesimadecimaseptima.

Quæro nunc de Equatum S O C I D A? pro quo vidi Decis. parlamẽti Delfinatus q. 888. Et ponit Cassancus, in consuetu. Burgun.q. 195. vbi de socida animalium grossioris generis scribit, in hunc fermè modum. Nã aut inęstimata animalia grossioris generis, vt equę,data sunt?& tunc, aut nullum adest pactum inter socios de capitali,aut fructu, & in hoc sunt quędam iura extrauagantia, in lib. feudorum,in fi.x.colla.& in rub.est consuetudo societatis iumentorũ,in nigro verò est sic.

Si quis dederit iumenta iure societatis, ille,qui accepit, debet tenere per quinque annos,si nihil dictum est de tempore & omnes poledri debent esse communes, & id quod quæsierint tempore triturationis, & in capite quinque annorum separatur societas, & ille,qui dedit debet habere iumẽtum ante par

D tem.

tem.sed si ille, qui accepit dedit tertiam partem dicit glo. pręcij in emendo iumentum, tunc iumenta & omnia sunt partienda per medium.& si amiserit iumenta culpa sua, q͂a non bene custodierit,& corium ostendere nō potuerit, vel caudam, tunc debet emendare: & non sufficit, ꝙ ostendat corium, imo opus est, ꝙ probet ea esse mortua, nec sufficeret probare, quod visum fuit vnum iumentum in domo sua mortuum, nisi etiam probetur, quòd illud fuerat ei datum per dominū, aut socium, per ea quæ dicit Ioan. And. in c. audi tis, de præscrip. vbi dicit se practicasse in ciuitate Bononiæ, & obtinuisse contra quendam bidellum habentem ad vecturam pro eundo ad certum locum, & probauit per comitem itineris, ꝙ equus, quem equitauit, naturaliter perierat. Nam dicit And. ꝙ ex quo non probat, quòd fuerat idem equus quem conduxerat, quòd probare debeat per signa ꝙ talis probatio non erat sufficiens, prout eum sic refert Alex. consi. 118. & seq. in 1. vol. & Ias. in l. eum qui. §. in popularibus, in pen. & vlt. col. ff. de iureiu. & in l. non hoc, in iij. col. C. vnde legitimi. vbi videtur impugnare velle Ioan. And. sed tandem residet cum eo, & tenet in l. ij. in fin. C. de bonorum posse. secundum tab. & vide etiam Fel. in c. cum Ioan. in iij. col. extra de fide instrum. Et ait etiam Ca-

strensis

strēſis, in d.l.ita legatur. §.ſpecies. vbi & Bal. ꝙ non ſufficit ruſticis, vt pelles & coria dominis ſuis portent ad probandum beſtias eſſe mortuas abſque eorum culpa. & vide Bal. in l.3.C.de epiſcopali audien. vbi de ruſtico, qui equum cum in paſcuis habuiſſet, nocte quadam lupus comedit. & lege dd. in l.ſi paſcenda pecora.C.de pac.& Dec. in rep. l. quòd te, col.ij.nu.9.ff. ſi cer. pet. & Alex. in conſi.158. in ij.vol. Si verò aliàs ſit æqua? debet arbitrio boni viri conueniri.& tūc quolibet diuino & humano iure ſeruanda eſt. Si iniqua, & tunc de iure ciuili, ſi obtenta fuiſſet per vnum actū in contradictorio iudicio ſeruanda eſſet, vt ait gloſſ.in l.1. C. quæ ſit longa conſuetudo? Dummodo tantam iniquitatem non contineat, quòd abuſio & corruptela, potius quā conſuetudo dici poſſit, vt habetur in l.de quibus.C.de legibus, & in c.conſuetudinis, extra de conſuetu. De iure autem diuino, quo iuris rigor ciuilis non attenditur, ſed iuſtitia & æquitas, xiiij.q.iij.plerique. tunc dicta conſuetudo ſeruanda non eſſet, imo ad reſtitutionē tenetur, qui ad damnum ſocij conſentire vellet, cum non remittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.c. peccatum. de regu. iur. in vj.& poteſt vir bonus arbitrari, an æqua, vel iniqua ſit conſuetudo, conſiderato valore animalium cōicatorum, & opera ſocij, & fru-

ctu eorum, & sic, quid plus ponat quàm alter, vt dicit tex. in l. si non fuerit. ff. pro socio, & inibi fusius per eundem Cassaneũ, ad quẽ etiam in cęteris animalibus te remitto, & vide l. repeti. §. fi. ff. quibus modis vsusfru. amitta, & in l. id quod. ff. pro socio. vbi de eo, qui equum habebat, & coiuit societatem cum alio, qui tres alios habebat equos, vt quadrigam, venderet.

Quęstio Centesimadecimaoctaua.

Rursus de forma instrumenti locationis equorum conficienda quæritur? Ponit Petr⁹ de Musſis, in notariatus formulari sub forma locationis. pag. cxv. & inibi pagi. cclxiiij. ponit etiam formam instrumenti venditionis equi. Et no. ꝙ ij roncinorum locatores, seu veterinarij mercatores dici possunt. Panormita. c. i. col. pen. extra de iudicijs.

Quæstio Centesimadecimanona.

Quæ nam debet esse forma libelli in actione commodati equi? Respon. est illa de qua Ias. in. §. sequens. insti. de actio. sub nume. 18. cum simi.

Quæstio Centesimauigesima.

Quomodo debet formari libellus in publiciana pro equo? Ponit Hermanus in tractatu de formandis libellis. vbi de publiciana agit. Tomo. xviij. pag. ccxxxviij.

Quæ-

Quæstio Centesimauigesimaprima.

Quomodo formatur libellus in actione depositi contracta pro equo? Respon. idem Barensis in d. tract. de forman. libel. libello. xliij.

Quæstio Centesimauigesimasecunda.

Quomodo etiam formatur libellus in actione ex empto quanto minoris ciuili pro equo? Ponit idem Hermanus in d. tracta. de forman. libellis ista actione. Et no. ꝙ si institor vendiderit alicui equum, ꝙ propter compertum morbum redhibitus est domino institoris ab emptore, tunc donec institor est soluendo, non potest emptorem conuenire actione ædilicia, vt ipsi reddat, quę occasione empti equi acquisiuisset. Nam si quid tale apud emptorem est, potest conuenire institorem actione mandati, & pro interesse petere, vt efficiat, ꝙ illud, quod cum vẽdito equo acceperit emptor, restituatur, aut ipse cedat aduersus equi emptorem quęsitam per venditionem equi actionem.

Quæstio Centesimauigesimatertia.

Quæritur item qualiter formetur libellus in actione ex empto quanto minoris prætoria pro equo? Respon. Hermanus idem in d. tracta. libello. xlix. & Petr. Iaco. in Praxi. Rofre. & cęteri vbi supra.

Quæstio Centesimauigesimaquarta.

Qualiter formatur libellus in actione red-

hibitoria in equo? Quære Hermanum ipsum vbi supra.

Quæstio Centesimauigesimaquinta.

Qualiter autem formabitur libellus in actione furti manifesti in equo, item, in actione furti nec manifesti? Respon. idem Hermanus libello. liij. & seq. vsque ad nume. 58. vbi & de libello accusatorio super furto equi subtracti. Et de duello etiam propter equum raptum, ad quem omnino te remitto.

Quæstio Centesimauigemasexta.

Commodauit vtique quis equum ei, qui nec benè nec competenter equitare sciebat, an si per illius equitationem equus læsionem siue deteriorationem sit passus, teneatur commodatarius? Respond. Bald. in l. ꝙ Nerua ff. depositi. Quòd si in equitando extra suam diligentiam, culpam non commisit, sed ex sua nesciẽtia hoc procedit, vt in scholasticis multotiens euenit, tunc ipse non tenetur & imputet sibi, qui ei commodauit, secus si culpam in eo, in quo potuit esse diligens commisit, vt eum non pascendo, vel eum vagum lassando, vel ad ventum ligatum calidum retinendo equum, vel in loco non tuto relinquẽdò, vel ipsum currere faciendo, necessitate non imminente, quia his casibus teneretur, licèt leuissimam culpam commiserit secũdùm naturam commodati. In eo autem ꝙ dicit, ꝙ ex

læsione

læsione suæ equitaturæ non tenetur, arguit Saly.ex.§.at is qui vtendum. Institu. quibus mo.re contrahitur obligatio? Soluit autem ꝙ ibi in custodia & diligentia, quam non tantùm per se, sed etiam per alium adhibere potest, in casu autem Bal. loquitur in equitatura suæ personæ, quam per alium adimplere non potest, sed tantùm per se, ideo sui ipsius tantùm diligentia, quam habet in equitado consideratur.

Quæstio Centesimauigesimaseptima.

Quæritur denuo, quibus vtendi cursus publici facultas concessa videatur? Respon.tex. in l.his tantummodo. C. de cursu publico li. xij.scilicet, qui legati diuersis gentibus ad nostram clementiam properare festinant. Et vide omnino illum titulum vbi & alia. Et ibi Lucas de penna vbi in l.quoniam.cod.titu. notat illud, quod inquit tibi textus. ꝙ scilicet sella in fustra ceditur.

Quæstio Centesimauigesimaoctaua.

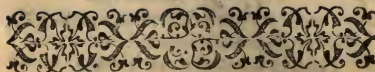
Postremò etiam quæro, an liceat Principi aliquo in templo Domini facere stabulare equos suos? respon. Archiepiscopus Florentinus in eius summa.lib.iij.sub titulo de veneratione Ecclesiarum in fi.non licere prorsus. Et ideo, omnes illi, qui irreuerentiam, vel iniuriam fecerunt ecclesijs, ꝙ malè fortunati fuerunt, vt patet de Heliodoro, secundo Ma-

chabeorum, tertio de Antiocho, secundo Machabeorum, quinto, de Pompeio Magnò, qui postquam in templo Dei Ierosolymis equos suos stabulare fecit (vt inquit Orosius) semper postea in prælijs deuictus fuit, vbi prius victoriosus fuerat. Idem quoque est in basilica l. basilicã. C. de operibus publicis. Et pro coronide etiam not. ꝙ quando milites stant supra ripas fluminis herba virenti, nullus in loco illo se balneare debet, nec etiam equos sudatos lauare, glo. ibi no. ver. sudorem, in l. cum supra. C. de re mil. legem illam, quã dicit curialem contra eos, qui more bestiarum: se inuerecunde balneant in nauigio, & quæ plus vltra prosequitur gloss. ibi.

Hactenus quidem de equo ipso, a quo olim Hippolytus Thesei & Hippolytæ Amazonis filius Virbius dictus fuit, cuius etiam infelicis nominis sum ego inauspicatus Hippolytus Bonacossa Iurisconsultus Ferrariensis, equum Seianum fortè fortuna ducens.

FINIS.

HIPPO-

HIPPOLYTI BONACOSSÆ I. V. D. Ferrarienſis.

IN MATERIA EQVORVM TRACTACTVS.

PARS SECVNDA.

VM nulli nato poſt mille ſęcula præcludatur occaſio, aliquid adhuc addēdi, (vt ait Seneca, In Epiſtolis.) Epiſtola LXV. *Operę preciū eſſe duximus prioribus noſtris in materia equorum quæſtionibus, & has addere, facientes, vt Calones in Caſtris ſolent. boni igitur conſule Lector.*

Quæſtio Centeſimauigeſimanona.

An dentes Equorum aliquam habent efficaciam? Reſpon. Tiraq. in ſuo, de Iure Primigeniorum, In Præfa. num. 52. Equorum (inquit) dentes qui primi cadunt, facilē præſtant

dentitio-

dentitionẽ Infantibus adalligati. Efficacius licet, si terram non attingunt.

Quæstio Centesimatrigesima.

Quid si Equus voluit se ĩ aquis, & destruũtur conductoris vestes. Tenebitur ne locator ad Interesse, & damnum? Et teneri existimát Ange. de claua. In eius Summa. ver. locatio. sub.nume.24. Et no. ꝙ qui nescit equitare teneat se ad Arzonem. vt dicit Saly. de quo Alé. Consi.74.nu.20.in 4.vol.

Quæstio Centesimatrigesimaprima.

Quis aperuit Cisternam, vel puteum, & Equus meus in eo cecidit, & mortuus est. An mihi tenebitur? Vide glo. & Docto. in cap. ij. & fi. per illum tex. extra de Iniurijs & damno dato. Et Rñ. Vitallinus In suo Opere Maleficiorum. Titulo de Damno dato. nume.25. Tenetur enim emendare damnum, & operas. Secus autem, si in suo priuato fecit, vbi est consuetum fieri. d. cap. ij. l. qui foueas. ff. ad l. Aquil. Et hoc est verum secundùm ipsum. Si nõ denunciauit, quod fecit, Aliàs secus.

Quæstio Centesimatrigesimasecunda.

Est ne Equus diuiduus, vel indiuiduus? Respon. Bar. In. l. vbi. ff. de condi. ob turpem cau. ꝙ est diuiduus, sicut cæteræ species. Possumus enim habere partem dimidiam Equi, tertiam ve, aut quartam.

Quæ-

Quæstio Centesimatrigesimatertia.

Superius, in prioribus. qq. Quæstio. xviij. habetur. Quòd Locator Locans Equum esti matum, faciat in conductorem transire peri culum. vt per Bar. Bal. & alios. ibi citatos. Et ꝙ de Leuissima culpa tenebitur? Sed quomodo hoc practicabitur? Respon. Bar. in l. ea igi tur. ff. de pigno. ac vbi tradit Pract. probandi leuem, vel leuissimam culpam. Illa autem est leuissima culpa, quæ summam diligentiam potest emitari. Angel. in. l. sint certò. §. Hanc videndum. col. 2. ff. commo.

Quæstio Centesimatrigesimaquarta.

Equus ne cōnumeratur inter bestias grossas? Resp. Bar. in l. ij. ff. de Abigeis. in fi. ꝙ sic.

Quæstio Centesimatrigesimaquinta.

Quis vult Equum redhibere morbosum. An prius offerre debeat omne, quòd ex Equo illo percepit? Respon. Ange. de Aretio. In §. Prætorum. Instituta. de Iure naturali. nume. 1. his scilicet verbis. Qui vult redhibere Equū morbosum, quem emit, necesse est, vt, primò offerat omne id, quòd fructus, & lucri, ac commoditatis causa interim ex Equo ipso ꝑcepit. aliàs in dicta redhibitione obtinere non potest. vt. l. Ediles. §. fin. & ibi no. ff. de Edili. Edic. Et etiam si Emptor aliquid solue rit pro medicinis. vel alio modo, potest à ven ditore etiam recuperare. vt est casus. in l. i. §.

qui

qui poteſt.eo. Titu. Et ideo introducta eſt actio quantominoris, hoc eſt pro quantominus emiſſem, vel communiter emptum fuiſſet, ſi ſciretur illud vitium vt l.ſciendum. §.fi. ff.de Edili.Edic.hæc ille. Vide tu. Ioan. Copi. In Tracta.de Fructibus.legatorum. &c. ca.4. ſub nume.5.

Quæſtio Centeſimatrigeſimaſexta.

Conduxit quis Equum, vt iret ad Patriam certò in ſingulos dies præcio dando. An tenebitur maius dare in redeundo præcium? Reſpō.Pet.Rebuffum.poſt alios. In Tract. de Priuile.Schola.Priui. CLI. T.v. ꝙ non. Nam idem eſt labor in redeundo, quòd & in eundo & ſic idem debet eſſe præmium l. Seio. ff. de Annuis lega.

Quæſtio Centeſimatrigeſimaſeptima.

Combuſtę ſunt Capannæ, vbi Equæ in nocte morabantur cum cuſtodibus. An cuſtos earum tenebitur? Reſpond. Corne. pro vt in Conſi.ſuo.ccxlij.in i. vol. Vbi & Actuarium. Et ibi etiam Reſpond. in caſu. ꝙ Cuſtos fuiſſet minor.

Quæſtio Centeſimatrigeſimaoctaua.

Emptor Equi non ſoluit præcium. Quid erit agendum? Reſpon.Pau.de Caſt. in l. ſi donationis.C.de Contrahen. empt. Poteſt venditor ipſius Equi incontinenti offerre Equū, & Implorare iudicis officium: & tunc, etiam

ꝙ esset forensis Emptor Equi,& tãquam viator,sortitur forum ibi.vt possit scilicet compelli ad soluendum , vel Equum restituendũ. vt no. in l. hæres absens. §. i.ff. de iudi. & in capit.romana.de foro compe.supra.q. xlviij.

Quæstio Centesimatrigesimanona.

Fur quispiam Equum mihi furto subtraxit,& suis expensis retinuit. Ego eum recupero , ille vult vt sibi expensas reficiam. An tenear?Respon. Bal. in l.Ex argento. ff. de condi.furti.ꝙ non. Nam furi nulla prorsus expẽsarum datur retentio.

Quæstio Centesimaquadragesima.

Possidebas tu quidem Equum meum , sed bladum non habebas,fecisti semel ducere ad montem,vt pasceretur, Ego cognosco Equũ quòd est meus, & soliuagum reduco. An tenear?Respon.ꝙ non.Si credidi Equum ipsum à nemine possideri, Aliàs tenerer conditione l.si quis in tãtum C.vnde vi.Bal.in ea. nu.27. vide supra q.vi.

Quæstio Centesimaquadragesimaprima.

Quidam accepit Equum meum experiendum,& postea alteri locauit. An id rectè egisse censetur?Vel furti tenebitur?Respon.Bald. in le.si is qui §.si quem quæstum. ff. commo. locare potuisse, nec furti aliter actione teneri.

Quæ-

Quæstio Centesimaquadragesimasecunda.

An Expensæ lite pendente factæ, in curãdo Equum peti possint. Etiam, ꝙ in libello petitæ non fuerint? Respon. Frideri. de Senis In. q. seu Consi. cxxxix. ꝙ sic.

Quæstio Centesimaquadragesimatertia.

Pro prauis vitijs ne in Equo dabitur redhibitoria? Respon. Tiraquell. in suo. De iudicio in rebus exiguis p. 33. ver. Decimo est textus post Bal. in l. si prędium versi. quæro pro quibus rebus col. i. C. de Edili. actio. ꝙ non. paruum. n. vitium non nocet. vt in c. Thomas, de corpore vitia tis, & l. cui dent ff. de Edili. edicto. Corsetus in Tracta, de Minimis in 2. parte. nume. 22.

Quæstio Centesimaquadragesimaquarta.

Quæritur superioribus. qq. fit mentio de Equo Admissario. Quid est Equus Admissarius? Postula Budeum. In posterioribus annotat. In prin. pagi. 7. Equus (inquit Admissarius) est Equus ad initium electus, vt Asinus, vel Taurus. Illud obiter scias. ꝙ Taurus quantuncunque ferus, si alligetur ficui mansuescit, (vt inquit Isidorus) In lib. Etymologiarum, dequo meminit Archiepiscopus. Floren. In eius summa. Titulo 31. capit. 2. de medio salutis nostræ. parte 4. §. 4. ò maxima ficus potentia. Iux. illud. Regna regunt ficus: &c. vide Virgilium. li. Georgi. iij. vbi de Equo

sene.

ſene.Frigidus in venerem ſenior,&c. & ibi docet Vergilius Equos à venere arcendos eſſe.

Quæſtio Centeſimaquadrageſimaquinta.

Qui ſint Agminales Equi? Docet Budeus in poſterioribus Anno, pagi.267. Eos enim agminales Equos intelligit,qui agmen exercitus ſequuntur,ad conuehenda, ſcilicet impedimenta,

Quæſtio Centeſimaquadrageſimaſexta.

Qui verò veternarij ſint? Tradit idem qui ſupra Budeus. In poſterioribus quoque annot.pagi.275.veterinarij ſunt(inquit)iumentorum,veterinorumque curatores & medici qui idem ipſi ſolcas, ideſt ferreas crepidas Equis affigunt.

Quæſtio Centeſimaquadrageſimaſeptima.

Quid ſit autem Hippodromus? ex Budeo perpendes.in l.pen.ff.de Actio. empt. eſt autẽ Hippodromus(teſte ipſo Budeo.) Equorum curriculum,in quo de pernicitate certatur, citra ſimulacrum pugnæ. Quemadmodum & Catadromon ſtadium dicitur, in quo Equites decurrere ſolebant immaginario ſcilicet præcio.Principe ſpectante. Licias vocant.Sic & Hippotrophium,locum Equitio alendo deſtinatum dicit idem auctor. libr. de Aſſe. iiij. pagi.mihi. 475. Equiſones autem Equorum domitores eſſe autamat. Tolerare etiam eſt ſuſtentare,nouus ſanè loquendi modus. vnde

de Cæsar Equos tolerari, cætera Iumenta interijsse dicit d.m. Alcia. in l. Censoria, ad fi. ff. de verb. signi. Idem quoque de grege dominico, lib. xi. C. Equos palmatos eosdem ferè esse, quos vulgo baios vocamus, existimat, vel quibus vtebantur Aurigæ in circa, à palma. Ibi fusius prosequitur, ad quem pro breuitate me remitto. Et ibi de cursu publico etiam meminit. Nam per dispositos locos prouinciarum habebant Imperatores quosdam Equos, qui sumptu publico alebantur, vt quotiens repẽtinum aliquid accidisset, mutatione Equorum, citissimè, quò vellet Imperator posset mittere, quemcunque nuncium. vulgus Postas vocat. Ibi fusius d.m. etiam in Ru. C. de Cursu publ. lib. xii. & Egendorphi. in l. ij. ff. de in ius vocan. verbo. Nec eum, qui Equo publico, &c. vbi benè. vide etiam Virgilium libr. 3. Georgi. vbi Equitandi auctores Lapithas canit, ibi. Frena Pelethronij Lapithæ, gyrosque dedere Impositi dorso, atque equitem docuere sub armis, Insultare solo, & gressus glomerare superbos &c.

Quæstio Centesimaquadragesimaoctaua.

Equus commodatus tumultu perit. An teneatur commodatarius? Respon. Monta. in l. contratus. §. Animalium. ff. de Re. Iu. Contrac. itaque casus fortuitos non recipi Iur. est. vide etiam Corn. In Con. xxviij. In 3. vbi

quando

quando Custos teneatur de casu fortuito? Et idem cons.cviij.in.i. Alex.con.clviij.in.i.vol. nisi conductor equi fuisset in mora restituen di, quia tunc damna etiam fortuito prȩstarē-tur. Idem Monta.ibi.in fi.& Cagn. in ea. Vide Plotum.in.l.si quando num. 550. C.vnde vi.

Quæstio Centesimaquadragesimanona.

Quis Equum dato pracio conduxit. An de leuissima quoq; tenebitur culpa? Respō. Mōta.in d.l.contractus.ff.de reg.iur.ꝙ sic, quàm diligentissimè illum custodire tenetur, & culpā hunc p̄stare. l.si merces.§.qui columnā.ff. loca. &.l.legē.C.eo.&.§.ꝗ pro vsu.insti.eod.

Quæstio Centesimaquinquagesima.

Quid si nulla Socij culpa pereat equus. An teneatur Socius? Respond. Monta.in.d.l. con trac.§.dolum.ff.de re.iu.ꝙ non tenetur. Ideo que pro socio actione dimidiam damni par tem alter agnoscet. Aliàs autem de dolo & culpa tenetur. Societas siquidem dolū & culpam recipit. Vide ibi etiam Cagno.nu.89.

Quęstio Centesimaquinquagesimaprima.

Equus ex Sponsione apud sequestrum positus est. An id rectè? Respond. rectè. Orta fuit semel inter Lotariū & Azonem cōtentio, tpe, quo Henricus Imperator. vi. Germanorum Rex Bon.accessit. Lota. siquidē meri imperij ius tm̄ habere prīcipē existimās. Azo & cæteris quoq; Magistratib. ꝓpriū esse cōtendebat.

Vterq; eorũ in Sponsione Equũ in Sequestrũ posuerunt,& Regem adierunt,qui pro Lota. pronunciauit. Verũ Azonis sententia per scribentes recepta tantũ fuit. vsq; quò d.m.Alc. Parado.lib.2.c.vj. Istorũ opiniones conciliauerit. Meri nanq; Imperij ius soli Principi cõpetere ait,eius aũt exercitiũ,ẽt cæteris Magistratib. ordinarijs cõlcari. Vide Ioã. Quinti. In Aristocratia. Vbi de Regis Imperio agit. col. 2. & per Monta. in l. Nemo põt gladij.ff. de re.iur.& Mariũ in l.quæcunq;.ff.de offi. ei⁹ cum simil. sicq; ex æquo Azo amisit Equum.

Quæstio Centesimaquinquagesimasecunda.

Equus fuit commodatus, & deterior effectus,tẽpore quo fuit redditus,absq; tñ cõmodatarij culpa. an tenebit? Et non teneri ait Cagno.in l.cõtrac.n.40.ff.cõmo.Quia vsus fuit Equo ad vsum, ꝓ quo fuit cõmodat⁹, de qua re ẽt Fely.in c.auditis. col.xvj.de præscrip.

Quæstio Centesimaquinquagesimatertia.

Equus furto subtractus reperit pęnes aliquẽ,qui ob id fuit incarceratus. An ex hoc solo resultat sufficiens indiciũ ad torturã? Rñ. Bar.ꝙ sic.i l. fi.col.pen. ff. de quęstio. cũ simi. vt per Marsil. In Prac. crimi. in §. diligenter. nu.91.& singu.392. Incip. Aduertas ad vnũ. Nisi ipse doceat à quo Equum habuerit? D. Machellus spectatæ fidei iurisc. moder. Bononien. Patrocinio.xlvj.nu.12. vbi defendit ni-
hilominus

hilominus quendam, pęnes quem Equus repertus fuerat, eò, quia furtum prius probandum erat. Nec habet locum superius dictum, quando res furto subtracta reperitur pęnes hominem bonæ vitæ. Marsi. d. singu. 392.

Quæstio Centesimaquinquagesimaquarta.

An Equus præsumat illius, cuius est signũ? Rñ. ꝙ sic. Restau. Castal. In tract. de Impera. q. lxxxix. Tomo. v. Fulius per Strachã. in trac. de Mercatura. in 2. par. nu. 73. pag. 47. Et ideo si quis agit pro Equo mercato marco gregis sui, seu armenti sui, licèt non probet dñium eiusdẽ equi ipsius esse, sufficit tñ probare, ꝙ illo suo marco mercatus sic reperitur. Idẽ Stracha. ibi n. 79. qđ probat plenè. Sed hoc nõ habet pro constãti. quicquid Lucas de penna in cõtrariũ pedibus eat. Vide Bal. in Prac. crimi. vbi de statutis agit. & aliàs dixi. In meo trac. de argumẽ. in argumento à signo vniuersali.

Quęstio Centesimaquinquagesimaquinta.

Quid si ex pari equorũ, vel equarum alterum quis occiderit. Ad q̃d tenebitur? Respo. Mon. in. §. fi. insti. ad l. Aquiliam. Si ex pari equorum (inquit) quis occiderit, non illud modò damnum, quod perempti corporis est ęstimari, sed eò amplius quicquid perempto corpore damni patimur, puta ob vecturas, quas interim negligere oportet. Nam ꝙ eius nostra interest, venit sarciendũ. nõ secus atq;

si ex quadrigis (hoc est secundũ Columellã) Equis quadrigam ducentibus, vnus aut alter fuerit peremptus. Siquidẽ Equis, & Mulis simul iunctis vehicula duci consueuerant teste. M. Varrone. vbi de grege Mulorum loquitur. Et nos experientia cerciores auribus oculos arbitros redit. Virgilius li. 3. Georgi. Martis equi biuges, & magni currus Achillis.

Quæstio Centesimaquinquagesimasexta.

Quis habet equum album. an sit animo quietus? Respon. Neuiza. in sylua nup. lib. 2. sub num. 85. in paruis. pagi. 176. his scilicet verbis. Chi ha caual bianco e bella mogliere, non è mai senza pensiere. Idem ibi num. 88. subdit. calcina vende muro, biaua vende cauallo, & biaca vende cullo. Et ibi nu. 89 ponit. Quòd in emendis equis phaleras non curamus, nec consideramus, & ornatissimæ ceruicis diuitias, sed solũ corpus eius & animum intuemur, illa tamen, quæ ostenduntur veniunt vendito equo. Ange. in l eum qui. §. non solũ. ff. de furtis, & est superius. q. xxiiij. repetitum. Sed solũ corpus non intuebatur ille rusticus de quo Archiepiscopus. Floren. in eius summa. parte 1. tit. de æstimatiua. §. 3. in fi. pag. 8. vbi refert vnum, quod in legẽda beati Bernardi habetur. conquærebatur semel beatus Bernardus cum quodam rustico in itinere de tanta distractione mentis, vt vnum

Pa-

Pater noster dicere non valeret, sine alia cogi tatione. Asseruit rusticus se hoc facere posse cui Bernardus mulam, cui insidebat, si hoc agere posset promisit: ꝙ cum ille attentaret, in medio eius occurrit sibi cogitatio de sella.

Quæstio Centesimaquinquagesimaseptima.

Quis scienter, & dolo malo apud aliquem deposuit equum vitiosum. an tenebitur? Respond. Plotus in repeti. l. si quãdo. num. 426. C. vnde vi. ꝙ sic: tenebitur enim de omni dãno & interesse, quod inde oriri poterit, supra repetita. q. cxiij. & no. ꝙ vitium personæ est, quod est naturale, & irremidiabile, vt cecitas surditas & similia. illa verò, quæ non sunt naturalia, sed accidentalia, & potest aduersus ea reparari, propriè non dicuntur vitia, sed morbus, seu morbi l. i. §. sed sciendum. ff. de edili. edic. ita Pau. de cast. in l. fluminum. ff. de damno infecto. §. vitium nu. 2. vide Plotum in l. si quando nume. 331. C. vnde vi. p. 154.

Quæstio Centesimaquinquagesimaoctaua.

Emit quis equum me mandante, & postea nollo accipere, quid iuris? vide Plotum in d. repeti. l. si quando. nu. 566. C. vnde vi. vbi dicit, ꝙ sum in dolo, & fidem rũpere dicor. Et competit actio mandati contraria mandatario contra mandantem, vt rem emptam accipiat. tex. & Docto. in l. si verò non remunerandi. §. si mihi mandaueris. ff. man. Et sic poterit

contra ipsum mādantem iurari in litem per mandatarium, super eius interesse in ipsa actione contraria, vide inibi Plotum.

Quæstio Centesimaquinquagesimanona.

Occidit quis mihi equum, an teneatur ad expensas curationis, & ipsius pręcij, ac damnū intrinsecū, & extrinsecū & lucrū cessans, & ad ęstimationem operarum amissarum, ac amittendarum, & ad interesse etiam cicatricum & deformitatum? Vide Plotum. in d. Repet. l. si qñ C. vnde vi. nu. 699. vbi dicit ꝙ sic. & pōt in eum iurari in litē per damnū passum, & ibi latissimè Plotus. supra quęst. lxviij.

Quæstio Centesimasexagesima.

An quis artari possit ad commodandum equum reipublicæ ad aliquā angariam, vel perangariam? res. glos. in l. 1. vt operę à colla, non exi. per illum text. ꝙ non. de qua ad rem Ripa in tract. de peste. p. 39. in vi. q. sub num. 104. vide tamen per eundem ibi, nu. 108. vbi allegat. l. fi. §. fi. ff. de pigno. ac. per quā dicūt ibi Guil. de Cune. Alber. de Rosa. & Bar. ꝙ ciuis potest cogi commodare suum ronzinum vel Asinum pro conducendo falsariū mitriatum per Ciuitatem ad caudam ipsius ronzini. Criminalistæ locis suis. Et no. ꝙ respublica, seu princeps tenetur soluere prætiū Equi accepti pro trāxinādo hominem ad iustitiā. Dēt similiter respublica, aut princeps solue-

re

re domino bouũ prçciũ ad id acceptorũ. q̃a dicti boues de cętero nõ arabunt, vel si arabunt, terra non germinabit fructum, secundùm Pari. de Puteo in tracta. Syndi. verb. captura. versi. An si officiales?

Quæstio Centesimasexagesimaprima.

Sed an teneãtur rustici gratis commodare Equos & Boues istis Barisellis, & similibus? respon. Ripa. in d. trac. de peste. nu. 187. p. 44. ꝙ non. per tex. in l. comperimus. C. de cursu pub. lib. xij. Nec ipsis alimenta præstare tenentur, vt ibi latius etiam per Docto.

Quæstio Centesimasexagesimasecunda.

Cõductor Equi in dorso, seu vulgo in gropa superinduxit socium, vel amicum, & ob id effectus fuit deterior. an tenebitur? Resp. Bar. in l. vnica. C. nè quid oneri publico impo. de quo ita Ripa. in. d. tracta. de peste. p. 51. sub num. 267. itidem si posuit valisiam, vel quodlibet aliud. vt per ipsum Bar. ibi. & est repetitum superius. q. xc. vide & adde ibi Bald. in l. qui insulam. ff. loca. & Parisium. Consi. cxxiij. in i. vol. ad finem Consilij. Et vt scias Sarcinarij dicuntur isti equi, quibus imponuntur valisiæ, & simi. prout eos ita nuncupat Budeus. lib. de Asse. v. p. 547. & ibi etiam pagi. 550. vbi & de iugalibus quoque equis meminit.

Quæstio Centesimasexagesimatertia.

Commodauit quispiam equũ amico, qui

eo inſcio frumento eundẽ onerauit, & cũ exportaret extra deuetum, fuit confiſcatus dictus equus: an commodator habebit regreſſum contra ipſum exportantem? rñ. ꝙ ſic. argu. l. fi. in fi. & ꝙ ibi no. ff. de pigno. actio. & l. ij. C. de noxa. Ripa. in tract. de peſte. p. 58. ſub num. 362. Quòd procedere exiſtimat, ſi hoc ignorabat dominus ipſius equi. Et ſi fortè cõmodatarius non eſſet ſoluendo, fortaſſe danda erit domino ignoranti reſtitutio in integrum, ex clauſula generali. Si qua mihi iuſta cauſa eſſe videbitur. Ripa ibi, num. 363. quòd probat. Et in dubio præſumitur ignorantia. regula. Prę ſumitur. de regu. iu. in vj. vbi Dyn. & alij. & ibi etiam per communem præceptorem noſtrum. dom. Iac. Cagnazinum, conciuem nũquam ſine magna præfatione memorandũ. Vel ſtabitur iuramento domini, vt per Ripam ibi, qđ probat. Quemadmodum ẽt ſtatur iuramento ignorantis vitium equi, vt per Calephatum inter conſilia crimi. conſil. ſuo: xcj. in 2. vol. nu. 3. Quid ſi duobus Equus fuit commodatus, & ob id etiam confiſcatus & amiſſus? ponit ibi Ripa num. 366. Vide Montanum. in l. in contrahenda. ff. de regu. iur. Vbi etiam dicit, quòd Vectigal. vel paſſagium ſoluere tenetur locator. l. cum plures. §. vehiculum. ff. locati. & l. veteribus. ff. de pactis. & ſupra dictum eſt. q. xlv.

Quæ-

Quæstio Centesimasexagesimaquarta.

Famulus dimisit equum in pascuis, quem lupus comedit, vel fures abegerunt. an tenebitur ad æstimationem? rñ. Bal. in l. nemo deinceps. ad fi. C. de episcopa. audien. teneri. Nisi adesset consuetudo loci dimittendi equos in pascuis sine custodia. refert eum sic Ripa. in d. tract. de peste. p. lxx. sub nume. 522. & Vitallinus. in suo opere Malefi. titulo. de damno dato. nu. 69. pagi. 100. Cœpolla. consi. crim. xiij. sub nu. 26.

Quæstio Centesimasexagesimaquinta.

Habebam equum, quem teneba in pascuis cum nō haberem quid dare sibi comedere. Tu requisiuisti me, vt tibi cōmodarem istum equum: annui, & tibi dixi: eas ad pascua, & inde recipias: completo vsu eūdem ibi reponis me ignorante, & ibi dimittis: superuenerunt latrones, & equum ipsum furati sunt, vel lupus occidit. an tenearis? Respondes nullatenus te teneri, quia dimisisti sicut tu recepisti in pascuis; & sicut eram solitus dimittere ego dominus equi, an eris excusatus, vt nō tenearis emēdare mihi damnū? resp. Pau. de cast. in l. si negocia. nu. 3. ff. de nego. gestis. quòd ille text. videtur facere à contrario sensu, quòd non tenearis de casu, quia fecisti, quòd facere cōsueui ego dominus de equo ipso, & hoc etiam tenet Petrus. & Cinus. in l. nemo. Cod.

de

de Episcopa.audien. Contrarium videtur tenere Specula.in titu.de Loca.§. postquã. ver. Quòd si locaui tibi Boues, dicens, ꝙ commodatarius tenetur de culpa leuissima, & quamuis culpa mea dimittentis in pascuis sine custodia, non sit punienda, est tamen repræhendenda: in commodatario tamen, non solùm est repręhendenda, sed punienda l. si constante § si maritus.ff.solu. matri. Debuit enim cõsignare commodanti. Et hæc opinio rationabilior videtur, inquit Pa. de Cast. ibi. Adde & vide supradictis, Dec. & Cagno. in l. contractus.num.29 & nume.92, ff. de reg.iu. & l.fi.ff.commo.& Abb.in c.auditis.col.9.de præscrip.ver.quidam libellus.vbi etiam Fely. ver.& in quantum, nu. 28.& Alexa. in Consil. 137.nume.4.in v.1 1.vol.& Consi. 217. num. 3.& Consi.183.

Quęstio Centesimasexagesimasexta.

Quid si Equus conductus à Medico sibi de robetur in itinere. an ei ad pręcium competat actio contra infirmum? Respond. Fely. in c.i. de libelli obla. ꝙ non, allegat Bal. in l. nihil ff. de rei vendi. de quo Ripa, in Tracta. de Peste. sub nu.180.p.82. vbi tamen dicit se nõ reperijsse Bal. ibi hoc dicere.

Quæstio Centesimasexagesimaseptima.

Quid si Equus venditus incontinenti post venditionem sit mortuus, eò quia fortè comedit

medit herbas venenosas, vel quia nimia itineratione oppressus fuit. an tenebitur venditor? Respon. Alex. in l. si quis cum aliter. col. fi. num. 14. ff. de verbo. obliga. ꝙ non. Nam licèt etiam infra triduum fuerit mortuus, si tamen à peritis in arte deponatur, & iudicetur mortuus, eò quia comedit herbas veneno affectas. iux. l. semel. C. de re milit. lib. x. non dēt ad aliq̃d teneri. Ita Alex. refert & sequitur Ripa, in Tracta. de Peste. in vltima parte p. 83: num. 186. vide etiam Bal. in l. i. col. pen. C. de Edili. Actio: & Ange. de Aretio. in §. in duplum. num. 10. Insti. de actio. & Marsil. in l. statu liber. num. 16. ff. de qq. Et an & quando q̃s præsumatur mortuus ex morbo pręcedente? Alex. vbi supra, & alios ibi & fusius per Petr. Rebuffi. In Praxi beneficiaria. parte iij. p. 396. in glo. xi. Et istud dēt probari per asserentem Equum, scilicet mortuum propter herbam malam, vel propter mala medicamenta. Bal. in vsibus feudorum. §. Item qui dominum, quæ fuit prima causa beneficij amittendi?

Quæstio Centesimasexagesimaoctaua.

Quis habet suum patrimonium totū, vel in parte in Equis, vel Equabus, & alijs quoq; animalibus. an compelli possit ad præstationem munerum patrimoniorū? Respon. Thomas, in eius Tracta. de Collectis. Distinguendo, vt per eum ibi fusius. Breuiter tamen. Aut

sunt

sunt equi domiti ad inseruiendum culturæ, & sic tanquam instrumenta sunt fundi instructi? Et tunc non tenetur dominus: aut sunt principaliter acquisita. vt ex ipsis principaliter fructus capiat. Et ea dominus vltra modũ suorum prædiorum tenet, & fortè etiam nutrit super pascuis publicis? Tunc separatim dominus habet soluere, & muneribus prægrauari potest.

Quæstio Centesimasexagesimanona.

An pars equi sit ipse equus? respon. ꝙ non secundùm Aristote. de natura animalium, in prin. sũt enim res dissimilares pars equi, pars domus, pars faciei, quemadmodum etiam is, qui lecticam commodauit, si partem petat, nõ rectè agit. l. in commodato §. duobus. ff. commo. quia pars lecticæ non est lectica, nõ petit igitur, quod cõmodauit. ita Vaconius. declarationũ iuris. parte iij. decl. cxc. p. 235.

Quæstio Centesimaseptuagesima.

Mandaui tibi, vt equũ pro me emptitares, tu dixisti da mihi pecuniam, ego non dedi tibi tam cito. vnde tu emisti pro te, & tuo nomine, quid iuris? respon. Bar. in l. iiij. §. vnde quæri potest. ff. mandati. per illum text. ꝙ lex præsumit emptũ esse de mea pecunia, ex quo, à principio ita inter nos fuit actum, quòd no. inqt Bar. cõtra fraudes, quæ fiũt tota die. Ias. in §. sequens nu. 35. insti. de actionibus.

Quæstio Centesimaseptuagesimaprima.

Quidam in domo mea reposuit equum, & non apparet me suscepisse custodiam an tenebor depositi, si furto fuit subtractus? respõ. Ias. in §. sequens. numer. 30. Insti. de actionibus. quod non. vt per eum ibi pulcherrimè.

Quæstio Centesimaseptuagesimasecunda.

Conductor equi ad vecturam dicit equũ mortuum esse in via, seu in itinere, diuino iudicio, & probat equum, quem equitauit in itinere mortuum esse diuino iudicio: an liberabitur? respon. Ioan. And. in capitu. auditis. de præscrip. ꝙ non: quia necesse erat probare de identitate mortis equi commodati. sequitur Alex. in consi. xxxiij. incip. viso themate. col. 2. vol. 2. de quo Marsi. in practi. crimi. in §. Et quia nume. 14. Et Alex. consi. cxij. num. 12. in vj. vol.

Quæstio Centesimaseptuagesimatertia.

Quid si equus contra voluntatem domini deuiat, & portat res, quas hẽt super dorso in deuetum: an puniatur? Respon. Ange. in l. fi. §. si propter. ff. de publica. ꝙ non, prout eũ sic refert. Marsi. in § præterea. nume. 34. ff. de quæstio. p. 32. vide Bossium. in practica crimi. titulo de fraudantibus vectigalia. num. 9.

Quæstio Centesimaseptuagesimaquarta.

Dictum est supra in q. xxxviij. ꝙ si equum venalem ornaui vltra quã fuerim consuetus.

quem

quem postea vendidi inornatũ. ꝙ possunt cõ sequi ornamenta. &c. Infra quantum tẽpus datur repetitio? Respon. infra duos dies, ꝙ si postea petit emptor, non habebit l. Ediles. §. vendendi. la. 2. ff. de Edi. edic. Et sic post duos dies ipse emptor nullam poterit opponere exceptionem. Dynus in Tracta. prescrip. in præscriptione duorum dierum. Vide tamen Ias. in l. de quibus. num. 87. ff. de legibus.

Quæstio Centesimaseptuagesimaquinta.

Quis vult occidere eius Equum, qui est vtilis. an sibi permittatur? Respond. Beluisius. in Practica crimi. in Rub. de Quæstionibus. &c. nume: 150. ꝙ non. per text. in l. ij. ff. de ijs, qui sunt sui vel alie. iur. & Institu. eo §. pen. cum ibi not. super. ver. malè vtatur. Expedit enim Reipublicæ. (inquit Cæsar.) nè quis re sua malè vtatur.

Quæstio Centesimaseptuagesimasexta.

Commodaui cuidam Equum, & ille inuadens inimicos fuit cum Equo interfectus. an ipsius hæredes ad damnum emendandum tenebuntur? respon. Beluisius. in Prac. crimina. Titulo. de Quæstionibus. &c. nu. 220. quod sic. quia fuit in culpa, cum primò inuasit. Nã vbi culpa precessit casum, nõ excusatur quis. ff. commo. l. si vt certo. §. commodatum. cum simi. vt ibi fusius. & reperit hoc num: 229.

Quæ-

Quæstio Centesimaseptuagesimaseptima.

Vasallus amisit Equum in guerra. an Dominus, qui fecit eum ire, teneatur emendare sibi damnum? respon. Beluisius. in Practi. crimina. Titulo. de quæstionibus. numer. 229. quod non, si ipse Vasallus fuit in culpa eum amittendo, aliàs secus. Salus nulla bello. &c. Marsil. in l. i. §. si seruus. num. 18. ff. de. quęstion.

Quæstio Centesimaseptuagesimaoctaua.

Equus cum pede calcitrat, vel mordet. an Dominus Equi teneatur? Respon. Vitallinus. in opere Malefic. titu. de damno dato. nume. 5. quòd sic. ad damnum tantùm scilicet, vel noxam noxiæ dare. l. i. in prin. & §. i. & l. fin. ff. si quadru. paupe. feci. di. Et hoc si motu proprio, & commota feritate contra naturam sui generis fecerit: quòd si culpa hominis hoc facit, vt quia plus iusto est oneratus, vt supra fuit dictum. q. i. tunc secus. Adde ibi. & vide. Bar. in l. vnica. C. nè quid one. lib. xi. vbi dicit: quòd onerantur animalia secundùm modū consuetum, solitum, & debitum. Cagnol. in l. contractus. num. 64. ff. de re. iur. Et Mansue. in eius Practica. titulo de interesse. nume. 2. & Ioāne. Bap. de. S. Blasio. inter Consilia crimi. Consil. lxxvi. per totum. in 2. vol. & Carreriū. in practi. cri. §. Homicidij. num. 5. pagi. 64. & Iodocum. in enchiridio suo crimi. capit. 142. num. 1. vbi de damno pecuario agit. & ad il-

lud

illud superius in. q. ij. Adde Vitallinũ ipsum vbi supra.num.45.dum dicebatur,ꝙ currentes Equos debent præcauere & admonere gẽtem,alta voce caue,caue.vbi allegat l. si quis foueas. §.fin. & l.si putator vbi etiam Doc. ff.ad. l. Aquil. Vide etiam Ange.de Vbaldis inter consil.crimi. lxxv.in 2. vol. per totum. vbi in terminis terminantibus, & Carre. vbi supra.latissimè.Et subdit ꝙ, ita debet acclamare, ꝙ euitari possit. vt per Geminia. in c. si duo.& in c.sæpe.l.distinct. Felyn. in c. ex literis.2.de homicidio.Et consuluit Bal.in cõsil.cix.in 2.vol.Et Pau.de Cast. in consil. 194. & Ancha.in consil.ccliiij.vt per Petrum calephati.inter consi.crimi.consi. xci.in 2. volu. per totum vbi & ipse in his terminis consuluit. Et subdit, quòd ignorãtia viti Equi probatur per iuramentum.ibi numer. 3. Item si propter angustiam loci dederit damnum Equus, non poterit agi actionein factum de pauperie, sed iniuriarum contra illum,cuius culpa sibi damnum datum est.d.§.in fin. Itẽ si equus calcaribus,vel baculo percutitur, & recalcitrat,& damnum dat, tenetur ille, qui percussit: si autem palpitauit tantùm, tenetur dominus etiam equi. d.l.i. §. & generaliter,& §.seq.& vide eundem Iodocum vbi supra,nu.7.& si recalcitrando alterum equum percutiat, tenetur vt supra. q.lv.de æquitate.

te.vt ait Vitallinus vbi supra.nu.57.d.l. fi. ff. ad l.aquil.'&.l.si seruum maritus.libellus autem in actione de pauperie in factum formatur vt per Odofre.in tracta.de formandis libellis.capitu.lvij.tomo.xvij. pagina. 235.& Herma.Baren.in tracta.de forman.libellis.libello.xc.eo.tomo. pagi. 249. vide etiam Maria.Soci.inter consi.crimina.consi.63.nume: 3.in j.vol.

Quæstio Centesimaseptuagesimanona.

Quid modò si equus tuus meum percutit equum, & per hoc equus meus dat alicui dãnum:an tu,vel ego tenear?Rñ. Vitallinus. de malefi.titu. de damno dato.num.5.ꝙ tu,non ego,teneberis.d.l.j.§.& si animalia. ff. si quadrapes paupe.fe.dica.

Quæstio Centesimaoctuagesima.

Quid si equus recalcitrat, & frangit crus alicui,vel brachium. an tenebitur dominus? respond. Vitallinus vbi supra. nume. 13. vbi dicit, ꝙ si contra naturam sui generis hoc fecit, dominus damnum emendabit, vel equũ pro noxa dabit.d.l. fi. ff.si quadru. paupe. fe. dicatur.sed si instigatu alterius?& ille tenebitur & venit in æstimatione damni æstimatio expensarum factarum in medicatura, & curatione vulneris, & operarum, quibus caruit, si erat homo alicuiꝰ artificij.vt. ff. si quadru. pauperie. fe. dic.lege.ex hac. & Codic.

de ijs, qui ad eccle. consu. l. fi. deformatus tamen ab Equo, non agit contra dominum ad deformitatem, sed tantùm ad expensas vulneris, & operas amissas. vt dictum est. Roman⁹. consi. 278.

Quæstio Centesimaoctuagesimaprima.

Quis Equam prægnantem percussit, ita quòd partum eiecit, & ita dominus est damnificatus: an percussor teneatur? Respon. Vitallinus. in opere Malefi. d. titu. de damno dato. nu 4. quòd sic. l. si seruus. §. si quis. ff. de ma nu. §. sequen. & idem quoque erit secundùm Vitallinum. ibi. si quis nauem perforauerit, & ex eo quis damnum passus fuit. Vt mihi dixit cõtigisse sibi. D. Doctor. D. Petrus ab oleo. tempore, quo discessum fecit à ciuitate Tergesti, vbi assidebat: quia sibi perforata fuit in portu nauis, in qua sarcinulas & supellectiles doctoreas posuerat: propter sententiam, aliàs per ipsum latam, contra quendam Tergestinum, (& sic contra vn cittadino della tiera, vt eorum verbis vtar,) quę tamen à famosissimo Doctore nunquã satis laudato ac decantato. D. Mantua moderno consumatissimo, & D. Gasp. Fabiano cõprobata fuit. Sed ij sunt fructus officiorum. Quòd si verũ est, vt ipse mihi dixit. Ego vellem cum Cicerone dicere, illud ad Lentulum. lib. v. inibi: dalmatis Dij male faciãt, qui tibi molesti sunt. Sem

per

per enim habiti sunt bellicosi, an credam? Et si sic est, Illud quoq; decantare licet Ouidianum, scilicet. Elegia. ix.

Siue locum specto, locus est inamabilis, & quo
Esse nihil toto tristius orbe potest.
Siue homines, vix sunt homines hoc noīe digni,
Quamq; lupi sæuæ plus feritatis habēt, &c.
Fuge litus auarum, &c.

Quòd si non credam, & dicam cum Hannibale, vt per Valerium: de humanitate. Ergo humanitatis dulcedo etiam ineffrenata Tergestinorum ingenia penetrat, &c. Vt ibi sæpius expertus sum, cum pluries præturam gessi, & in Dalmaticis quoque regionibus iterum atque iterum vocatus moderni Imperatoris santissimi locum tenui. Absque tamē labe aliqua semper euasi: quod profectò est mirum. Quia ibi habent prouerbium huiusmodi, videlicet.

Chi va à Trieste in officio, e non se inciampa,
Può andar securamente fino in Franza.

Quæstio Centesimaoctuagesimasecunda.

Quis autem coegit Equam in locum strictum, & eam percussit, & per hoc eiecit partum: an tenetur? respon. Vitallinus. vbi supra: ꝙ sic. l. boues. ff. ad l. Aquiliam.

Quæstio Centesimaoctuagesimatertia.

Quis immisit Equam in syluam meam: an teneatur? respon. Vitallinus vbi supra, nume.

72.quòd ſic:tenetur enim.l.aquilia ad damni emendationem.l.i.C.ad l.aquil.& dixi quandoq; in meo tract. cui eſt tit.crimin. ad ſtatuta quæſt.vbi de damno dato verba feci.& ſupra. q. lxxv.

Quæſtio Centeſimaoctuageſimaquarta.

Inuenio Equam tuam in vinea, vel campo meo dantem mihi damnum. Quid agam? reſpon. Vitallinus in Malefic.poſſum d. Equam capere & ducere ad domum meam, & tibi denunciare,qualiter inueni eam ibi,& petere à te, vt mihi damnum emendes. Sed non poſſum equam tuam percutere,vel offendere,qđ ſi facerem,eſſem puniendus.ibi num.78.poſſum tamen eã expellere de fundo meo. Quid ſi ex expulſione Equus damnum recipit, puta poſuit palum in ventre,vel aliàs? Dic quòd tenetur actione in factum.gloſſ.in l. quintus. ff.ad l. Aquiliam.per l.ſi boues.eod.titu. Vide Caſſane. in conſuetu. Burgun. vbi de damno dato agit. pagi. 72. nume. 12. vbi etiam alia notatu digna.

Quæſtio Centeſimaoctuageſimaquinta.

Quis furatur vnum Equum de armento, vel ſtabulo,an puniatur? reſpond. Vitallinus in Malefi.titulo. de abigeis, quòd ſi de armento: & eſt abigeus, punitur. Vide Iodocum. in eius enchiridio crimin.cap.cxiij.vbi dicit, quòd ſi de grege, vel armento, vel in paſcuis

ſubtrahit,

subtrahit, punitur in metallum, & in perpetuum exilium.l. j. & l. 3. ff. de abigeis. Sed si adhibita vi depredatur Equum ex armento, vel grege, aut in pascuis, subijcitur bestijs, & ad bestias damnatur.l. abigeatus.eod.titulo. Si quis tamen Equum errantem inueniat, & subtrahat, non est abigeus, sed fur.l. j. §. abigei.ff.eo.& Vitallinus.vbi supra nume.1.Anto. Gomez. in tra.de delictis.c.vj.de iniurijs. nu.12.fol.388.

Quæstio Centesimaoctuagesimasexta.

Quomodo puniantur receptatores, qui depredatores Equorum, scientes volentesque excipiunt hospicio, & ita abscondunt, & quantũ est in ipsis tuentur, & fauent? Respõ: Iodocus in.d.Enchiri.crimi. cap.cxiij. puniri relegatione decem annorum. l.fi. ff. de abigeis. Vide tamen Marsil. consi. 53. nume. 30. in j.volumine.

Quæstio Centesimaoctuagemaseptima.

Aliquis Equorum greges in saltus immisit rei Dominicæ: an illos amittit? Respond. ꝙ sic l.j.lib.xj.C. de fundis & saltibus rei Dominicæ.Petrus Iaco.in eius practic. titu. de actione de pauperie.

Quæstio Centesimaoctuagesimaoctaua.

Quid si quis me nescio, & prorsus ignaro, occidit aliquem, & meo cum Equo aufugit.

An sim in culpa? respon. Bal. consi. 120. volu. 3. ꝙ non. & Marsi. in pract. crimi. §. constante. num. 48. & 55. Signoro. consi. 134. & Blancus, in eius practi. crimin. vbi de defensionibus pro imputato de auxilio, agit. pagi. 120. secus si scienter. Bald. in l. quicunque C. de seruis fugitiuis.

Quæstio Centesimaoctuagesimanona.

Vidistis supra, ꝙ conductor Equi tenetur facere sumptus Equo sibi locato. q. lx. vide & adde Budeum. lib. de Asse. v. pagi. 547. apud nos (inquit) Equis viatorijs per diuersoria cibus statutus est in dies cistellę ternæ auenæ, vt in Italia ordei. sic enim semper tulit stabulariorũ formula: Quid si stringosi sint Equi? respond. Budeus ibi. his verbis: sed stringosis equis cum longis itineribus fatiscunt, auctarium noctu dari solet, ideſt quarta cistella.

Quæstio Centesimanonagesima.

Quid etiã si iudicis Equus occasione causę, quam habet coram se, propter quam oportet facere moram longiorem, moriatur. An possit à partibus petere, vt reficiatur? respon. Archiepisco. Floren. ꝙ non in eius summa. titu. ix. parte iij. titu. de of. iudi. delegati. §. viij. per tex. in l. inter causas. §. non omnia. ff. mandati. pagina. 110.

Quæstio Centesimanonagesimaprima.

An permissum sit iudici equum accipere, si bi

bi dono datum?respond.Milleus. in practica crimi.pagi.94.num.27.q͏̄ sic.capit. & si quæstiones. §.cum in accipiendis extra de Simonia.quòd mihi non placet. vide infra.q. 239.

Quæstio Centesimanonagesimasecunda.

Quid si incommodi aliquid contingat ex equo ob incuriam serui,vel malitiam, vel eorum,qui in stadijs ad cursuram arte docēt equos,vel ad aquandos ducunt. equorum institutores nūcupant: an ij,vel Domini teneā tur? respond. Iodocus in d. Enchiridio illos, & famulos, non autem equorum dominos teneri.l.fi.ff.ad l.aquiliam.secus si alicuius instigatione.vt superius est repetitum.

Quæstio Centesimanonagesimatertia.

Commodasti tu mihi equum, vt irem ad villam,postea te penitet mutuasse, & non vis pati me eo vti,quid iuris?resp.Bar.quòd non potes mutare voluntatem. Nam inest tempus tacitè,intra quòd possum ire,& redire de villa.l.iij.§.si quis ita.ff.de eo,quod certo loco,& tunc finito vsu commodati agi potest, & ibi Bar.docet formare libellum in casu isto vide supra.q.xliiij.

Quæstio Centesimanonagesimaquarta.

An forenses teneantur præstare equos reipublicæ?respon.Bar.in l. munerum.§.iudicādi.ff.de munerib. & hono.quòd non. nisi vsurarij existerent.

Quæstio Centesimanonagesimaquinta.

Habebat quis Equum album, & fecit testamentum, in quo legauit alicui Equum morellum, & tamen nullum alium Equũ, præter album, habebat, an iste albus legato cedet? res. Ang. & Imo. in l. iiij. ff. de leg. j. ꝙ cedet. prout sic. refert Alex. in l. nominatim. nume. 1. ff. de libe. & posthu. Ratio secundùm Alexan. quia appellatiuum cum adiectiuo conueniens vni soli æquipollet nomini proprio. argu. d. l. & d. l. iiij. cum gloss. ibi. ergo sicut in nomine proprio non vitiat. l. si in nomine. C. de testamen. ita nec in casu prædicto, supra. repetita. q. lxxix.

Quæstio Centesimanonagesimasexta.

An mandatarius, qui Equum pro aliquo emit, teneatur pro interitu, & morte ipsius equi emendare damnum mandanti? rñ. Consulendo Parisius. in consi. cxxiij. in 1. vol. per totum. Nam aut culpa mandatarij Equus decessit, & tenetur, aliàs secus. Et ibi Parisius ponit quādo quis de casu mortis Equi fuerit in culpa? Et hoc totum quandoq; residet in peritia expertorum, & peritorum. Si ex vulnusculo etiam præcedente, postea sanato, vel superuēta ægritudine, culpa commissa equus morit? Vide omnino ipsum Parisium.

Quæstio Centesimanonagesimaseptima.

An in legato mobilium veniant Equi? Cō-

ſuluit Pariſius in conſi.lxvij.nu.1.& per totũ. vol.2.vt ibi per eũ,& in legato vſufructu mulieri,veniunt Equi futuri,quos tempore teſtamenti non habebat teſtator.Ierony. Gabriellius.in conſi.119.nu.9.

Quæſtio Centeſimanonageſimaoctaua.

Quidam aufert Equũ de manibus alicui, exiſtimans hoc ſibi licere:an puniatur?reſpõ. Ang.in l.prætor.§.hac actione.ff.vi bono.rapto.ꝙ non.Marſi.refert. conſi. lxxvij. nu. 22. in 2.vol.ſupra.repetita.q.lxxj.Et no.ꝙ auferre eſt de manibus rapere.l. iij. §. non autem. ff.de incen.rui.naufra.& vide ibi no. & quandoque ver.auferre ſumitur pro accipere. Vide Alberi.in dictio.ver.iſto.

Quæſtio Centeſimanonageſimanona.

Defunctus duos Equos depoſuit pęnes aliquem,vnus hæredum recuperauit vnum ex eis,alter verò deceſsit. Quæritur nunquid Equus recuperatus pertineat ad vtrunque?reſpon.Bal.in l.ſuperuacuum.nume.2.C.depoſiti.ꝙ ſic.Nam equus non conſiſtit in pondere,numero vel menſura, nec diuiditur inter hęredes reſpectu ponderis,numeri,vel menſuræ.Et ideo communis eſt.ff.de rei vendi.l.Põponius. lxxx. diſtin. ſi ex equis, & argu. ff. de ſtipu.ſeruo.l.ſi cum duorum, & ita tenet Pet. Cyn.& Bald.vbi ſupra.

Quę-

Quæstio Ducentesima.

Petitus fuit equus, qui fortè est mortuus, & sic succedit æstimatio, si ista causa esset ordinaria, an posset feri sententia in æstimatione? Respond. Grammati. decis. neapo. nume. xix. col. 2. sub nu. 7. ꝙ non. quia negari nõ põt esse latam iuxta petitionem, idest propè, licèt non secundùm ipsam petitionem, & idẽ tenet Bal. in. l. fi. C. de fideicommissa. liber. & de æstimatione damni ex equo mortuo, vel debilitato, vide Cassane. in consti. Burgun. p. 73. num. 8. vbi post Bal. in consi. 387. in. 3. vo. dicit ꝙ de estimatione non potest conqueri post annum. & ibi fusius Cassaneus de estimatione dãni dati in animalibus. vide omnino.

Quæstio Ducentesimaprima.

Testator multos habebat equos, & cuidã legauit suos Palafrenos. quid continetur appellatione Palafrenorum? respon. Rochus de curte. in tracta. de consuetudine. num. 626. ꝙ hoc declarabitur ex communi vsu loquendi, & ad declarandum ipsum communem vsum loquendi, ita est formandus articulus. Quòd à decem annis citra, & per ipsum tempus cõmunis vsus loquendi fuit in tali ciuitate, vnde est testator, vel vbi conuersabatur, quòd equus talis conditionis appellatur Palafrenus. Testis verò deponat contẽta in ipso articulo fore & esse vera. Interrogatus quomodo

ſcit? ℞esp. quia per dictum tempus, in dicto loco audiuit, & intellexit equum talis conditionis ab omnibus talia tractantibus Palafrenũ dici, nominari, & vocari.

Quæstio Ducenteſimaſecunda.

Vendito igitur equo venit ſella. vt ſuperius. q. xxiiij. fuit dictum, & vltra ibi citatos tenet Iaſ. in § actionum. num. 54. inſtitu. de actio. & num. 58. & idem Iaſ. in l. de quibus. num. 87. ff. de legibus. vbi dicit, ꝙ non ſolùm hoc eſt de conſuetudine, ſed etiam de iure cõmuni. vide etiam Dec. in c. præterea. nume. 8. de officio delega. & Fabi. de monte. in tract. de emp. & vendi. q. vj. principali. circa ſeptimum membrum numer. 32. quid modò ſi equus oſtenditur Emptori ſine ſella. an ea quoque vendita cenſeatur? Dic ꝙ non, quia de iure commu. illud venit in contractu, quòd tẽpore contractus oſtenditur, vt inquit Bal. in l. ij. C. de edil. actio. per tex. in l. Ediles. §. vendendi. ff. de edili. ædic. de quo Rochus de curte. in tracta. de conſuetu. num. 230.

Quæſtio Ducenteſimatertia.

Equus eſt ſequeſtratus, quis teneatur impendere expenſas? Reſpon. Paris de puteo. in tracta. de Syndi. §. an carcerarius teneatur? titu. xiiij. num. 4. pagi. 96. ꝙ debet impenſas impendere is, qui fecit ſequeſtrari. argu. l. ſi in Aſia. §. j. ff. depoſiti.

Quæ-

Quæstio Ducentesimaquarta.

Quid de occidente equum, cui insidet clericus. an erit excommunicatus, Respon. Ioã. de Ligna. in trac. de censura eccl. §. v. nu. 16. & licèt hinc inde adsint opiniones, concludit tamen, ꝙ si hoc fecit in iniuriam ipsius clerici, ꝙ sit excõmunicatus. aliàs secus, vide etiam Fran. de Platea. in tracta. de excommunica. §. xxxv. nu. 14. & beatum Anto. in tracta. de excõ munica. cap. i. num. 19.

Quęstio Ducentesimaquinta.

Duo equi sunt simul venditi, qui erãt eiusdem officij, & alter reperitur esse morbosus: an teneat venditio? res. ꝙ sic. l. cum eiusdem. ff. de edil. ædic. licèt secus esset, si præcium fuisset constitutum pro singulis singulariter consideratis. Ioan. de Selua, in tractatu de beneficio. q. xvi. num. 7.

Quęstio Ducentesimasexta.

An equitando Imperator magis debeat equitare mulam, vel equũ, prout facit Papa? Respõ. Restaurus Castaldio in tracta. de Imperatore. q. lxxxv. ꝙ olim Imperator vtrunque genus habebat. l. i. C. ne rusticani: &c. lib. xi. inibi. mularum fiscalium, vel equorum ministerium: sed hodie pro libito voluntatis vtuntur principes vtriusque ordinis, pręcipue cum recreationis gratia equitant, & ibi refert Salomonẽ regem habuisse quadragin-

ta millia præsepia equorum curilium, & duo decem millia equestrium. vt legitur iij. regum cap. iiij.

Quæstio Ducentesimaseptima.

An quis compellatur equum locare scholastico, qui velit recedere à studio? Respon. quod sic. Si dominus equum locare sit solitus. Petr. Rebuffi. in tract. de priuilegijs scholarium in vij. priuilegio num. 3. post Iaco. Rebuffi. eius patruum. in l. cursu C. de cursu pub. lib. xij. argu. illius l. nam hospes postquam signa hospitij erexit, cogitur hospites recipere. l. vna, §. i. vbi Bart. hoc dicit, ff. furti aduersus nautas. multò fortius, qui consueuit locare equum. Tenebitur tamen scholasticus dare pensionem consuetam pro locatione secundùm eũdem Pet. ibi, argu. l. exceptio. Cod. loca. §. 1. institu. eo. fallit secundùm ipsum. numero. 6. quando scholasticus esset ignotus: quia tunc dominus equi non tenetur sibi locare equum nisi prius pręstita per eum fideiussione. & si non haberet fideiussorem, posset dari nũtius expensis ipsius scholastici, ad sequendum equum ipsum, vsque ad iter perfectum, prout quotidie seruatur: nisi ille scholasticus esset pessimus, & haberet continuò diabolum à dextris, inquit ipse.

Quæstio Ducentesimaoctaua.

Quidam occasione cuiusdam Castri, quod

tenebat à te, debebat tibi dare quolibet anno vnum equum qui per longisſima tempora ipſe, & ſui anteceſſores ſtetit & ſteterunt, quod non præſtitiſti, vel præſtiterunt equum ipsū, ſed quolibet anno quid aliud fuit datum. Nū quid præſcripſiſti in equo? Reſpō. Petrus. Antibo. in tracta. de muneribus. part. 2. §. reſtat. nume. 18. quòd ſic. per. l. is cui. ff. quemadmodum ſerui. amitta. & per l. prece. eo. titulo. & l. ſi quis alia. in princi.

Quæſtio Ducenteſimanona.

Dubitatur de eſtima, ſeu valore cuiuſdam equi coram iudice. quid iuris in iſto caſu? Reſpon. Ioan. Baptiſta. in tracta. de arbitris. lib. 3. cap. xix. ver. dubitatur. ꝙ magiſtri deputādi ſunt ad ẽſtimandum. vt per glo. in. l. hac ædictali. §. his illud. C. de ſecundis nupt. & iſte eſt vnus ex caſibus, in quibus ſtatuit ius arbitros eligendos eſſe, vt ibi per Ioan. Baptiſta. d. verb. dubitatur. titulo. xij. & iudex debet eſſe ille, qui deputet tales magiſtros, vel arte peritos & expertos, & ad ipſum ſolū ſpectat electio, & non ad partes. vt probat mihi Federicus de Scenis. in tracta. de probationibus. num. 24. tomo. xiij. pagina. 56. vide quæſo, ſi libet. Hoc tamen procedit, vt per Corſetum. in ſingu. ver. Medicus. quando merum factum pendet à poteſtate ipſius iudicis, ſecus ſi à poteſtate partiū, quia partes eligunt,

ſi

si concordant, quòd probat.

Quæstio Ducentesimadecima.

Conductor Ronzini restituit eum domino,& dominus eum recipit tanquam sanum. an conductor teneatur? Respo. Bar. in l. opus. ff. loca. quòd non. Quòd intelligit, si dominus sciuerit vitium, secus si in restitutione illa fuerit deceptus.

Quæstio Ducentesimadecimaprima.

Aliquis facit transitum cum equo meo per ciuitatem istam an hic poterit conueniri. ratione præsentis possessionis. Respon. Bar. in l. sed si postuletur. ff. de iudicijs ꝙ non. l. fin. C. vbi in rem actio. vbi no.

Quæstio Ducentesimadecimasecunda.

Quæritur quando dicatur vitium apparens in equo? Respond. Saly. in. l. j. C. de edili. actio. quòd vitium apparens dicitur, quando est extrinsecum in loco aperto, ꝙ potest intueri à quocunque, respiciente, secus si non esset in loco aperto. vt puta, si auis esset sub ala vitiata.

Quæstio Ducentesimadecimatertia.

Vendito igitur equo, prę sumitur ex celeritate mortis vitium, seu infirmitas præcessisse,& dicitur celeritas,& incontinenti, si vitia triduum, idest intra triduum obijt. l. j. C. de emēda. seruo. vbi & glo.& superius. q. lxxxiiij. fuit repetitum. adde Marsi. in l. statuliber. nu. 16.

16.ff.de quęsti.vbi plures ad hoc adducit. sed illa glo.non est vera,quando decedit ex causa manifesta sed bene est vera, quando quis decedit ex causa occulta, quæ est in viscerib' vel interioribus, & non apparet aliquo modo liuor exterior manifestæ suspitionis, secus si iudicio iudicis,vel Mareschalchi apparet vitium antiquitus viguisse.l. quæritur.§: si autem vitio vesicæ, & l. qui clauũ ibi iecur. & pulmo.ff. de edili.edicto. vide Bal.in l.i. C. de edili. actio.col.pen.sub nume. 13. vbi allegat Specul. in titulo de emp. & vendi.§.scien dum in additio.de illo,qui simpliciter vendit Bouem:& ibi tenet, quòd est dictũ de triduo: vnde quis debet dicere vitia equi,vt superius est dictum vide Cicero.officio.lib.3.inibi, ac de iure quidem prędiorũ sancitum est apud nos iure ciuili vt in ijs vendendis vitia etiam dicerentur, quę nota essent venditori & quæ sequuntut.l.i.§.i.ff.de edil.edic.Carneadis ta men disputatio aliter suadet vt per Fortuniũ. in tracta. de vltimo fine iuris cano. & ciuil. sub nume. 284. qui quibusdam argumentis ostendere conabatur, nullam esse iustitiam, aut si quę esset,summam esse stultitiam & inter alia exempla hoc afferebat. Bonus vir(inquit)si habeat seruum fugitiuum,vel pestilen tem domum, & vendere velit, profitebitur, vel celabit emptorem?Si profitebitur, bonus-

erit,

erit,quia nō faller,ſed ſtultus iudicabitur:q̨a vel paruo præcio vendet,vel oīno non vēdet, ſed ſi celauerit,erit quidē ſapiēs, quia rei con ſulet,ſed idē malus,quia fallet, vnde hoc affe rebat inconueniens, bonum virum ſtultum eſſe,ac ſapientem malum.cui Reſpō.vt per eū ex Cicerone etiam vide Tiraquell. de legibus cōnubialibus in.iiij.l.connubiali.Et no.quòd vitium eſt perpetuum corporis impedimentum.l. inter.§. verū.ff.de ver. ſignificationib. vide ibi per.d.m.Alcia. Plura congesſi de vitio,aliter quàm hic in meo tractatu de argumentis.in argumento à vitio naturali.

Quæſtio Ducenteſimadecimaquarta.

An millites poſſunt ducere equos ſuos ad paſcendum in pratis,tam publicis quàm priuatis?Reſp.Bar.in l.inſignis.C.de paſc.publicis.vel priua.lib.xi.per illum tex. quod eſt eis prohibitum. & ait Andre. de Barulo, & poſt eum Ioan. de Platea. quòd nè prata deuaſtentur per communitates & Barones Regni,ſūt ſtatuenda loca in eorum territorijs,in quibus animalia eorum paſcātur, abſque ſubditorū iniuria.vide Caſſa.in conſuet. Burg. p.71.vbi de damno dato loquitur.vbi fuſius.

Quæſtio Ducenteſimadecimaquinta.

An dominus dās Equum pro noxa liberatur a damno dato?Reſp.ꝙ ſic.l.j.ff. ſi quadru. pau.fe.di.c.fi.& gl.in c.ſi læſerit, de iniurijs &

damno dato,ꝙ intellige. Nisi ipsemet dominus deduxit Equum suum in alienum campum,vt ibi depasceret,quia hoc casu non liberaretur,dando Equum pro noxa, cũ ipsemet videatur dedisse damnum. Et sic tenetur in solidũ.d.l.ſ.& l.ii.ff.ad l.aquil.& d.c.fi.sed qualiter formabit libellus in isto casu? Ponit Spec. in tit.de iniu.& damno dato.& Rofr. in libel. in tit.de actio.in factum,& de pauperie.Cass. vbi supra.sub nu.17.pag.72.

Quæstio Ducentesimadecimasexta.

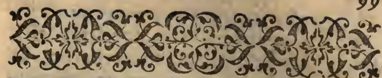
An villa teneatur pro equo occiso,vel vulnerato in strata publica, qui postea sit mortuus? Resp. Alex.consi.xcj.in vj. vol. per totũ: ꝙ non.quia villa nunquam tenetur pro damno dato in strata publica.

Quæstio Ducentesimadecimaseptima.

Quid si incisa fuit cauda Equo meo,prout contigit mihi anno 1556.in meo ronzino. Serio,etiam alijs:an incidens teneatur? respon. Vitallinus in suo opere Malefi. tit. de damno dato sub nu.58.versi.& generaliter in quolibet casu,ꝙ sic.& quoniam incisa est cauda equo, quæ finis ipsius est equi, auctarij quoq; huius nostri finis existat. Ad laudem omnipotentis Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen:

F I N I S.

HIPPO-

HIPPOLYTI BONACOSSÆ I. V. D. Ferrarienſis.

IN MATERIA EQVORVM TRACTATVS.

PARS TERTIA.

Ræcedentibus quæſtionibus nonnullas etiam adijcere decreuimus, quòd an ſint conducibiles, aliorum erit iudicio.

Quæſtio CCXVIII.

Quæro igitur adhuc, an ſit facienda Equi diuiſio & quomodo? Rñ. Flo. in l. vſufructuari9 venari. ff. de vſufruct. & Iac. But. in l. nam & ſi fur. §. fin. ff. ſi cer. peta. quòd poteſt fieri diuiſio Equi, quæ non per medium, ſed cum præcio, per eum dando, cui remanet Equus. arg. §. fi. inſtit. de offic. iudi.

Quæstio Ducentesimadecimanona.

Quæritur etiam. quidam Monticula descẽdens in planitie districtus huius cum pecudibus, habens in custodia polledrum sub mercede, quem alius ita onerauit, vt transeundo padũ submersit se, & mortuus est: an teneatur resarcire domino damnũ? Rñ. Bal. in l. cũ ita. §. species. ff. de lega. 2. ꝙ sic, quia ille, qui tenetur ad custodiam, tenetur de casu, ẽt fortuito, si ipse fuerit in culpa, & si nõ fuerit, debet probare omnem diligentiã adhibuisse. Alex. in con. clviij. vo. 2. Moderni in l. ꝙ te. ff. si cer. peta. Gozadi. con. lxiij. nu. 3. & casũ fortuitũ allegans debet probare. vide Aemilyanũ in con. ciij. n 6. & seq. vbi post Imolã extẽdit ẽt ad eum, qui ad collaticã boues habebat. Imo. in l. cum ita. §. species. ff. de lega. 2. Dec. consi. 573. Gui. p̃p̃. singu. clxxi. Pastor. Bart. l. quod ad præsens C. de Murile. lib. xi.

Quæstio Ducentesimauigesima.

Quis Equum meum in stabulo liberauit, per quod ego incidi in: damnum an ille teneatur. Respon. ꝙ sic. Sed qua actione? Resp. in factũ. §. fi. inst. de. l. Aquilia. insignis Modernus, in l. i. §. tenebitur. n. 19. ff. de Religio. &c.

Quæstio Ducentesimauigesimaprima.

Fructus ne Equorum pertinent ad vsufructuarium? Resp. Bar. ꝙ sic. in consi. l. in 1. vol. & consi. lxxxvij. in fin. in 2.

Quæstio Ducentesimauigesimasecunda.

An filius conferat cum fratribus Equum sibi dono datum à patre?Rñ.Bar.ꝙ non.quia istud est Castrense. per l.i.§. nec Castrense.ff. de colla.bono.Bar.in tra.de duobus fratrib.

Quæstio Ducentesimauigesimatertia.

Scholasticus equitat Equum in transitu alicuius Ciuitatis.An poterit Equus pro repręsalijs capi?Respon.Bar.in tra. reprę̨sa.in viij. q.nume.2.ꝙ non.

Quæstio Ducentesimauigesimaquarta.

Quid requiritur in æstimando Equo? Res. Bar.in trac.Testimoniorum,nu.7. Discursus scilicet,& fortè vehementior quã in fundo. Alex.in l.præcia rerũ,vlt.col.ff. ad.l. Falci.

Quæstio ducentesimauigesimaquinta.

Quid si dubitatur,an Equus sit ille, qui ante fuit Titij,& examinatur testis super eo.Cuius nam erit testificatio?Respon.Bar.in tract. de testi.ver.Hanceandem rem,nu.29.ꝙ erit ꝑ signa super corio ipsius. Et ita consuluit in contingentia facti D.Æmilyanus noster, in consi.l.in causa. Equina nu.6. & seq.

Quæstio Ducentesimauigesimasexta.

Quid habet dicere testis in ratione, vt negocium appareat factum diligenter,si Equus sit venditus?Respon.Bar.in tract. testim. circũstantias.s.quod Equus venditus erat senex vel aliũ habebat defectum, ꝓpter quẽ illũ vẽ

 didis-

dedisset quilibet diligens paterfamilias. Bart. ibid. in ver. œconomica, nu. 85. ad fin.

Quæstio Ducentesimauigesimaseptima.

Quomodo probatur dolus in Equo vendito? rñ. Bar. in d. trac. testim. ver. dolus. nu. 102.

Quęstio Ducentesimauigesimaoctaua.

Conductor pullum equinum nimium, & præmaturè onerauit. vnde est mortuus: an fuit in lata culpa? Respon. Bar. in d. tract. testimo. ꝙ sic. ibi. in ver. lata culpa. nu. 111.

Quæstio Ducentesimauigesimanona.

Quis equum sibi commodatum currere, vel saltare plus solito coegit, & vltra id, quod communiter homines illius conditionis fecissent. Quomodo hoc probabitur? Rñ. Bart. d. tract. testimo. ver. lata culpa. nu. 111. per testes, qui actum viderunt.

Quæstio Ducentesimatrigesima.

Equus perdidit ferrum, ob quod dico me damnificatum: an erit in culpa equitans? rñ. Bart. in d. tract. testimo. ver. leuis culpa. nu. 116. ꝙ sic. in culpa leui. 5. Diligens siquidem homo sua propositione ab hoc pręcauisset, sæpius pedes videndo, inquit Bar.

Quæstio Ducentesimatrigesimaprima.

Extat consuetudo, simul & ius, ꝙ vendito Equo, est vendita Sella, vt sæpius est repetitũ superius. sed quomodo rectè aget emptor pro Sella? Resp. Bar. post Guil. in l. de quibus

in l.lect. col. fi. nu. 16. rectè agere actione ex eo contractu. Faciet tamen mentionem in Libello de consuetudine. Rofre. in libell. de actio. in fact. Edili. nu:4. p.31.

Quæstio Ducentesimatrigesimasecunda.

Quid si tibi dedi Equum ad certum vsum, non limitato certo tempore tacitè, vel expressè. An datio ista ad voluntatem meam reuocari poterit? respon. Bar. in l. in commodato §. sicut. ff. commo. ꝙ sic. cum sit præcariũ. & agi debet interdicto de præcario. Secus atque si adiecta causa, vel tempus, quia finito vsu, agetur commodati actione.

Quæstio Ducentesimatrigesimatertia.

Miles habens duos Equos, vnum Fratribus Prædicatoribus, alterum Fratribus Minoribus legauit, vnus eorum est longe altero præcisior, quibus istis erit præcisior Equus? Rñ. Euerar. in Centuria. in loco, ab ordine, ver. iij. istud arg ꝙ sine dubio Fratres Prædicatores tanquã primò nominati eligent.

Quæstio Ducentesimatrigesimaquarta.

Quis legauit Equum cum Asino: an ambo debeantur? resp. Io. Fab. in §. si quis ancillas. Insti. de legatis, vtrunque deberi. & esse, ac si dixisset lego Equum & Asinum, quod dicit menti tenendum. Euerar. in Centuria, in loco à natura copulæ. ver. Hinc est.

Quæstio Ducentesimatrigesimaquinta.

Testator habens Equum album & nigrum in testamento legauit Sempronio Equum album, seu nigrum: an binos habebit Sempronius Equos? ℟ ñ. Bal. in c. inter cæteras, de rescrip. ꝙ non, sed alterum tm̃. Cum ipse testator vsus fuerit verbo singularis numeri. Euerar. in centuria, in loco a numero. p. 391.

Quæstio Ducentesimatrigesimasexta.

Legatur alicui Equa cum pullo, moritur Equa, an pullus debeatur? rñ. Ioã. Fab. in §. si quis ancillas, institu. de legatis, ꝙ nõ, Euerar. in cẽturia, in loco, à natura copulæ, ver. item ex hoc sequitur.

Quæstio ducentesimatrigesimaseptima.

Vendo tibi Equum pro libris decem, non adiecta qualitate monetæ, de qua inteligẽt? rñ. Grammarus in dialectica legali, libr. j. in loco à verisimili: assumitur verisimilitudo hæc, vel ex comparatione rei ad præcium.

Quæstio ducentesimatrigesimaoctaua.

Malę fidei possessor fecit expensas in pascẽdo Equum, vel curãdo eum: an rectè repetit? rñ. Ang. in summa. ver. expensæ, nu. 3. ꝙ sic.

Quęstio Ducentesimatrigesimanona.

An liceat curiali dono accipere Equũ? rñ. ꝙ non. vide Archiepisco. Flo. in eius summa, par. 3. tit. xxj. c. 3. vbi agit, ꝙ Papa debet dissipare gentes, quę bella volunt. Vbi refert Bar.

ad

ad Eugenium,& recitat hyſtoriam de quodã dicto Martino,qui Cardinalis exiſtẽs legatus miſſus in Daciam terram, auri,& argẽti tam pauper remeauit, vt penè expẽſis & Equis deficientibus, vix peruenit Florẽtiam:vbi cum Epiſcopus loci donaret ſibi vnum Equum, eum accepit, cum ipſo reuerſus ad curiam, quæ tunc erat Piſis. Inde ad modicum tempus Epiſcopus Florentinus vadens ad curiã pro quadam cauſa,quam ibi habebat, viſitauit prædictum Cardinalem Martinum,recõmendãs ei cauſam ſuam,cui Martinus, decepiſti me,neſciebã enim in curia tibi imminerẽ negocium,tolle equũ tuũ,ecce in ſtabulo eſt.

Quæſtio ducenteſimaquadrageſima.

An rectè agunt Principes, nolẽtes peregrinari, niſi aſcẽdant Equum die & hora eis ab Aſtronomis ſtatuta? reſ. Io.de Ana.in c.i.de Sortilegijs. principes non benè facere, refert Troylus maluitius,in trac.de Sortil. in i.parte,nu.10.licèt magni Barones & Dñi incidãt in laqueum l.nullus C. de malefic.vbi incantationes pñt fieri ad bonum.ita Ang.poſt Odofre.de quo Troylus,ibi nu.16.

Quæſtio Ducenteſimaquadrageſimaprima.

An liceat iſtis Fabris ferrarijs,vulgo mareſcalchis,die ſancti Io.Baptiſtæ,& die Apoſtolorũ Petri & Pauli pręciſe,minuere,vel flebothomare equos,& alia iumẽta, potiusq̃ alijs diebus,

diebus, in eodem tempore? Respon. Martinus de Arles, in tract. de Superstitionibus, sub nu. 10. versic. Nec video. Non licere prorsus, & esse superstitiosum, & à, Diabolo suasum.

Quæstio Ducentesimaquadragesimasecunda.

Quis præcipitatur ab Equo effreni, & indomito in via lubrica, vel in flumine est submersus. An liceat ob huiusmodi infortuniũ caussam superstitiosè inuestigare, vel sic contigisse dicere ob aliquod signum præcedens, puta in exitu domus, catus, vel lepus offendat? respon. Idem Marti. de Arles, in tract. de Superstitionibus nume. 16. non licere, & esse peccatum ista obseruare.

Quæstio Ducentesimaquadragesimatertia.

An liceat istis Incantatoribus Equorum; & Iumentorum facere vermen quendam suspendere? respon. Mart. de Arles, in d. tract. de Superstit. sub num. 44. licere, si vtuntur licitis verbis, & adiurationibus: si autem aliqua inutilia verba, & superstitiosa facta admisceantur verbis sanctis, vt ipsi faciunt, prohibendi sunt, secundùm illud Apostol. prima, ad Thessalonicenses v. Ab omni (inquit) specie mala abstinete vos c. cum ab omni, extra de vita & honesta. cleri.

Quæstio Ducentesimaquadragesimaquarta.

An debitor obligatus alternatiuè ex stipulatione ad dandum Equum, vel centum, satisfacit

facit, si tẽpore solutionis Equus sit debilior quàm tempore obligationis? respon. satisfacere, & hæc quidem est cõmunis opinio, Cur. Iunior. consi. 24. Moder. Hisp. in tract. cõmunium opinionum, versic. Debitor, Vide Alexã dr. in consi. xvij. col. 2. circa medium.

Quæstio Ducentesimaquadragesimaquinta.

An cõmodare Equos est onus reale, pro quo possint collectari commodatores, vel ne? vide per Areti. in consi. cxxxij. col. 2. circa prin. vbi dicit multa esse onera realia mere, quæ nõ habẽt vniformem perpetuamq; præscriptionem, sicut commodare Equos. l. Munerũ. §. patrimoniorum ff. de iure immuni.

Quæstio Ducentesimaquadragesimasexta.

An visitatores pro ferraturis Equorũ possint aliquid exigere? Respond. Pauinus, in tract. de visitationibus quæst. ix. primæ partis nume. 30. ꝙ sic.

Quæstio Ducentesimaquadragesimaseptima.

Nobilis habet priuilegium, nè conueniatur, nisi in quantum facere potest, scilicet deducto ne egeat. Aliquis est nobilis & habet Equum: an ita erit fienda illa deductio, vt solus absque Equo remanere coactus sit? Respond. Bonicontus, in tracta: de Nobilitate, parte v. nume 65. ꝙ non, & solus absque suo Equo esse, cogi nequit.

Quæ-

Quæstio ducentesimaquadragesimaoctaua.

Miles cadit ab Equo, an præfertur ei, qui factus est semiuiuus ex pcussione sibi facta? Respon. Paris de Puteo, in tract. de re militari §. duo in hastiludio. trac. v. pag. 364.

Quæstio ducentesimaquadragesimanona.

Ductor Equi, vel Equitans non denunciat hominibus ꝙ Equus reijciat, vel percutiat, nisi cum percutit, & periculũ euitari nõ põt: an veniat cõdemnãdus? Rñ. Floria. in l. si putator. ff. ad l. Aquil. ꝙ sic. de quo Laur. Sylua, in tract. de Feudi cogni. q. xviij. num. 1.

Quæstio ducentesimaquinquagesima.

Quid si Equus legatus aufugit: an liberetur hæres, vel teneatur redimere? Resp. Ang. in trac. de Testam. in glo. xxxij.

Quæstio ducentesimaquinquagesimaprima.

Vsurarius Equum de pecunia vsuraria emit, & alteri donat, postea efficitur non soluendo, nunquid ille, qui soluit vsuras possit petere cũ effectu Equũ emptum de vsuris ab ipso possessore? Resp. Guido p̃p̃. in tract. de vsuris, ꝙ sic, nu. 38. vers. Pone, ꝙ Vsurarius.

Quæstio ducentesimaquinquagesimasecunda.

Venditor Equi dicit Equũ id patitur vitij, nimis rodit, promordet, aut oportet habenas retineas, idest cespitat, & cõsimilia, nimis obscure loquit̃: an fiet contra ei⁹ verba interpratatio? Rñ. Cagnolus ꝙ sic. in l. sẽper in du

bijs,

bijs,nu.18.ff.de regu.iu.per l. idem Iulianus. §.idem Iulianus,cũ gl.ff.de actio.emp. Ang. in §.prætorum,Insti.de iu.naturali.

Quæstio ducentesimaquinquagesimatertia.

Quis dicit se sponte donare Equum, quomodo hoc intelligitur? res.Cagnolus in l.qui cum alio.nume.25.ff.de re. iur. ꝙ sponte donasse dicitur, ideſt non requisitus, & sic idem videtur importare, quòd motu proprio.

Quæstio ducentesimaquinquagesimaquarta.

Testator legat alicui Equos suos & arma, an comprahendantur arma Equorũ tãtùm, vel etiam equitantis arma. rñ.Bal. in l.i.ff. de ver.sig. quòd ẽt arma equitãtis.vide Ripã,in c.ij.de rescri.nu.47. vbi sequit̃ Bal.& ampliat.

Quæstio ducentesimaquinquagesimaquinta.

Quis damnum dedit cum pecudibus & Equo,an tenebitur statuto, quod de pecudib⁹ tñ loquitur.resp.Ang.in prin.inst. de lege Aquilia.nu.5.quòd sic,quia statutũ considerauit damnum, & ita iste Equus infert damnũ, sicut pecudes in vulgari,nam Equus continetur appellatione pecudis.

Quæstio ducentesimaquinquagesimasexta.

Equus tuus est ĩpinguatus mea herba,quã actionẽ habebo cõtra te?rñ.Io.Fa.inst.si qua dru.paup.fe.dicatur.col.i.in fi.ex æquo propter Equũ mihi dari actionẽ in factũ.l.seruandũ.§.fi.& l.quotiens.ff.de præscri.verbis.

Quæ-

Quæstio ducentesimaquinquagesimaseptima.

Habebam pratum clausum, Equus tuus lasciuia ductus clausuram rupit,& herbam,vel bladum depastus est. quam actionem habebo aduersus te?Respō.Io.Fab.Insti.Si quadr. paupe.fe. di.in prin. illam.f. de pauperie. Sub dubio tamen fortè idem ait. Pet. Iaco.in eius Practica. titulo de actione de pauperie. vide glo.in c.si culpa, extra de iniurijs & damno dato, vel habet locum actio de pascuo l. quæ seruandarum. §.fin.ff.de præscrip.verb.Amanellus de claris aquis. isto singulari, in suis singularibus.

Quęstio ducentesimaquinquagesimaoctaua.

Quis non immittit, sed permittit Equum suum intrare agrum meum & depascere: an teneatur mihi insolidum reficere damnum? Respon.Io.Fab.Insti.Si quadru.paupe.fe. dica.col.2.nume.9.ꝙ sic.propter dolum suum. præsentia enim operatur consensum.l.falsus §.sed is. ff. de furtis facit l.ij ff. de noxalibus act.vide Rofr.in titu.de actio. de pastu peccoris,& Bellaperti.q.clxxxij.

Quæstio ducentesimaquinquagesimanona.

Famulus tuus immisit Equum tuum in re mea,vel fortè passus est maliciosè, vel negligentia,quia fortè obdormit, vel erat alibi, qui Equus blada, vel prata mea depastus est: an tu dominus mihi teneberis? respond. Io.

Fab.

Fab.insti.Si quadru.paupe.fe.di.col, 2.nume. 10.ꝙ sic.Si fuisti in culpa in eligẽdo malè hũc famulum, quæ mala electio semper imputatur. Nisi probetur fecisse diligentiam de inquirendo cum eum recepit, extra de lect. cap. innotuit.

Quæstio ducentesimasexagesima.

An in legato mobilium veniant Equi, existentes in domibus Testatoris? Resp.Parisi.ꝙ sic.in consi.lxvij.in i.vol.nume.1.contra Corneum, qui aliter consuluit, in consil. xlix. in præsenti consultatione.vol.3. vbi loquitur sine lege, & casus etiam sunt diuersi.

Quæstio ducentesimasexagesimaprima.

Cui diuo antiquitus immolabatur Equus? Respon. Oldendorpius, in lege xij. Tabu. ca. v. ꝙ Marti immolabatur, Ioui autem maximo ouis. Apolini & Neptuno Taurus. Bacco capra, quæ nunquam febre caret.

Quæstio ducentesimasexagesimasecunda.

Quid si Equus excecauit aliquem: an habeatur ratio deformitatis? respond. Rofre. in titu.de actio. in fac. de pauperie. nume.6. ꝙ non, sed tantùm operarum amissarum, & impensarum, vt ff.eo.l.ex hac.& l.vl.ff.de ijs, qui deiece. vel effu. & de hoc Rofre. ponit libellũ.

Quæstio ducentesimasexagesimatertia.

Equus tuus fregit mihi vasa mea, vel vegetem meam calce, & vinum est effusum, naturali

rali puta feritate:an tenearis?rñ. Rofre.tit.de actio. pauper. ꝙ teneris mihi. Et liberatur dominus Equi tradendo Equum pro noxa. Et opus est,ꝙ Equus det damnum per se,non instigatu alterius, vel per factũ hominis, aliàs dominus nõ tenetur,sed instigator, vt fusius ibi per Rofre.nu.5.

Quæstio ducentesimasexagesimaquarta.

Quis Equum sibi damnum dedisse dicit:an ei onus probandi incumbat? rñ.glo.in rub.ff. si quadru.pau.fe.di.ver.dicatur.quòd sic, ibi dicatur & probetur,& sit verum. pro qua gl. vide concor.per Alberl.in l.j.eo.ti. per Marsi. sing.570.&in prac.crimi.in §.diligenter, nu. 174.& per Paris.consi.cxij.nu.13.in 1.vol.quã do autem statur dicto alicuius,licèt non probet,ponit idem Marsi.in l.j.§.si quis dicatur, nu.17.cum seq. ff.de quæstion.

Quæstio ducentesimasexagesimaquinta.

Pone Equi duo commisissent, & alter alterum occidit,quæritur quid iuris?vide. l. j. §. cum arietes ff.si quadru.paup.fe.di. Nam ibi verbum committere, accipitur pro irritare, siue prouocare, vt probat Oldendorpius in trac.de inuestigandis actionibus, in prin.nu. 8. aliter aũt expendit Bar.in l.j.§.vsque adeo. ff.de iniurijs.

Quæstio ducentesimasexagesimasexta.

Omne verbum dubium eget interpretatione,

ne,l.j §.sed sciendū.ff.de edil.edic.inibi. Ego puto ediles tollendæ dubitationis gratia, bis .n. achatonicos idem dixisse, nè qua dubitatio superesset, ꝓ cuius textus intellectu. vide d.m.Alcia.Prætermissorum,li.2.p. mihi 687. facit,quòd inquit Cicero. Nullā artem literis sine interprete aliquo. & quæ sequuntur. Modò dr in l.Agaso.ff.si quadru.paup.fe. dic. quòd cū deduceret quidā Agaso in tabernā equum, equus mulam olfecit, mula calcem, reiecit, & crus Agasonis fregit: fuit consultū, posset ne cū dño mulæ agere de pauperie Agaso? cui responsū fuit ꝑ Alfenum quòd sic, Nā dubiū poterat esse, an caput? an culū olfecisset & iō respō.glo.olfecit.i. nasum ad culū posuit. Ita Gammarus, dicit in tra. de veritate, ac excellētia legalis sciētiæ. respondēs cuidā medico, qui irridebat gl.illam, & glossam quæ exponit fenum idest herba sica.

Quæstio Ducentesimasexagesimaseptima.

Duo permutant Asinum cum equo, & sic sunt vterq; quasi emptor & venditor.l.sciendum §. deinde.ff.de edil. edic. an quilibet eorū poterit agere redhibitoria pro vitio equi, vel Asini? res.Pet.Iac.in eius Pract. vbi agit de actio.exēpto redhibitoria, quòd sic, ibi col. 2.vbi ēt dicit, quòd hēt locū in equo dato insolutū.cū illud vicē emptionis obtinet.C.de euic.l.si pdiū.& ibi subdit, quòd vix est aliqs

Equus, q aliqn nõ calcitret. Et an sit calcitrosus Equus morbosus, vel vitium in eo sit leue, vel non leue? hoc totum remittitur iudicio Mareschalchi. ſm ipsum ibi: non vnius, sed duorum ad minus, qui super eorum iuramento habent deponere.

Quæstio Ducentesimasexagesimaoctaua.

Quid si culpa Emptoris Equus sanatus recidauerit: an ipse ab agendo repelletur? Resp. Pet. Iac. in Prac. titu. ipso, de actio. ex emp. redhibitio. ꝙ sic. argu. l. ꝙ quis ex culpa. ff. de re. iu. Et de hac recidiuatione, tangitur ad alium tñ finẽ ff. locati. l. Martius. Secus atque si infra breue tempus recidauerit absq; ipsius culpa, qa præsumitur Equus non sanatus, seu curatus, & tũc tenebitur venditor, ex breuitate. n. tẽporis põt assumi pręsumptio, vt aliàs no. ff. de priui. credito. l. si neuter. in fi. Breue itaque tempus, vel longum committitur iudicis arbitio cum consi. Mareschalcorum.

Quæstio ducentesimasexagesimanona.

Quid si emptor Equi vitiosi est Mareschalcus, & sic arte peritus: an poterit redhibitoria, vel quanto minoris agere? Respond. Petr. Iac. in Prac. sua, titu. de actio. ex emp. redhi. ꝙ sic, quia facti ignorantia plerunque peritissimos fallit l. ij. ff. de iuris & fac. igno. idem dicit, si venditio facta fuit inter absentes, & sic non fuit emptori imputandum.

Quę-

Quæstio ducentesimaseptuagesima.

An venditor teneatur ad interesse, si fuit in mora cauēdi de vitijs & morbis? resp. q; sit. Pet. Iac. in Prac. sua, tit. de actio. ex emp. redhi. Poterit enim ipse emptor agere redhibitoria cōtra eum infra duos menses, dato, q; nullū vitiū vel morbus insit in Equo l. si venditor. ff. de edil. edic. vel ad interesse infra sex menses: sed parū & debile erit tale interesse s'm ipsū.

Quæstio Ducentesimaseptuagesimaprima.

Venditione & traditione facta, si precio nondū soluto Emptor cognouerit Equum esse vitiosum & morbosum, & nihilomin⁹ postmodum ipse sic sciens soluerit prçciū: an poterit postea agere redhibitoria, vel quāto minoris? Respon. Pet. Iac. in tit. de actione ex empto quanto minoris prętoria, in fi. quòd non poterit. argu. C. de his, quæ vi metusve cau. l. ij. & l. pen. ff. de condi. ob turpem causam.

Quæstio Ducentesimaseptuagesimasecunda.

Emptor recusat accipere Equū morbosū, & ligat eū ad ianuam venditoris, & inde discedit. Venditor timens ne Equus frigore moriatur, vel si se deligat damnificet agros, discurrēdo vel se destruat, & sibi postea præiudicet. Quid hēt in hoc postea agere? rñ. Pet. Iac. in Pract. tit. de actione in fac. ædilicia. Quòd aut ducat recta via ad emptorem, qui si recusat accipere, liget Equum ad ianuam ipsius,

vel ducat coram Iudice, vel si vult Equum disligare,& recipere in domum ne pereat,quòd protestetur,quòd equum recipit infra domũ ne pereat,& quia est nox, & tũc erit tutus vẽditor.l.si quis impediat.§.pleriq; filij ff.de religio.& sum.fune.vel ꝙ dicat,saluo iure suo. vt arg.ff.quibus mo.pignus,vel hypothe.sol. l.si debitor.§.i.& ait idẽ Pet.Ia.ꝙ actio illa in factum ædilicia nõ durat,nisi xl.diebus l.ędiles aũt,in prin.ff.de ædil.act.credit tamen, ꝙ post xl.dies poterit agere certi conditione generali,vel sine causa.

Quæstio Ducentesimaseptuagesimatertia.

Equ⁹ fuit alicui furto subtractus:an alius, qui in eo aliquod interesse non habet possit accusare furem de surto?resp.Pet.Iac.in prac. titulo,super accusatione furti libell.col. 3.ad fin ꝙ non:furtum enim non est crimen publicum,sed priuatum l.fi.ff.de furtis. ergo extraneus non potest de furto accusare,vt no.in l. fi.ff.de priuatis delictis.

Quæstio Ducentesimaseptuagesimaquarta.

Nocte quadam hora suspecta quis fuit visus ad ianuam stabuli tentare,si posset intrare, & cum videret transeuntem se abscondebat,& postea redibat ad ianuã,an erit vulgaris opinio, seu suspitio contra eum , vt vellet furto subtrahere inde equũ?rñ.Pet.Iac.tit.super accusa. furti.in ver.suspitio.ꝙ sic l. cũ de

lanio-

lanionis. §.Asinam ff.de fundo instructo.

Quæstio Ducentesimaseptuagesimaquinta.

An tale indicium, de quo q. præcedenti ꝓbari sufficeret per vnum testem? respond. Pet. Iac. tit. de actione furti nec manifesti, vbi de libello. super. ver. suspicio. ꝙ nō. C. de testibus l. iureiu. secundū Ioan. at contra Azo, & quilibet eorū ẽt inducit pro se, & reputat casum legis ff. de qq. l. Maritus, & D. Bertran. tenet opinionem Ioannis, & ibi Pet. Iac. ponit plura indicia cōtra fures, vt possint quæstionari, & ibi etiam de tormentis, & modis quæstionādi, ẽt ait, ꝙ mod⁹ quęstionis est in arbitrio iudicis. l. quæst. & l. de minore. §. tormenta. ff. de qq. vi de D. Machellum, Patrocinio xlvij.

Quæstio Ducentesimaseptuagesimasexta.

Quæro antequam feratur sententia interlocutoria ad torquendum, seu ad quęstionẽ habẽdā: an oporteat ꝓbare accusatorẽ amisisse equū ipsius furto subtractū? resp. Pe. Ia. vbi supra in §. sequunt, quòd sic: ar. ff. ad Sillania, l. i. §. itẽ illud, & l. prius. potuit. n. esse, ꝙ accusator nunq̄ habuit talẽ Equum, vel stabulum nō erat in domo illa, & sim. debet igit ꝓbare, ꝙ ipse habebat talẽ equum, & ꝙ in nocte, in qua suspectus fuit visus ad ianuam dictæ, domus, seu stabuli fuerit data prębenda auenæ d. Equo ī stabulo. & postea de mane equ⁹ nō fuit ibi inuētus, & ianua fuit rupta, & similia.

Quæstio ducentesimaseptuagesimaseptima.

Probatum est furtum sic criminaliter agẽdo cõtra furem, qui equum furto subtraxit, an in sententia iudex poterit pronunciare equum accusatori restituendum.rñ.Pet.Ia.tit. de actio.fur.nec mani.vbi de sententia contra reũ meminit,quòd sic,distinguẽdo,vt per eũ.

Quæstio ducentesimaseptuagesimaoctaua.

Quomodo puniatur equi vi raptor? ponit Pet.Iac.in prac.tit.de actio.vi bon.rap. quòd debet condemnari in quadruplum , equo in quadruplo computato, s.ad restituendum equum actori,& in triplum ęstimationis dicti equi,dandæ & soluendæ ipsi actori,& victum victori in expensis condemnari.

Quæstio ducentesimaseptuagesimanona.

Equus meus fuit mihi per vim raptus, an potero per vim similiter recuperare?rñ.Pe.Ia. in eius prac.tit.de duello,quòd sic,incontinẽti.s.sine metu criminis,vt probatur.ff.ad l.Aquil.l.si ex plagis.§.tabernarius, & de vi & vi arm.l.iij.§.cum igitur.secus si ex interuallo, quia tunc secunda violentia punietur, & prima violentia esset ex toto per secundã absorta,vt C.ad l.Iul.de vi pub.vel priua. l. si quis ad se fundum,ꝙ vr̃ secundũ ipsum, mirabile specialissimum,ꝙ crimẽ crimine sic tollatur.

Quæstio ducentesimaoctuagesima.

Dominus equi occisi habuit corium ipsius equi,

equi, an deducetur valor ipsius corij in condemnatione equi illius.per iudicem, scilicet? rñ. Pet.Iac.in prac.tit.de actio.l.aquil. noxa. quòd sic, vbi etiam ponit libellum pro equo occiso.vide Bellamper.q.dxlvij.col.iij.

Quæstio ducentesimaoctuagesimaprima.

Casus his versibus in facto euenit.

Nexus ouē geminam supra spinā duxit equinā
Læsus surgit Equus pendet vtrunque pecus.
Atque molendinum pondus portatur ouinum
Spargendoq; focum, se cremat atque locum.
Custodes aberant, & sua damna ferant.

Dominus molendini cōbusti petit emēdam à Domino equi, qui equus sparxit focum, & exinde combustum fuit molendinum. Quæritur qd iuris? Res.Pet.Iac.in Prac.tit. de actio. de paupe. Quod non potest agi contra dñm equi, qa equus fuit commotus à pondere ouium, item quia equus fuit combustus. Nec dñs equi potest petere damnum equi mortui & combusti à dño ouium, quia oues cōmouerunt equum ad intrādum molēdinum, & ex inde cōbustus fuit, & sunt mortuæ, & cōbustæ.l i.§.plane.ff.si quad.paup.fe.di. Si autem prędictæ oues superessent, tunc tā dñs equi, q̄ dñs molēdini haberet actionē de pauperie contra dñm ouiū. Ipse tñ dādo eas pro noxa posset si liberare à dānis resarciēdis, seu emēdādis, vt ea l.in prin.& insti.eo. in prin. Sed si

dñs ouiũ reperitur in culpa, Tunc non haberet locum actio de pauperie, & sic cessaret datio ꝑ noxia. Sed ipse teneret ex l. Aquil. & sic insolidum, vt ff. eo. l. i. §. ꝙ si pp iniquitatem. Item si dñs molendini fuit negligẽs super custodia ignis, dum equus intrasset molendinum, fortè non posset agere cõtra dñm, licèt oues superessent. l. item quæritur. ff. loca. §. exercitu, & ff. cõmo. l. si vt certo. §. sed iterdum. volenti. n. dolus non infertur. l. cum donatio nis. C. de transac. l. nemo vr̃ fraudare. ff. de re. iu. Item damnum, quod quis sua culpa sentit sentire non vr̃. l. ꝙ quis ex sua culpa eo. titul.

Quæstio Ducentesimaoctuagesimasecunda.

Aliquis posuit spinas subtus caudã equo tuo, qui taliter commotus pauperiem fecit. Qua actione teneatur cõmmouẽs? Rñ. Pe: Ia. tit. de actione de pauperie, col. i. teneri actio. legis Aquil. quia fuit in culpa. l. i. §. ꝙ si propter iniquitatem. ff. si quad. paup. fe di. & §. generaliter, & ff. ad l. Aquiliam l. item Mella. §. item cum eo.

Quæstio Ducentesimaoctuagesimatertia.

Quid si porcus momordit equum, & equ' ob id occidit porcum an habebit locum aliqua actio contra dñm equi? Resp. Pet. Iaco. in pra. tit. de actio. de pauperie. col. 2. quod nulla erit actio. l. i. §. cum arietem. ff. si quadrupes paupe. fe. di.

Quæ-

Quæstio Ducentesimaoctuagesimaquarta.

Quid si Canis momordit equum, & equus inde cõmotus recalcitrauit, & calce occidit porcum: an dñs equi tenebitur? respon. Pe. Ia. in tit. de actio. de paupe. col. 2. ꝙ non. Sed dñs canis tenebitur actione illa de pauperie. l. i. §. & si alia quadrupes. ff. si quadru. paupe. fe. di.

Quæstio Ducentesimaoctuagesimaquinta.

Quid si quis palpasset equũ suauiter & benignè cum manu in costis, vt communiter fit & equ⁹ tunc recalcitrans occidisset porcum: an palpans teneretur aquilia? ref. Pet. Iaco. tit. de actio. de paupe. ꝙ non. Sed actione de pauperie contra dominum esset agẽdum, l. i. §. at si equum. ff. si quadrupes paupe. fe. di. Esset tñ respiciẽdum an ille palpans esset in culpa. palpare. n. in loco sic solito nõ est cõmouere. Si autẽ sciret equũ calcitrosum, palpãs teneretur, & si cum palpabat statĩ recalcitrabat.

Quæstio Ducentesimaoctuagesimasexta.

Quid si musca equum stimulãs calce porcum interemit: an teneatur dominus equi emendare damnum dño porci respond. Petr. Iac. in d. tit. de actio. de paupe. ꝙ non. Idem si Lupus momordisset equum.

Quæstio ducentesimaoctuagesimaseptima.

Quid si canis curialiter lambebat equum, vel osculabatur eum in pede, & equus occidit porcum. an dñs equi vel dñs canis tenebit.

ad damnum?resp.Pet.Ia.in tit.de actio. de pau pe.col.2.quòd dominus equi & non domin' Canis tenebitur.l.fi.ff.si quadru.paupe.fe.di.

Quæstio ducentesimaoctuagesimaoctaua.

Quid si equus intrat domum alicuius, & subito comedat aliquid : an habebit locum actio ipsa de pauperie.resp.Pet.Iac.in Pra.d.ti. de actio.de paupe.Sibi videri,qp sic.videtur tñ debere agi tunc actione in factum ex quadã æquitate,vt ff.de præscrip.ver.l.quotiens,& l. qui seruandarum.§.fi.vbi etiã vr̃ argu. quòd actio de pauperie non habet locum ibi. Et si dominus vult dare equum pro noxa, poterit.& ibi ẽt ponit Pet. Iac. de Cane, vel catto. non syluestri,q panẽ ingressi domũ alicuius comedunt,vel quid aliud similę agunt, & de verte,& cane ligato dante damnum,& ibi de pauperie fusius,pag.136.col.2.

Quæstio ducentesimaoctuagesimanona.

Reus accusatus fuit mentitus, negando se esse dñm equi,qui damnum dedit,quomodo tenebitur?resp.Pet.Ia.tit.de actio.de paupe.Teneri insolidum actione de pauperie sine noxę deditione.l.i.§.interdũ.ff.si qua.pau.fe.di.

Quæstio ducentesimanonagesima.

Quid si post litem contestatam equus esset o ccisus ab aliquo,sine mora tamẽ, & sine do mini ipsius equi,q equus occiderat porcum? resp.Pet.Iac.in Prac.titu. de actio. de paupe.

Quòd

Quòd sufficeret, quòd dñs equi cederet actionē dño porci, contra illum, qui equum occidisset. l. 1. §. si post. litē, & §. plane. ff. si quadr. paup. fe. di. & l. electio. §. si is. ff. de noxalibus:

Quæstio ducentesimanonagesimaprima.

Mulier forte fortuna mingebat, & exinde ex illo sono irritatus canis momordit equū: an dominus Canis tenebit. resp. Pet. Ia. in Pra. tit. de actio. de paup. quòd non, q̄a Canis fuit cōmotus, seu irritatus ex illo sono, similiter nec mulier tenetur, quia mingendo rem naturalem agebat. argu. l. si seruus seruum §. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. nisi probaretur mulierē esse ī culpa, quòd aliàs accidit sibi, quòd quando mingebat Canis irritabat. Tunc. n. ipsa teneretur actione legis Aquiliæ, vel actione in factū. l. item mela. §. cum eo. ff. ad l. Aquil. debuit. n. prouidere sibi illa mulier, vbi & quando mingebat si poterat, quia qui occasionē damni dat, dānum dedisse vr̄. l. q occidit. §. in hac. ff. si quadru. paupe. fe. dicatur.

Quæstio ducentesimanonagesimasecunda.

Quis emit à te equum si placuerit, equus sibi non placet, infra quantum tempus posset restituere? resp. Roma. singu. 758. quòd posset restituere spatio lx. dierum tantùm, & non post declarari potest. casus est in l. quòd si nolit. §. si quis ita. ff. de edili. edic.

Quæstio ducentesimanonagesimatertia.

Equus cum equo est permutatus,& est vitiosus,an erit locus redhibitoriæ?respon.Frã. Cremen.singu.158.q sic.& ibi ẽt qualiter teneatur venditor de vitio equi,& per Bellapertic am,q.lviij.& vide supra.

Quęstio Ducentesimanonagesimaquarta.

Egi quantominoris contra te pro equo vẽdito,modò equus erat quasi inutilis, adeo, quòd ꝓ nihilo emissem an Iudex poterit te condemnare redhibitoria?res.Fran.Cremen. nu.159.quòd sic.tex.est ĩ l.bouem.§. aliquando.ff.de edil.edic. quod limitat ibi Angel. Si mõ egi quantominoris infra sex menses, ex quo. n. Iudex omittit illam quãtominoris & amplectitur redhibitoriã, tunc redhibitoria solũ durat sex mẽsibus, vt iuribus allegatis.

Quæstio Ducentesimanonagesimaquinta.

Egi redhibitoria post sex menses pro equo vitioso,& succubui: an potero infra annum agere quantominoris?res.Fran.Crem. singu. 164.quòd sic. ꝓbat. Nã actio quãtominoris claudit anno, redhibitoria autem claudit semestri.& act.de dolo biennio.Corsetus singulari,ver.præscriptio. incipi.licèt regulariter.

Quæstio Ducentesimanonagesimasexta.

Forenses mercatores plures, q venerãt Ferrariã cũ centũ eqs, istos equos mihi vendiderunt simul,postea pars eorũ aufugit, & equi

venditi

venditi reperiuntur morbosi: an superstites Ferrariæ mercatores teneantur insolidum ꝓ istis equis venditis? res. Franc. Cremen. singu. 165. quòd non, sed pro virili. Nam qui habet minorem parte in societate, non tenetur insolidum, sed solùm de sua particula, & hoc est speciale in istis ædilicijs actionibus.

Quæstio ducentesimanonagesimaseptima.

Quis equum meum interemit: an potero cõtra ipsum criminaliter agere? res. Amanell' sing. suo, qđ sic, vt no. in l. fi. ff. de priuatis delictis, no. ibi ver. occidat, & sic iteruenit dolus.

Quęstio ducentesimanonagesimaoctaua.

Rusticus iuit in aliquo loco ad ferendum testimonium equester: an sibi dandā erit expensa pro equo? respon. Amanellus, sing. isto, quòd non, vt no. ff. manda. l. idem §. labeo.

Quęstio Ducentesimanonagesimanona.

An vocans amicos ad bellũ iniustũ teneat̃ de eqs amissis? res. Gui. p̃p̃. sing. 226. quòd nõ.

Quæstio Tercentesima.

Quomodo in actione de pauperie pro equo concludetur? res. Specu. de quo per Gui. p̃p̃. singu. 784. per tex. in l. i. in prin. si quadru. paupe. fe. di. s. alternatiuè ad duo. aut ad æstimationem noxæ datæ, aut animalis, quòd nocuit pro noxa tradere.

Quæstio Tercentesimaprima.

Quis commodauit equum alicui, ꝗ eum deterio-

de expensis interesse, & damnis, in prin. ꝙ sic. contrarium tamen probari poterit.

Quæstio Tercentesimaquinta.

Debitor offert creditori equum debitum, qui non vult acceptare, & debitor non potest sine periculo relinquere, an habeat penes se custodire, vel secus? respo. Bellaper. q. xlij. Nã aut debitor inuenit aliquem penes quem securè potest deponere? Et tũc ibi deponat, aut non inuenit, & absque sumptu penes se retinere potest, aut cũ sumptu? Et tunc retinere non habet, nisi velit relinquere in tuto alibi, & liberationem consequitur.

Quæstio Tercentesimasexta.

Quid si plures sint hæredes, & vnus eorum egerit, & partem consequutus fuerit, an partem illam cum alijs communicabit? respond. Bellapert. q. xlv. Nam aut erant illæ partes in tali specie, cuius partes non recipiunt in suo genere functionem, vt quia etiã tu debebas illis socijs tres, vel quatuor equos: tunc quia vnus equus cum alio equo non recipit fũnctionem, alijs communicare non tenetur l. cum stichum. ff. de solu. cũ simi. vt ibi per eũ.

Quæstio Tercentesimaseptima.

An si dicam, vendo tibi Equum quantum voluero valebit contractus? respon. Bellaper. q. xlviij. quòd non. Secus si confertur contractus in voluntate tertij, quia valet. Si arbitretur

bitretur æquum, secus si iniquè.

Quæstio Tercentesimaoctaua.

Vendito tibi Equo, cuiusnam erit periculum eius ante traditionem? respon. Bellapertica q.52.venditoris.l.ij.ff.de pericu. & commo.rei vendi.& l.vt ratione. §.incerti.ff. ad l. Falci.& Bellaperti.q.51.

Quæstio Tercentesimanona:

An quis sit cogendus vendere equum suũ alteri, resp. Bellapert.q.clxij.quòd nõ. ẽt si iustũ offeratur præciũ fallit ĩ casu necessitatis publicæ eminentis.l.fi.ff.ad l.Iuliam.de anno & l.i. §.corporum.ff.ad l.rhodiam de iac.

Quæstio Tercentesimadecima.

Commodauerat quis Equum suum mihi ad eundum Parisius, cum autẽ potuissem ducere per viam, duxi per nemora, vbi erant occulti latrones, qui vi acceperunt mihi Equũ: an tenear de casu? rñ. Bellap.q.clxiij.ꝙ sic. Nã culpa mea ꝑcedens casum facit me tenere de periculo.l.si vt certo.§.sed vt interdũ.ff.com.

Quæstio Tercentesimadecimaprima.

Testator legat Equos suos, an fætus editus post testm̃ veniat in legato? rñ. Dilec.de arte testan.tit.vj.caute.x.quòd nõ.l.si ita ff.de leg. 3.Debebat.n.testator legare armẽtum equorum, si volebat vt fætus deberetur.ſm ipsum.

Quæstio Tercentesimadecimasecunda.

Si cui equi æstimatio legata sit: an mortuo

equo

Equo ipso,legatarius æstimationem habebit Respon.Dilec.de arte testan. ti.vi.caute. xxv. quòd non: nam ęstimatio speciei relicta, si species relicta, pereat, non debetur.l. quidā. §.si tibi.ff.de leg. 1. Sed vt equo mortuo debeatur æstimatio legatario, debet esse æstimatio certa,& designata relicta,quia quando ęstimatio est expressa,& taxata.debitor quantitatis respectu speciei, perempta specie non liberatur,ꝙ probat.

Quæstio Tercentesimadecimatertia.

Incursu hostium fuerunt Equæ deperditę, quas tunc habebat rusticus in socidā: an ipse rusticus teneatur reficere damnū dño?rñ.cōsulendo conciuis noster egregius D.Ia.Aem. in consſ.xxxvij. non aliter teneri. & ibi ponit quādo ēt socidalis de culpa & casu teneatur.

Quæstio Tercentesimadecimaquarta.

An armatura hominis & equi,veniat in legato equi armati?Resp.ꝙ non. Licèt sic in legato equi & armorū, & si plures sunt minor debet̄,nisi qualitatis ꝑsonarū aliud suadeat, Bal.l.i.ver.sed quid si testator,cū versi.seq.C. de verbo.signifi.Flo.in l.vetus:de vsufruct.

Quæstio Tercentesimadecimaquinta.

Conductor Equi secū ducit nūtium locātis,& postea reconducit equum: an conuentio facta cum nuntio,vel termini prorogatio tollit,vel perimit,aut alterat obligationē ip-

so domino locante; ab initio quæsitam? resp. Ang. in §. Calimachus ff. de verb. obl. de quo Alex. in d. §. nu. 3. ꝙ non, licèt Alex. relinquat cogitandum.

Quæstio tercentesimadecimasexta.

Quis sciẽs equam meam possidet, quæ penes eum peperit. Quod remedium habeo cõtra ipsum, vt equam & fœtum mihi restituat? Respond. Specula. in tit. de causa possessio. & proprieta: §. iij. vers. tertio locum habet sub nume. 20. lib. 4: officium iudicis, & ibi ponit libellum.

Quæstio tercentesimadecimaseptima.

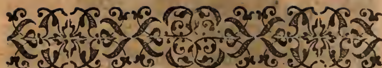
Quid si vasallus promisit, quòd manutenebit vnum equum ad honorem præceptum, & seruitium Epsicopi. Aut dabit, & soluet omni anno tot mensuras vini, si ei placuerit, & vasallus aliquid istorum non fecit, non requisitus. an cadit à iure suo? rñ. Bal. consi. cxcj. inter cætera 1. vol. ꝙ non cadit, refert sic Baue. in trac. de Mora. par. vlt. n. 18. in fi. ti. xvj.

Quæstio tercentesimadecimaoctaua.

Equus in foro, frondes habet in capite, qđ signum hoc erit? respon. Rofr. de constitutione: si qui desideria, col. 2. significat, ꝙ est venalis. Cum igitur equus in foro deductus sit venalis, non est quid aliud quærendum. Nè sic in immensum crescat damnosa papyrus.

FINIS.

HIPPO-

HIPPOLYTI BONACOSSÆ I. V. D. Ferrarienſis.

IN MATERIA EQVORVM TRACTATVS.

PARS QVARTA.

VONIAM (vt inquit Cicer. pro MURENA) quicquã tam anguſtè ſcriptum nõ eſt, quòd ipſi non poſſit, qua de re agitur addere; ideo & ſequentes quæſtiones addere è re volui.

Quæſtio CCCXIX.

An promittẽs, quòd equus eſt bene ambulans, cenſeatur promittere factum alienum? Rñ. Fab. in inſti. de inutili ſtipul. quòd non. in §. ſi quis alium, quia hoc nõ eſt factum alienum, ideſt ab alio faciendum, ſed quædã qualitas ſecundùm præſens, vel præteritum, & ideo in edilicijs non eſt aliquid ſpeciale.

Quæstio tercentesimauigesima.

Quæro an inquisit' de furto Equi, torquerì possit? rñ. Riminal. in consil. 32. in i. ꝙ sic. si est quid magnũ, secus, si leue, & modici valoris, duorum puta, vel trium florenorum.

Quęstio Tercentesimauigesimaprima.

Loco tibi Equũ pro certo pręcio, cũ pacto ꝙ si perierit, tibi pereat: an erit contractus vsurarius? rñ. ꝙ sic. Spec. de loca. §. nunc dicẽdũ. de quo Rimi. consi. 91. nu. 10. per apostil.

Quæstio tercentesimauigesimasecunda.

Quomõ probabitur, ꝙ equus sit mortuus ex percussionibus? rñ. Rimi. consi. 360.

Quæstio tercentesimauigesimatertia.

Quid si non est probata equi petiti æstimatio, qui ex percussionibus sit mortuus? rñ. Rimi. consil. 350. in fine quòd iudex ex officio potest se interponere pro liquidatione. iuxt. no. per Bar. in l. si quòd Pamphilo. ff. de leg. 2. & in l. vlt. C. de senten. quę pro eo, quòd interest.

Quæstio tercentesimauigesimaquarta.

Agebas contra me, ꝙ traderem tibi equũ, quem dicebas me tibi vendidisse. Ego lite cõtestata negaui: produxisti testes, iudex pronunciauit pro te, volo excipere, ꝙ nõ tenear equum tradere, nisi offeras præcium: an possim? resp. ꝙ sic. Ioã. Fab. in §. appellantur. nu. 10. insti. de exceptio.

Quę-

Quæstio tercentesimauigesimaquinta.

An equi conductor non restituens teneat de furto? rñ. ꝙ non. Rimina. consi. 385. nu. 53.

Quæstio tercentesimauigesimasexta.

Cuidam Bononiensi, Bononię fuit equus furto subtractus & Ferrariam ductus, ad quã se transtulit, & equum ab alio emptum Ducali rescripto impetrato, petebat: an debeat ꝓbare equum furto sibi subtractum? rñ. Barb: quòd sic. in consi. 42. in 2. vol.

Quæstio Tercentesimauigesimaseptima.

Qui nam debeant esse martiales equi? Rñ. Ferretus. de equis martialibus.

Quęstio Tercentesimauigesimaoctaua:

An consignatio cadat in equo? resp. ꝙ non: sed oblatio. Bar. in l. si mora. n. 7. ff. solu. mat:

Quæstio tercentesimauigesimanona.

An dominus, Equum inueniens suum furto sibi subtractum, autoritate propria de manibus furis auferre possit? rñ. ꝙ sic. Ange. in l. qui vas. ff. de fur. Et hoc, si fur cum equo fugit vide ibi Ias. consi. 20. vol. 3. in princ. vbi communẽ dicit. Petr. Rauen. in alpha. aureo. ver. fur. & ego dico in meis communibus criminalibus opinionibus propediem in lucẽ venturis. in ver. Dominus.

Quæstio tercentesimatrigesima.

Duo habebãt equos ĩ stabulis ligatos, quorũ alter alterũ percussit in spatula, ex quo est

mortuus: an dñs equi percussoris equũ ꝓ noxa dare, vel damnum resarcire teneat? respõ. Andr. de Alferijs inter consi. crimi. 27. quòd sic, quoties scilicet constat, quòd non prouocatus percussit, secus si non constat, quis nã fuit aggressor, vt ibi per apostillantes.

Quæstio tercentesimatrigesimaprima.

Equus ne scholastici gaudet eius priuilegijs? respon. Bal. in auth. habita. C. ne fili. pro patre. quòd sic.

Quæstio tercentesimatrigesimasecunda.

Quis cœpit equum soliuagum in pascuis: an dicatur quempiam sua spoliare possessione? resp. ꝙ non. quando credebat suum esse equum, vel sciebat alienum, possessio licèt nõ fuisset apud dominum. Portius, vel quisquis ille fuerit, in suo commu. opi. libr. 1. conclu. 38. in 13. limita. sed an incidat in pœnam. l. siquis in tantam. C. vnde vi? Et non incidere dicit Zannetinus de acquiren. vel ammitten. possess. nume. 37. temeritas etenim compesci debet ex l. fi. C. vnde vi. l. si quis abortionis. ff. de pęnis. ibi, res mali exempli. secus atque, si equus incęperat à pascuis aberrare. Alexã. in l. 3. § Nerua. ff. de acquiren. possessio. Bar. d. l. si quis.

Quæstio tercentesimatrigesimatertia.

An equus natus ex equa litigiosa, pendente lite, vendi possit? respon. Afflic. super constitu.

ſtitu. regni rubri.41.nu.19.ver. decimus octa uus caſus. lib.2.quòd vendi poteſt.

Quæſtio tercenteſimatrigeſimaquarta.

Emens ne equum furto ſubtractum à tran ſeunte, puniatur furti, & præcium amittat? reſpond. Afflic.ſuper conſtitu.Regni.lib.3.ru bri.36. furti non teneri, amittere tamen præcium.Portius.conſi.60. quid ſi cum cautela. x.Cœpolę emerit erit ne ſecurus?reſpō. quòd ſic;ex decreto Illuſtrisſi.& Excellentisſimi D. Ducis noſtri, ſed alibi non erit ſecurus, vbi non adſit ſimilis prouiſio. Natta in conſilio. 436.de quo.Clar.in practi. crimi. §.furtum. verſic.ſed hic incidenter. Et ſi equum acquiſiuit bona fide, tenetur eum reſtituere, ſi extat, & ſi non extat, tenetur quatenus effectus ſic locupletior, quam concluſionem dicit Clarus eſſe frequentisſimo Theologorũ conſenſu receptam, & probatam Didacus in repeti. c. peccatum. fol.303. Et nunquam bona fide durante emens tenetur rem reſtituere, ſi perijt.l.2.C.de fur.item bona fide durante, expenſas, quas fecit in equo ipſo conſequi poterit,& equum ob id retinere, quo fuerit ſatisfactus. Angel.in l. ſi non ſortem. §. ſi centum verſi. & ſuper hoc puncto. ff. de condi. indebi. & ſi dicta bona fide durante ſententiam contrariam reportet, poterit emens præcium conſequi à venditore, quem prius

debet citari facere,ad suscipiēdum iudicium in se, & eum defendendum, & seruet incolumen. in conscientia autem, qualitercunque restituerit Equum domino vēditori, tenetur ei ad præcium summa Angeli.in ver. restitutio.nu.7.ver.vtrum emens rem raptam: vide decis. Tholos.151.& etiam Beninten. conclu. Bono.34.

Quæstio Tercentesimatrigesimaquinta.

Emi ab aduena Equum,& præcium persolui qui denegat mihi dare. Potero ne hic, vbi contraxi eum conuenire?rñ.Bart.quòd sic.in l.hæres absens. §.perinde.ff.de iudi.col.2.

Quæstio Tercentesimatrigesimasexta.

Promisit quis seruitium cum equis : an liberatur,si seruiuit cum malis equis?respond. quòd non. quia debet seruire cum bonis, & aptis Equis ad seruitium.Bal.in l. qui sibi. §. qui saccum.ff.de solu.

Quæstio tercentesimatrigesimaseptima.

Quid si equus est derobatus,& per aliquod spacium itineris fuit abductus, & de loco ad locum contractus:an postea penitentia eximat à pæna vi raptorem,vel derobatorem?re sp.d.m.Cęphalus,quòd nō.in con.57. nu.48.

Quęstio tercentesimatrigesimaoctaua.

Quidam mutuo accepit equum,vt rus peteret,qui postea fuit in mora illum restituendi dño,& interim est mortuus, vel deterior ef-

fectus, cuiusne erit damnum? respon. Morosi. si tamen liquido constiterit eodem prorsus modo apud creditorem fuisse interiturum, secus eêt, vt est cõmunis opinio Soarez. in eius thesauro ver. periculum. nu. 91. & 92. l. si plures. §. siue autem. in fi. ff. deposi. l. cũ emptor. §. emptio. ff. de rescin. vendi. vide Placenti. in tracta. de iudicijs. vbi de mora agit & omnino etiam Cast. in l. eum, qui rem. in prin. ff. cõmoda. nu. 3. Couarru. relec. par. 2. §. 6. n. 1. Papi. in for. libelli. ad ficti præstationem. in glo. inuestiuit nu. 7. fol. 97.

Quęstio tercentesimatrigesimanona.

Quidam perdidit equum, & tandem inuenit, & dum vellet habere, opponebatur sibi, quod equus non erat suus dicebat dñs equi illud signum, quod habet in femore, est meum signum: an isthæc sit sufficiens probatio? respon. Bar. quod sic. in l. stigmata in fin. C. de fabricensi. lib. xi. de quo Petr. Rauen. in Alphabeto. ver. stigmata.

Quęstio tercentesimaquadragesima.

Quis equas alienas sciens possedit, fætumque earũ, nec potest ꝓbare dñium, vel quasi earum, an tunc probando de possessione, aliquod remedium, si impediatur, sibi cõpetat? resp. quòd sic: nam sibi succurritur, per officium iudicis. Petr. Rauen. in Alpha. ver. vsucapio. col. 3. ad fi.

Quæstio tercentesimaquadragesimaprima.

Quid si pro fundo tuo do tibi cẽtum & vnum Equũ. Erit ne emptio, vel permutatio? Resp. Bar. in l. Aristo. ff. de dona. ꝙ si principaliter emitur, erit emptio, si principaliter permutatur erit permutatio. Et in dubio, inspicitur, quod plus valet Pet. Rau. in ver. empt.

Quæstio tercentesimaquadragesimasecunda.

An bonum est emere equos causa mercantiæ? resp. Ange. in l. si negocia col. 2. ff. de neg. gest. ꝙ est periculosum emere Equos causa mercantię, quia faciliter egrotantur, & vitia sumunt, propter quæ postea reuendi non possunt. & sic ibi probatur illud vulgare.

Donna, Vin, e Caual, ch'è la mercantia del fal:

Quæstio tercentesimaquadragesimatertia.

Quid si in societate aliquorum sodalium, quis fuerit derobatus de equo, deinde equus ille inuenitur Florentiæ: an qui perdidit Equum per metum sibi illatum in tali societate, recuperabit, eò ipso, ꝙ probet equum sibi fuisse ablatum, licèt non probet per quẽ fuerit ablatus? Resp. Ange. ꝙ sic in l. si cum. §. in hac actione. in fi. ff. quòd metus causa.

Quæstio tercentesimaquadragesimaquarta.

Quid si quis dedit Cozono equum vendẽdum an erit excusatus, si male fecit? Respon. ꝙ non: quia debuit diligenter præmeditari, an ad suam fidem debuit decurrere. Fallit tamen,

men, si communiter decurrebatur. Ange. in l. item videndum.in prin.ff.de peti. hæredi.

Quæstio tercentesimaquadragesimaquinta.

Commodo tibi equum ad certum vsum ꝓ vna die tu autem longius duxisti, & pluribus dieb.tenuisti, perijt equus sine culpa tua commissa in interitu, vel furto est subtractus: an tenearis de furto, vel pro furto & interitu? rñ. Ange.in l.qui furtum. ff.de condi.furtiua. ꝗ sic:nisi ratio amicitiæ cõtrarium suadeat: qa nec eris fur, nec teneris de interitu, quod dicit menti tenendum, quia quotidie accidit, in facto:idem in deposito dicit ibi Ange: Archiepiscopus Florenti.in eius summa. par.2. tit.de furto cap.xv. §.4.in prin.

Quæstio Tercentesimaquadragesimasexta.

Contigit, vt quis equam prægnantem à non domino emere, & postea fætu iam edito: dominus equam tanquam iniquè sibi subductam, & se inuito à non domino venditam cum fætu repetit, cuius nam erit fætus illius? Respon.I.C.in.l.bonæ fidei. §.fin.ff.de acqui. rerum dom. sibi videri, vt fętus illi cedat, qui equam bona fide emit, ac possidet, propterea ꝗ & fętus animãtium loco fructuum habeatur. Consi.tit.de natiuitate capit.30.parte.3. fol.138.summa Ange.in ver.restitutio. nu.6. versi.vtrum emens. vide omnino.

Quæ-

Quæstio tercentesimaquadragesimaseptima.

Legatus est vsus equorum aurigæ: an solùm ius equitandi habere censeatur, vel etiã iungendi eos ad trahendum currum? respon. Eos vtique ad trahendum, etiam currum, ius habere. l. plenũ. §. reficiend. ff. de vsu. & habita. con. de vsufructu. parte. 2. c. 64. fol. 308.

Quæstio tercentesimaquadragesimaoctaua.

Minor. xxv. Annis in emptione equi se deceptum dicit. Frena tamen effracta sibi tantùm dicit, quid iuris? Respond. Forcatulus. in suo auiario. capi. xi. quod pro ambobus debet restitui: nam per hanc restitutionem maiori rei, idest propter equum, ex frenis effractis contractui equi vult prçiudicare. l. scio. ff. de mino. quia vult pro re vili maiori rei prę iudicare.

Quæstio tercentesimaquadragesimanona.

Quis promisit non vendere equum, nisi Titio: an si alteri vendat, quã Titio, teneat venditio? respon. ꝙ sic. l. si sterilis. §. pen. ff. de actio. emp. quamuis teneatur actione ipsi Titio vendere. tamen si alteri vendidit, hæc venditio valet: nam ille, qui promisit non vendere equum, nisi Titio, censetur ꝓmisisse illum equum venditurum Titio, si eum vendere habuerit, non tamen promisit purè vendere Couarru. de sponsa. par. 2. capitulo. 4. §. i. nume. 5. fol. 56.

Quę-

Quæstio tercentesimaquinquagesima.

Quis est debitor vnius equi alicui in genere & ille talis sibi debet quantitatem: an fiet compensatio? respon. quòd sic. l. vltima. C. de compensa: con. titu. quibus modis tollit. ob. cap. xxx. par. 3. nu. 13. fol. 328.

Quæstio tercentesimaquinquagesimaprima.

Scholasticus huc venit ad studium, & duxit equum, super quo venit & libros; qui decedens legauit in hunc modum. Quæcunque hic habeo, cum moriar, tibi lego: an veniat equus productus? resp. quòd non. Ange. in. l. debitor. ff. de pigno. & hypo. cum equum hic non habeat, vt perpetuò hic sit, scilicet libros sic, & ij tantùm veniunt, quia hic dicitur perpetuò habere ad vsum suũ, scilicet donec studet, vide le Cirier. in trac. de primogenitura. q. 8. 2. lib.

Quæstio tercentesimaquinquagesimasecunda.

Quidàm equum, surripuit, vel asinum & postea occidit qua puniatur pæna? Respond. furti & lege Aquilia tenetur, nec vna actione conuentus, & ob eam punitus, altera liberat contra de oblig. delic. nume. 8. fol. 649.

Quæstio tercentesimaquinquagesimatertia.

An extraneus transiens cũ equo p alicuius territoriũ, ibi sortiat forũ rõne rei mobilis, si cut immobilis? res. Fran. Mar. decis. parla. Del phi. q. mlviij. & quid si sit clericus? ibi. q. mlx.

Quæ-

Quæstio tercentesimaquinquagesimaquarta.

An in probando equi valore testis debeat reddere rationem dicti sui? Respon. quòd sic Campegi. in trac. de testibus regu. 192. in. 10. fallen. quia requiritur magnus discursus cũ intellectu.

Quæstio tercentesimaquinquagesimaquinta.

Quid si hostes venirent ad ciuitatẽ, & ciuis aliquis eũdo pro defensione ad portam, illis resistendo, equum amitteret, & moreretur equus ipsius: an ei debeat ciuitas, vel commune damnum emendare? Respon. ꝙ sic Alberi. de Rosa. in l. i. ff. ad. l. Rhodiam de iactu. de quo Rolan. à Valle. consil. 69. nu. 31. in 2. vol.

Quæstio tercentesimaquinquagesimasexta.

An vsufructuarius habito fundi vsu, & cõmoditate, equorum fructuum paratorũ quoque fundi consequetur? Respon. Gallus in cõsue. Parisi. in §. i. in glo. 8. nu. 7.

Quæstio tercentesimaquinquagesimaseptima.

Stat statutum, quòd assassinus occidens propter precium puniatur: an locum habebit in eo, qui occidit sub spe equi, quem existimet fore, vt sibi donetur à mandante? Respõ. Bal. in consi. 383. in. 5. quòd non. d. m. ferme vltramondanus. d. Alcia. in consi. xi. num. 14. in. i. par.

Quæstio tercentesimaquinquagesimaoctaua.

Commodasti tu quidem equam alicui, pul

lum

lum habentem: an conductor, vel commodatarius de pullo quoque teneatur, quasi idem sit commodatus? Respon. I.C. in l. si vt certo. §. vsque adeo. ff. commoda. quòd sic: quia in commodato non transfertur dominium, vt in venditione. nec ideo dicitur ibi pullũ quoque commodatum intelligi, sed eum, qui accepit custodiam præstare debere. l. eum, qui. §. non solùm. ff. de fur. l. i. §. quę depositis. ff. deposi. nimirum igitur pullus matrem commitabitur, quia fortè etiam lactens est, & euitanda est dura separatio. l. plerunque. ff. de edili. edic. l. quamuis ff. de præca. Forcatulus, in suo Auiario. cap. 6. nu. 6.

Quæstio tercentesimaquinquagesimanona.

An depositarius possit retinere equum depositatum pro sumptibus? respond. quòd sic. gloss. & Bal. in l. si quis vel pecunias. C. depositi Angel. in l. si non sortem. §. si centum. ff. de condi. inde.

Quæstio tercentesimasexagesima.

Quid si quis equos emat, sibi reddendos à venditore in certis nundinis, pro maiori pręcio quam valent tempore contractus: an sit vsura? respon. quod sic: nisi verisimiliter dubitetur, vel credatur plus, vel minus sint valituri tempore solutionis, summa Angeli. ver. vsura. nume. 72.

eum in ius vocare:an teneatur hæres de iure ciuili?respond.Fab.insti. de perpe. & tempora.actio.in §.pęnales.numer.10.quòd sic.

Quæstio tercentesimasexagesimasexta.

An Marescalcus, qui promisit sanare Equum inclauatum, & non sanauit teneatur? respon.quòd sic.Fran.Mar.decis.523.li.1.Iul. Ferra.in tra. de re mili. vbi de equis agit martialibus.nu.16.vbi dat medellam.scilicet, ℞ piper cum sale, & ipsis impleto foramine, & illo obturato cum bombice prodest ad inclauaturas equorum, & poterit apponi ferrum vngulæ dolentis equi inclauati sine periculo, euulso primo ferro cum clauo illo, quo fuit pes inclauatus equi, cui vulneri, etiam prodest oleum, aut succus herbæ tassibarbassi.Prodest & Oratio ista.

✠ Fortis fuit clauus.

✠ Forte fuit lignum.

✠ Et forte fuit pondus, quod Christus Dominus noster in cruce substinuit.

Quæstio tercentesimasexagesimaseptima.

An equus veniat appellatione rerum se se mouentium?responde.d.m.Alci. quòd sic.

Quęstio tercentesimasexagesimaoctaua.

Quid si ex trabe marcido stabulum ruit, & equus est occisus: an stabularius tenetur ad damnum?Responde.Moder. in tracta. de eo,quod interest.num.188.& 189. vide oīno

si placet & Gramma.consi.ciuili. nu.90.nu.i. vbi dicit, ꝙ de iure locator non tenetur de damno dato ab ipsa re locata, nisi possit locatori aliquid imputari.tex. est & ibi Bar.in l.si tibi domum.ff.loca.

Quæstio tercentesimasexagesimanona.

Equus,qui facile perire potest est venditus pro certo præcio,& venditori simpliciter datus,qui præcium non persoluit: an venditor vsuras præcij non soluti rectè petere queat? Resp.Gallus in trac.de vsur.num.548.ꝙ sic: amplia.3.Si equus erat solitus locari, ita.n. venditor solitus locare, potest tradere, sub hac lege,vel si simpliciter tradiderit, deinde mora fiat, vsque ad concursum earundem mercium vsuras petere, etiam citra pactum, vel eas stipulari, vsque ad concursum mercedis,vel quincuncis vsuræ,poterit.

Quæstio tercentesimaseptuagesima.

Cuidam legatur Equi æstimatio, moritur Equus: an sibi debebitur æstimatio? Responde. quòd non. Sed vt consequi possit, vide per Duran. de arte testan. libro. 6. Caute.25.

Quæstio tercentesimaseptuagesimaprima.

Patitur hospes, ꝙ mittas Ronzenum in stabulo, & tu vadis postea alibi & reuersus non inuenis Ronzenum:an teneatur hospes? Respond.ꝙ sic. Marsil.consilio.33. numer.8.

Bal.

Baldus. in lege. i. §.i.ff. nautæ caupo. stabu.

Quæstio tercentesimaseptuagesimasecunda.

Legatum est factum duorum equorum, duob. videlicet, de vno vni, & de altero alteri, quomodo legatum hoc debebitur. & cuius erit electio? resp. Dy. in l. si ita scriptum. ff. de lega. 2. Dy. & Bar. in l. qui duos seruos, vbi & Ange. eo. tit. & no. in l. quoties. ff. de vsufruc.

Quæstio tercentesimaseptuagesimatertia.

Aliquis mandauit alicui sua negocia curāda, & postquam curata fuerint, pollicetur illi se daturum equum: an ea curata poterit equum petere, & qua actione? respon. ꝙ sic. Et potest ille procurator, aut actione mandati contraria informata, aut per implorationē officij iudicis, vt ipsi equus à mandante detur propter pollicitationē sibi factā. Spec. de salario. §. 3. in princ. con. de pollicitatione.

Quæstio tercentesimaseptuagesimaquarta.

Quæritur qui nam sint boni equi, cuiusue pilaminis? respond. ꝙ pilus non curatur, q͞a ex omni pilo aliqui boni, & aliqui mali repe riuntur equi, licèt albus & niger maculatus pilus commendetur, vt placuit Xenophōti, de quo Ferrettus, in suo de arte militari. Vbi de equis martialibus meminit nume. 15. Et ibi ponit de bonitate equorum, & corū medela etiam circa scabiem, & cætera.

Quæstio tercentesimaseptuagesimaquinta.

Defunctus deposuit duos Equos, vnus hæredum recuperat, & alter hæres decedit, quæritur quid iuris? respon. Bald. in l. superuacuã nu. 2. C. depositi.

Quæstio tercentesimaseptuagesimasexta.

Quispiam pupugit equum calcaribus, ex qua punctione vehemẽtius currens percussit aliquẽ, vel calce, duo fecit vulnera, q̃d iuris? rñ. Bal. in consi. 444. nu. 1. & 2. in 4. volu.

Quæstio tercentesimaseptuagesimaseptima.

An super morbis & vitijs equorũ pactũ interpositũ seruari debeat? rñ. ꝙ sic. vt legitur, & no. in. l. ꝙ venditor. ff. de dolo. & in. l. si ita quis. ff. de. euictio. & l. sciendum. §. dictum. ff. de edili. actio. Bal. in consilio. 499. in 5. vol.

Quæstio tercentesimaseptuagesimaoctaua.

Certissimi iuris est, ꝙ si equus venditus tẽpore vẽditionis patiebatur morbum, ex quo decessit, quòd emptor potest agere redhibitoria, vel quanto minoris, idest quanto minus esset emptor empturus, quibus iudicijs restitutio præcij continetur. l. Bouem. §. aliq̃n. ff. de edili. edic. Et si interuenit pactum, potest agi actione ex empto, similiter ad eũdem finem. l. Ex empto. §. si quis virginẽ. ff. de acti. emp. sed quomodo probabitur de morbo equi, & quomodo liquebit de eius morbo? responde. Bald. d. consilio. 499 parte. vltima.

pro-

probabitur. n. quòd equus patiebatur morbum lethalem tempore venditionis, & traditionis, liquebit autem de morbis existentib⁹ tribus modis, vel quatuor. Primò per locũ ab effectu, nam qui non comedit, nec bibit, sanus non est, immo mortuo similis. l. in hac. ff. de tritica. Secundò probatur per mortis cæleritatem, quia qui cito moritur, præsumitur mortuus vulnere, vel vlcere, vt no. in l. 1. C. de emenda. seruo. Tertiò probatur per corruptionem membrorum inferiorum visibilem, & apparentem, qua corruptione existente res erat omnino peritura, & ideo tenetur venditor, maximè, qui promisit esse sanum de testa, & corpore, cum totum contrarium apparuerit. l. edil. ff. de edil. edic. Quartò, etiã ex iudicio Marescalcorum, quibus credendum est, vt in l. semel. C. de re mili. libro. xij. Angel. in. lege. pacisci. ff. de pactis, & an ex causa veteri, vel noua censeatur Equus mortuus? respond. Cagnol. in. l. 2. numer. 146. C. de rescin. venditio.

Quæstio tercentesimaseptuagesimanona.

Ronzini conductor non esse deterioratũ dicit at contra locator, tenetur ne ipse locator in dubio recipere ronzinum? respõ. Ang. in l. sed mihi. §. 1. ff. commo. quòd sic, quia deterioratio nõ præsumit̃, nisi appareat, vel probetur, tenet̃ autẽ recipere cũ ꝓtestatione

interesse. Sed si de deterioratione constat, non tenetur recipere, nisi offerat interesse. sed quid si scienter recipit magagnatum nõ dolosè: an sibi præiudicet? respon. Ang. in l. qui sibi. §. qui stichum. circa fi. ff. de solutio.

Quæstio tercentesimaoctuagesima.

Quis commodauit equã, vel asinum causa eundi, ad Molendinum, vbi erat periculũ, & est mortua, an talis receptator teneatur ad damnum, si dominus ob id fuit damnificat'? resp. Ang. in l. si vt certo. §. si interdum. ff. cõmoda. ꝙ non: nam imputet sibi rusticus, qui cõmodauit. secus, si cõmodauit simpliciter, quia commodatarius debet esse discretus, & eligere locum tutum.

Questio Tercentesimaoctuagesimaprima.

Scolastico fuit accommodatus equus ad redeundum, & est effectus deterior: an ipse teneatur? respond. Angel. in l. eum qui rem. ff. commo. quòd si non fatigat Equum vltra debitum, non tenetur, secus si onerat onere insuportabili, adeo, vt Equum destruat eius culpa.

Quæstio tercentesimaoctuagesimasecunda.

An mutuo dans equum morbosum, qui habet euidentem morbum teneatur? respon. Angel. in lege. quæritur. §. si nominatum. ff. de Edili. Edic. quòd non. Sic nec restituentem Equũ habentem euidentem morbum,

quòd per restitutionem, non teneatur talis restituens, seu commodans.

Quæstio tercentesimaoctuagesimatertia.

Tu tenes equum meum, & mihi petenti eũ denegas, affero tibi violenter: an habebit locum, quod dicitur, ꝙ paria delicta mutua cõpensatione tolluntur? respon. Soci. ꝙ non. In fallen. regu. 86. cum delicta sint diuersa. ideo dabitur actio vi bonorum raptorum. Inno. in. c. sicut de iure iuran.

Quæstio tercentesimaoctuagesimaquarta.

An equi à patre filio dati, in legitimam imputantur? resp. ꝙ non, vt est communis opinio de qua. glos. & Doc. in l. quæ pr̃. ff. famil. hercis. Ripa. in l. in quartam. n. 167. vbi & Saly. n. 8. sentiũt Bal. & Ang. de qbus Vasquius de succesſio. lib. 3. §. 30. part. 2. nu. 215. fol. 102. quæ cõclusio ſm oẽs indubitanter procederet, qñ filio militi arma ad bellum pergẽti data essent. ꝙ si filio pagano arma & equus sint data, esset distinguendum, vt ibi per eũ.

Quæstio tercentesimaoctuagesimaquinta.

An venditor semper tenetur dicere defectus equi venalis? respõ: ſm Senecam, ꝙ stultus est, qui vitium rei patefacit venalis, ſm. B. Thomam in. 2. 2. q. 77. de quo Archiepiscopus Floren. in eius summa. parte. 2. tit. 1. cap. 17. de fraude in negocia. §. 6. Et dicit ꝙ aut defectus equi est occultus, aut manifestus?

Si occultus, aut reddit vſum equi venalis im peditum, vel noxium, aut non? Si quidem talis defectus reddit vſum equi impeditum, vel noxium, puta, cum quis vendit equum claudicãtem pro veloci, peccat grauiter, iniuſtitiam cõmittẽdo in doloſa & fraudulenta vẽditione, & proximum damnificãdo, ex hoc, vnde & tenetur ad dãni recompenſationem, per regulam illam, qui occaſionem damni dat, damnum dediſſe videtur. c. ſi culpa. de iniu. tenetur ergò manifeſtare vitium rei, nec poteſt celare. Si autem defectus equi non impedit totaliter vſum eius, nec reddit noxium, ſed minus reddit equum vtilem, ſi demat de præcio, quantũm importat ille defectus, celando defectum, non importat, nec peccat, dum tamen non dicat mendacium, nec tenetur manifeſtare vitium equi, ſi tunc nec iuſtum præcium inueniret, vel etiam emptorem, multò magis ſi defectus ſit de ſe manifeſtus, puta quia equus eſt monoculus, non tenetur manifeſtare, ſed tenetur prẽciũ diminuere, pro illo defectu, quem emptor non ignorat, niſi vſus eius eſſet periculoſus, vel noxius, tunc enim tenetur dicere emptori illud ignoranti. Immo nec deberet exponere venditioni, prẽcipuè, ſi eſtimet emptorem ex leuitate, & prẽſumptione non curare, ſe periculo perſonæ exponere. vel aliũ
in

in vendendo equum morbosum decepturũ, nec ex hoc, ꝙ ille fuit deceptus in emendo equum defectuosum, credens bonum, potest ipse similiter alium decipere vendendo iusto pręcio, ac si nullum defectum haberet, postquam defectum nouit, vt ibi latius. Et licèt extet iuris regula, ꝙ licita sit inter contrahentes deceptio. l. in causa. §. penu. ff. de minoribus. distinguendum tamen est in dolo contrahentium, quia si quis inducit aliquem, vt emat, vel vendat, cum id facturus, citra eius persuasionem non erat, tunc ipso iure irrita est emptio. l. 1. C. de rescind. vendi. Et si quis maior. xxv. Annis pluris emat, vel minoris vendat, quàm oportuit, non auditur: nemo. n. debet esse tam negligens & supinus, vt rei familiaris, quam venditurus est, pręcium ignoret, neque tam temerarius, vt rem ignotam nullo adhibito consule emat. l. quisquis. C. eo. ti. & hoc casu habet locum. d. l. in. causa. Si quis tamen decipiatur vltra dimidiam iusti præcij, datur aduersus decipientẽ actio. l. si voluntate. ff. de rescinden. vendi. Et stultus est secundùm Senecam, qui equum, empturus, non ipsum aspicit, sed stratum & frenos. Sic stultissimus est, qui hominem, aut ex veste, aut ex conditione vestis, quæ nobis circundata est modò existimat. Archiepiscopus. Florenti. in summa. par. 1.
tit.

tit.4.c.5.de præsumpt.§.2.colum.1.

Quæstio tercentesimaoctuagesimasexta.

An fratres dicantur æqualiter viuere,si alter ipsorum tenet plures Equos,quã alius,ẽt ꝙ illi equi non essent sui? rñ. ꝙ non. Bald. in consi.351.lib.5.nu.2.vide omnino, si placet.

Quæstio tercentesimaoctuagesimaseptima.

Quæro de bellissima.q. vtrũ Asino liceat deferre equi ornamenta.rñ.Bald.in l.Item apud.§.adijcitur.ff.de iniur.per illum text. ꝙ non.quem tex.not.cõtra modernos causidicos,qui deferunt vestes doctoreas,ꝙ est in decus Doctorum.de quibus, potest dici, qđ dici solet.Purpura. vendit Causidicos.

Quæstio tercentesimaoctuagesimaoctaua.

Emptor equi à venditore,nõ expressis omnibus equi vitijs,infra quantum tempus debet intẽtare redhibitoriam in iudicio ciuili? rñ. Ferrettus.in consi.duellari 22. ꝙ infra sex menses, quod est legitimum tempus.l.sciendum.§.fin.ff. de redhibito. & in l.ediles.ff.de edil.edic.& debet condẽnari venditor ad prẹciũ,& damnorũ,expensarũ,ac interesse restitutionẽ.ꝑ tex.in l.in emptione. §. si emptor cũ gl.ff.de contrah.emp.& in l.quæritur.§.si vẽditor. ff. de edi.edic. & cũ vitiũ est tale,qđ impediat totũ,ritè sententiã obtinet.l.eũ q. vbi & Bar.ff.de fur.& in l.ediles. compensatis expensis victus cum vsu, scilicet ipsius equi,

Quę-

Quæstio tercentesimaoctuagesimanona.

Sed an minor teneatur ex equo sibi accõmodato culpa sua perempto? rñ. ꝙ sic. quoties adsit consuetudo in ciuitate, ꝙ contractus facti inter minores, vel a maioribus cũ minoribus teneãt. ſm Nico. de Neapoli. in l. sed hic in fi. ff. de rebus eorum. per text. in l. fine. §. Lucius. ff. de admini. tuto. de quo Firma. in ver. Minor conuenitur. Facit. l. ꝙ si minor. ff. de minori. inibi. Non semper autem ea, quę cum minoribus geruntur, restituenda sunt, nè magno incommodo huius ętatis homines efficerẽtur, nemine cum his contrahente, & quodammodo eis commercium interdiceretur. Quid modo si ambo essent minores, & vnus filiusfamilias, alter gerat se ꝓ patre familias: an ex accommodato equo ab alio, qui se pro patre familias nõ gerat. tenetur? rñ. ꝙ sic. Nam priuilegiatus non vtit priuilegio contra pariter priuilegiatũ, qñ tractatur de lucro captando, & alter de damno euitando. Æmil. consil. 25. Rimi. consil. 447. in 3. Dolatius. de resti. mino. c. 218. d. m. Ceph. consil. 16. l. siquis patrem familias. ff. ad Macedo. Barba. consi. 20. ad fin. in j. Et filius familias obligatur & agit ex commodato. l. filiusfamil. la j. ff. de actio. & obliga. Firma. in versic. filiusfamil. obligatur. Et tenetur filiusfamilias ex contractu prohibito, quatenus sit fa-

ctus

ctus locupletior, & ex culpa, quid modò si dolo afferat se publicum mercatorem in contractu equi cum ignorante ipsum esse filium familias: an teneatur. Non obstante statuto Ferrarię.de contractibus minorum?rñ.Alex. ꝙ sic.in consi.109.nu.11.in 4. vol.

Quæstio Tercentesimanonagesima.

Aliquis vouit Equum suum determinatũ Deo. Potest ne commutare votum autoritate propria?rñ.Archiepiscopus Flo.in summa par.2.tit.xj.§.8.ver.item not.3.ꝙ non.sed opus est autoritate eius,qui Equum iam traditum,cum non sit res sacra, posset alienare, & ante traditionem potest commutare.

Quæstio tercentesimanonagesimaprima.

Captus fuit equus sub hasta in executione sententiæ,postea d.sententia,beneficio principis fuit reuocata, equus fuit in lõginquas partes abductus: an sufficiat soluere præciũ ex venditione equi prædicti, redactum sub hasta?respond.Cagnol.quòd non.in l.2.nume.162.C.de rescin.vendi. quia subhastatio, & solennitas equi prædicta, non arguit iustum prętium domino contradicẽte,& contrarium probante, ideo ipsum equum restituendum esse dicit Cagnol. si extet, & si non extet,iustum præcium.

Quæstio tercentesimanonagesimasecunda.

An equus ferens contrabannum, amisso con-

contrabanno, publicetur? respō. ꝙ sic. Si esset eius, qui defecit in solutione gabellę: sed si esset alienus secus esset. Nisi adesset consuetudo in contrarium. l. quoties. §. dominus. vbi Bar. ff. de publica. & ita consuluit Marti. Lauden. in consil. 39.

Quæstio tercentesimanonagesimatertia.

Emptor multum ex re, quam emit iuuatur, & vendens non damnificatur vltra communem æstimationem rei: an debeat vēditor eam vtilitatem vendere emptori? res. Cagno. in. l. 2. nu. 34. C. de rescin. ven. quòd non: quia non est sua, sed emptoris, licèt ēt in foro conscieītiæ possit ei vendere damnū, & interesse, quod incurrit in vēditione, puta equi venditor sentit damnū, vel interesse solidorū centū licèt equus nō valeat, nec cōmuniter ęstimetur plus solidis quinquaginta, pōt ipsa centum vendere, quia vēditor per hoc, quòd vēdit equum ꝑ accidens incurrit tm̄ damnum, & illud totum erit iustum pręcium equi, secū dùm omnes doctores nostros & theologos:

Quæstio tercentesimanonagesimaquarta.

Quid si ꝓxeneta equorū intrauit stabulū dn̄i, & extraxit equū, & vēdidit credēs facere vtilitatē dn̄o: an teneē furti? rn̄. Ang. in. l. i. C. de fur. circa fi. ꝙ sic si dominus contradicit, de quo Stracha. de assecura. in glo. 39. nume. 8. qui tamen distinguit, vt ibi per eum.

Quæstio tercentesimanonagesimaquinta.

Equus fuit emptus de re ecclesiæ: an sit ementis? respon. glo. in. c. res ecclesiæ. 12. q. 1. ꝙ non, nisi respectu vsus. decis. Pedemon. 32. nume. 2.

Quæstio tercentesimanonagesimasexta.

Quæro prout in dubijs mihi propositis? respond. ꝙ non, nec obstat. d. cons. Crauettæ. 97. numer. 4. in. i. vol. quia est reprobatum, à Gallo. in suis nouis intellectibus, & in tract. de eo, quod interest. nume. 180.

Facit, quia ad euitandam culpam, non est necesse aliquem esse curiosum in explorādo, vt dicit Bal. in. l. quæ fortuitis, ad fi. C. de pig. actio. vbi, etiam dicit, quod ille non est in culpa, qui fecit, quod necesse est fieri, licet alij nō ceat. l. in. naue Saupheli. ff. loca.

Item, quando id, quod euenire potest, est casualiter, & ex sui natura, vel hominis dispositione ad casum contingentem in futurum, non ordinatur de eo, quod cōtingere potest, non habetur consideratio. Ange. in l. si idem cum eodem. ff. de iurisdic. om. iudi. de quo Afflic. super constitu. regni. lib. 2. rub. 12.

Et ideo debitor excusatur, si res debita, quę interijt, omnino & in omnem euentum interitura erat apud dominum. l. si plures. in fi. deposi. l. si is. in prin. ff. de iure do. & ista est communis opinio. Pomera. in suo commu-

nium

nium opi.libro. 2. titul. de mora. quæstio.7.

Item facit, quia cum ex facto mei, tibi aliquid nocumenti contra, vel saltem extra voluntatem meam datur, hoc potius casui, quã mihi imputatur, c. de occidendis. 23.q.5.& ibi glo. quę multas concor. adducit. l. labeo. ff de riuis. quem solus ad hoc allegat Zasi. in consi.20.nume.20.in.i.vol.fol. 329.

Item facit, quia cum equus esset senex, & in statu pessimo, eodem modo apud veterinarium quoque fuisset interiturus. nam licèt aliàs periculũ rei debitæ, post debitoris moram peremptę, ad ipsum semper spectet. Bar. l.ꝙ te.num.10.ff.si cer.peta. & est communis opinio, vt ibi per Alex.nume.8.& alios. Attamen, si eodem prorsus modo apud creditorẽ fuisset interitura, non tenetur debitor, & hęc quidem etiam est communis opinio, vt ibi p Fulgo.& alios. est tex.in l.si plures. §.siue autem.ff.deposi.in fi. ibi vtique cum interitura esset ea res, & si restituta esset actori naturalẽ .n. interitum est equum ad actorem pertinere, &.l.cum emptor. § emptio.ff.de rescin.vẽdi.Grassus.lib.2.communium opi. cap.1. q. 7.pagi. 87. Et culpa non est vti re ad vsum destinata.l.vtique.§.culpa, vbi Bar.ff. de rei vẽdica. Et culpa debet specificè probari. Alex. in.l.sicut certo.in fi.prin.ff. commo. & in l.si qs.§.fi.ff.de edẽ. vide oĩno Syl.cõ.49.p totũ.

Item

Item casus contingẽs nocet domino.Corne.consilio.318.in prin.in 4.vol.qui omnino est videndus.nec dicatur,quòd fuit in mora, deducendo equum alibi,quàm dixerat,ideo teneri, &c. quia nihil refert, & hoc non recipitur in equo locari solito. Bart. in l. item quæritur, §.fi.vlti.col.ver.quęrit glo.ff.locati.nam retinens equum pro pluribus diebus quàm commodatus,vel locatus fuerit, non tenetur, si credidit dominum permissurum, vel equus sit solitus locari,cum videatur cõductor eum reconducere.Firma. in vers. conductor equi nume.13.

Immo dici posset,quòd ipse stabularius tenetur ad interesse ipsi reo conuento, qui non potuit vti equo conducto,vt per Bart. in l. si tibi.ff.loca,nam locator tenetur conductori de vitio equi locati, si damnũ inferatur glos. in.l.in rebus:vbi & Bar.ff.commodati. Archiepiscopus.Flo.in eius summa.par.2.titu.1.c.15.de speciebus furti.§.6.colu.1. circa prin. vnde culpa potius ipsius locatoris equi arguitur quàm istius conductoris, præsertim, cum præsumptio legis adsit aduersus ipsum locatorem,ab huiusmodi.n.fraudib.nec nũc quidem se abstinent stabularij.vt dicit Vlpia. in.l.1.§.1.ff.nautæ,caupo.& stabu.Fely.in.c. nonne. colu.3. de præsump. & dixi fusius in meo tractatu de præsumptionibus, & eò ma

gis

gis cum iste actus sit separatus à culpa, quo casu, non præsumitur, culpa, nisi probetur? Ruin.cons.93.nu.7.in.5.vol.

Quæstio Tercentesimanonagesimaseptima.

Quid si equus fuerit castrat⁹, & ob id mortuus: an teneatur ille, qui eum castrauit? resp. quòd sic, si incuria ipsius, dolo, negligentia, vel culpa fuerit mortuus, vide oĩno Cassa. in consi.48.per totũ vbi idem dicit, si medicus, vel Mareschalcus male curauit equũ ęgrotũ.

Quæstio tercentesimanonagesimaoctaua.

Clericus emit equum de bonis ecclesiæ, nũ quid efficit dñs? res. ꝙ non. xiij.q.1.res ecclesię.xliiij.dist.in prin. versi. sacerdos. Firma.iñ versi.clericus acquirit. Redoanus.in tract.de spolijs.q.3.nu.3.& nu.32.& q.9.nu.50. & q. 12.nu.7.& in tract. de rebus eccle. non alie. pagi.290.& 293.nume.8.

Quæstio tercentesimanonagesimanona.

Commodatarius equi, nunquid de morte equi tenetur? resp. ꝙ non, nisi culpa præcesserit.l.si vt certo. §.sed interdum.ff.commoda. Firma.ver.conductor, & ver.commodatari⁹.

Quæstio Quadringentesima.

Commodatarius, equi obligans se ad casus fortuitos, vel ad omne periculum: an teneatur de morte sine culpa sua? respon. Bald. in.l.1.in.1.col.ver.quæro igitur.C. commoda.post.glo.ibi.Firma.ver.commodatarius:

Quæstio quadringentesimaprima.

Legatum est factum vnius equi, cum plures haberet testator equos , de quo nam equo intellexit?respond.de illo, quo frequentius vtebatur. Bal.in.l.1.C.de verbo.signi.

Quæstio quadringentesimasecunda.

Statutum dicit, ꝙ currens equum per plateam,puniatur, vt extat Ferrariæ, quomodo intelligatur?respon.Bar.in.l. fi.§. si propter. ff. de publica.quod intelligitur si voluntariè currat,non si violenter.

Quæstio quadringentesimatertia.

Venditor equi recipit equum,tãquã morbosum ab emptore:an sibi præiudicet?respõ. ꝙ sic.videtur.n. fateri casum redhibitionis, & tenetur restituere præcium Bar.in.l.ꝙ si nolit.§.in factũ, per illum text. ff. de edili. edic. Firma.ver.venditor animalium.ver.3.

Quæstio quadringentesimaquarta.

Equus est venditus alibi,quàm Bononiæ, & restitutus post modum ex distractu,oritur lis inter contrahentes Bononiæ : an pro decisione istius casus debeat seruari statutum Bononiæ,vel ius cõmune,qđ viget alibi?res. ꝙ quò ad litis ordinationẽ debet seruari statutũ Bononiæ,at secus,quò ad decisionẽ,q. casus,debet decidi & terminari, ſm ius commune,vel ſm ius,qđ viget in loco ,vbi actus fuit gestus,Parisi.con.120.per totũ in.i. vol.

vbi

vbi etiã dicit testem, qui in distractione contractus equi venditi fuit, rectè probare, quoties adminiculatur ex dicto alterius testis, qui deponat equum vidisse penes venditorẽ, facta restitutione de ipso equo.

Quæstio quadringentesimaquinta.

An iudicis officio succuratur, si agitur de venditione equi, quem vnus ex socijs venditoribus tradere potest, & hoc cõstat, sed causatur absentia sociorum, vt frustretur emptorẽ in peristasi constitutum, vel vt quid ab eo extorqueat? resp. ꝙ sic, pôt. n. & debet bonus iudex cõpellere vnũ ex talibus socijs pręsẽtẽ ad satisfactionẽ suo, & sociorũ vel consortũ nomine, siue agat de venditione, vel locatione equi in specie vel in genere. Gallus in suo de diuiduis & indiuiduis parte. 2. nume. 239.

Quæstio quadringentesimasexta.

Quis recipit equum in pignus: an pro expensis equi, famuli, & pensione stabuli, habet tacitam hypothecam? respond. Bar. ꝙ sic. in. l. interdum. ff. qui potio. in pigno. ha. Et præfertur anterioribus creditoribus.

Quæstio quadringentesimaseptima.

An vendentes equos statim recessuris. Si statim eis non soluit̃ præciũ, recuperare pñt equos vẽditos? resp. ꝙ sic. cũ nõ sit translatũ dñium, qa fides de pręcio habita nõ sit. Vital. in tract. clausularũ, super clausula. Et specia-

liter obligauit ipsam rē emptā.nu.19.fol.51.

Quæstio quadringentesimaoctaua.

An cum tu interfecisti Equum mihi commodatum possum agere contra te ad interesse?respon.Vitalis.in trac. Clausularum in. q. Si pęnæ, quæ adijciuntur in compromisso, aut instrumentis ex partium conuentione, an licitè,& in foro conscientiæ peti possunt, & exigi,etiam in foro canonico pagina.476. nume.4.ver.quęsitum.quòd sic.per text.in.l. interficiendo.§.si tibi.ff.de furtis.

Quæstio quadringentesimanona.

Massaritiarum ne appellatione venit Equus,vel asinus?respond.Bar.quòd non.in l. 1.ff.de suppellecti.lega.

quæstio quadringentesimadecima.

Quis vendit equum.x.ducatis, quem,si intra mensem non traderet, vendidit fundum: an fundus sit tantùm in obligatione?res.Ripa.quòd sic.in.l.ita stipulatus.num. 64.ff.de ver.ob. tanquā vtriusque partis fauore fundus sit subrogatus.Sylua.con.102.n.32.in 2.

Quæstio quadringentesimadecimaprima.

Testator legauit equum cum sella & est mortuus veniente ipso testatore:an sella debeatur?respond.Papien.in for.libelli pro legato rei singularis. nume.62. vide omnino.

Quæstio quadringentesimadecimasecunda.

Cauetur, ꝙ pro equo vendito, soluantur quin-

quinq; solidi pro aureo, vt in decreto Medio. ego vẽdidi equũ ꝓ centũ aureis, sed in ꝓxenetis expẽdi decẽ: an ꝓ dictis decẽ, ẽt debet solui gabella? rñ. Cotta rerũ memora. ver. statuto Med. ꝙ solũ debeo soluere ꝓ nonaginta ex Bar. in. l. ꝙ si. §. cuidã. ff. de con. & demon.

Quæstio quadringentesimadecimatertia.

Quid si esset contentio de equo, qui in sequestro remitteretur sup hospitio: an dilationes essent coarctandę? respon. coarctanda esse probat doctus certè verus, & Menochius. de arbi. iudi. casu. 52. nu. 15. lib. 2.

Quæstio quadringentesimadecimaquarta.

Promisi tibi equum, sine vlla specificatione, si ad liberandum fidem meam tibi obtuli equum nigrum, quem ob eum colorem accipere nolles, & interim equus moriatur, an ipso iure ab vllo alio equo dando sum ne liberatus: an ope exceptionis tantummodo? respõ. Iodocus. in Enchiridio. parium, vel similiũ. ver. obligatio generalis.

Quæstio quadringentesimadecimaquinta.

An creditor pręsumatur equum pignori datum suis expensis aluisse? respon. ꝙ sic, nisi contrarium doceatur. d. m. Alcia. in trac. præsumptio. regu. 1. præsump. 50. Eckius. in tra. de iure sistendi. capi. 34. nume. 2. Natta. con. 547. nume. 32. Villalobos. in suo communiũ opi. ver. pignoratus equus. nume. 87.

Quæstio quadringentesimadecimasexta.

Quid si domus minabatur ruinam, & corruens occidit equum commodatarij, cuius certè ruinam diligentissimè reparasset, vel ibi non posuisset equum cõmodatum. quid iuris? respon. Abb. in. c. i. de commodato. de quo Pet. Santerna. in trac. assecura. par. 3. nu. 67. pagi. 468.

Quæstio quadringentesimadecimaseptima.

Si statuto indistinctè, cauetur quòd soluatur pelagium de equis & iumentis: an etiam intelligatur de ijs, quæ sui vsus causa sunt? respon. Anchà. in con. 264. quod non. sed de ijs tantũ, quæ negociationis causa conducunt de quo Rolan. à Valle. in con. 42. nu. 28. in. 3. Natta. in con. 158. nu. 6. in. i. Marsil. singu. 86.

Quæstio quadringentesimadecimaoctaua.

Quid si fuit venditus equus, & habitũ precium, & traditus equus: postea impedit princeps, & accipit equũ ab emptore: an debeat releuari emptor à venditore? res. Rol. à Valle. in consi. 45. per totum in. 3. vol. ꝙ non. quia est casus fortuitus, qui nocet emptori, & non venditori. vide omnino.

Quæstio quadringentesimadecimanona.

An possint sequestrari equi, vel muli mulionum, stipendiariorum, vel forensium venientium ad ciuitatem cum equis & Mulis? Respond. quòd sic, quia, cum semper sint in

iti-

itinere,& pedem teneant in stapedio, semper dicuntur suspecti,si ab eisdem petantur equi vel muli, vel quid aliud, nisi satisdent. Ideo practicatur, quòd sequestrum fit Angel.in l. si fideiussor. §.ii.ff.qui satisda.co.facit, quod no. Bart. in l.hæres absens in. fin. ff. de iudi. vbi dicit,quòd viatores semper dicuntur suspecti.Fran.Curti.in tracta. de sequestris. in. §.2.nume.30.fol.488.in selectis diuersorum de assecurationibus.

Quæstio quadringentesimauigesima.

Quæro forensis debitor meus Papiam accedit,vbi non sortitur forum,nec ratione domicilij, nec delicti, ado potestatem, & dico, hunc forensem esse meum debitorem, & suspectum de fuga,& recussu,& impetro sequestrari equos: an teneat sequestratio? respon: quòd sic.ad finem scilicet,vt satisdet de iudicio sisti, coram iudice competenti, & de re non barratanda. Et hoc modo remittentur partes ad iudicem competentem,vide omnino.Curti.in trac.de sequestris. §.2.nume.62. in.17.q.inter tract.assecura.

Quæstio quadringentesimauigesimaprima.

An lucrum equi pignorati,locati per creditorem,computatur in sortem?respon.Bal.quod sic.in.l.2.C.de pigno.quatenus,scilicet est supra sumptus.

Quæstio quadringentesimauigesimasecunda.

An quæsitum cum equis communibus, debet esse commune cum socijs communibus? resp. quod non, quia equi carent sensu, & ideo per eos nō acquiritur. Bal. cō. 41. ad fi. in. 1. vol.

Quæstio quadringentesimauigesimatertia.

Amicus meus, me inscio fugit cum equo meo, vel famulo meo: an ei videar opem præstare ad maleficium? respon. Bal. in con. 250. nume. 4. quòd non. vol. 1.

Quæstio quadringentesimauigesimaquarta.

An merces equi à visitante conducti exsolui debet ab ecclesia visitata? resp. quòd non, vt no. scriben. relati per Philip. Fran. in. c. 1. §. procurationes de censibus in. 6.

Quæstio quadringentesimauigesimaquinta.

Bidello mortuus fuit equus conductus in itinere, probauit equum sibi fuisse mortuum in itinere, sed non probauit in specie fuisse illum equum, quem conduxerat, an sufficiat? respon. quòd non. Ioan. Andr. in. c. auditis. de præscrip. vbi in specie de hoc. Grammati. consilio. ciuili. 1. nume. 13.

Quæstio quadringentesimauigesimasexta.

Aliquis promittit de euictione pro equo vendito alicui per aliquem, quod equus sibi non leuabitur: equus de facto sibi est leuatus & derobatus: an tenebitur? rñ. quod non: quia est promittere factum alienum, quod est vltra natu

ram contractus, & sic non valeret stipulatio vide Grammati. in con.ciuili.21. per totum.

Quæstio quadringentesimauigesimaseptima.

Super liquidatione prçcij equi, vel Muli, testes deponunt, ꝙ equus erat bonus, bellus, & crassus, & quòd valebat triginta ducatos aureos, & quòd ipsi testes tanti emissent: an rectè probent prçcium, & valorem equi prçdicti? respon. Grammati. consi. ciuili. 35. per totum, quòd sic.

Quæstio quadringentesimauigesimaoctaua.

Qualiter probabitur equus occissus ab aliquo clam & de nocte? respon. Gram. con. ciuili. 45. per totum. vide Ioan. de Amicis. in cõ. 83. vbi defensio ꝓ equo occiso cũ partisana.

Quæstio quadringentesimauigesimanona.

Quid si equum furto tibi subtraxi, & tu ob iram indignatus similiter furto subtrahis Mulam meam: an fiet mutua delicti cõpensatio? respon. Ambo venimus puniẽdi, licèt magis punitur, qui prouocauit, & qui grauius deliquit. Gramma. cõn. ciuili. 69. numer. 21.

Quæstio quadringentesimatrigesima.

An quælibet ciuitas, siue Castrum, potest imponere gabellam equis delatis causa comertij? respond. quòd sic. Grammati. consil. ciuili. 69. nume. 17.

Quæstio quadringentesimatrigesimaprima.

Petitur equus, qui est mortuus, & conse-

quen-

quenter succedit ęstimatio. Si causa ipsa esset ordinaria: an posset ferri snia super ęstimatione? respond. quòd non. cum non fuerit petita. Fallit, si procedatur summariè, quia poterit fieri condemnatio in æstimatione, quia non potest negari istam sententiam fuisse latam iuxta formã petitionis, ibidẽ prope petita, licèt non secundùm ipsam petitionem. Lanfr. in clem. sæpe. in ver. libellus. 3. colu. de verbo. signi. de quo. Grammati. consi. ciuili. 94. nume. 4.

Quæstio quadringentesimatrigesimasecunda.

Puer quidam habebat equum, qui cucurrit, & pauperiem fecit, quia quidam incidens ligna metum equo incutit, quæritur an teneatur. d. puer damnum reficere, vel ille, qui incidebat ligna, causam dedit, vt pauperiem fecerit? Respond. quòd aut iste puer fuit in dolo vero, aut præsumpto, vel in culpa? Si in dolo vero, & tenetur: aut in dolo pręsumpto vel in culpa? Et tunc in vtroque casu restituit in integrum. Si quidem culpa incidentis ligna fecerit pauperiem? datur actio in factũ contra eum, vel vtilis Aquilia. Si verò culpa pueri equitantis? datur restitutio in integrũ, nec tenetur eius pater, si eum cum equo misit ad aquandum, aut equus commota feritate illud fecit, & contra sui naturam, absque alicuius culpa, & nemo tenebitur: ita Grammati.

matic.consilio.139.per totum vide omnino.

Quæstio quadringentesimatrigesimatertia.

An socius teneatur ex morte equi, vel iumenti socio? respond. Ioan. de Amicis consi. 38. quòd non. vide omnino.

Quæstio quadringentesimatrigesimaquarta.

An clericus possit emere pullum equinũ nutriendum, vt eum carius postea vendat? respon. quòd sic. Redoanus. in tract. de spolijs q.2. nume. 14.

Quæstio quadringentesimatrigesimaquinta.

An vallet pactum, quod si vendo tibi equũ hoc acto, quòd si displicuerit tibi intra certum tempus? respond. quòd sic. Natta. consi. 213. nume. 4. in. 1. vol.

Quæstio quadringentesimatrigesimasexta.

An pendente appellatione fiat sequestratio equi, de quo litigatur, & eius mercedis, & vecturæ? respon. quòd sic. Natta. consilio. 584. nume. 3. in. 3. vol. vbi, quando sequestrã tur & fructus naturales & ciuiles, pendente appellatione, & ibi per quem iudicem fiat. d. sequestratio: an per iudicem à quo vel ad quem, & si non habetur stabulum pro equo sequestrato potest vnum conduci, & ita etiã vna domus pro fructibus sequestratis, conduci potest.

Quæstio quadringentesimatrigesimaseptima.

Testator armabat equum diuersis modis,

vt quia quãdo ibat ad torneamẽta ponebat sibi phaleras, idest ornamenta cum gemmis & auro, sed quando accedebat ad prælium, erant phaleræ de corio, & legauit armaturas equi, quænam debentur? resp. Bart. in l. 1. versic. sed pone. C. de verb. signifi. quòd mediocres debentur, quia medium est viri prudẽtis & legis à sapientibus institutæ. allegat. l. qui Lancem. ff. de auro & argento lega. & hoc, nisi propter eximiam nobilitatem testatoris atque legatarij aliquid amplius præsumatur. Natta. consi. 626. nu. 19. & ibi. quando legatum largè, vel strictè interpretatur?.

Quæstio quadring. trigesimaoctaua.

Quæro quõ habet testificari testis sup deterioratione equi? rñ. Lanfr. de Oria. in tract. de testibus. nu. 21. vbi dicit, quod debet testis esse certus, & oportet, ꝙ deponat de duobus temporibus, si velit deponere super deterioratione rei. Nam debet deponere de valore, tpe quo quis commodauit equum, deinde de valore respectu temporis, quo fuit redditus. Ecce dicit testis. Equus, quem accommodauit Titius Seio tempore commodati valebat decem, & erat equus pinguis, & sanus, tpe autẽ, quo restituitur sibi equus, non valebat, nisi sex, & erat macer. & claudus &c.

Quæstio quadring. trigesimanona.

Quis de alieno stabulo Equum arripuit, quo

quo conſcenſo, inimici manus aufugeret: an deliquiſſe cenſetur? rñ. quòd non. Nec furti tenetur. l. verum. ff. de furt. argu. l. quemadmodum. §. item labeo. ff. ad l. Aquil. Royſius. deciſ. 3. nu. 288.

Quæſtio quadring. quadrageſima.

An cicatrix, vel deformitas in equo æſtimatur? rñ. ꝙ ſic. cum per eã minus valeret equus ipſe, & minori prætio venderetur. Anto. Gomez. in trac. de delic. c. 6. de iniuria. nume. 12. fol. 388. vide omnino.

Quæſtio quadring. quadrageſimaprima.

Si dico, ꝙ vendidiſti mihi equũ ſtellatũ in fronte. Si ſit facta probatio de equo, ſed non de qualitate frontis ſtellatæ: an cõcludat probatio? rñ. Bald. ꝙ non. in l. edita. col. fin. C. de eden. de quo Iaſ. in l. non hoc. n. 13. C. vñ legi.

Quæſtio quadring. quadrageſimaſecunda.

Quædam mulier dedit in ſocidam cuidam ruſtico equam cum pulla, quæ nouem ſcutis æſtimatæ fuerunt, eo pacto, quòd capitale eſſet ſaluum, & fætus communiter diuideretur, qua ſocida durante, quædam filia parua dicti ruſtici duxit Equam prædictam ad fontem, vt biberet, extimeſcens Equam ſinit illam abire à ſemet ipſa, quæ ſiniſtrorſum incedens, propè quandam rupem, de ea cecidit, & eſt mortua: Quæritur cuius nam ſit damnum: an dictæ mulieris in to-

tum,

tum, vel in parte? Responde. Decisio Perusina. x. quòd ad rusticum pertinet emendare damnum, cum bene non custodiuit equam, vide tu Bal. in consi. 441. col. 2. post med. lib. 1. vbi loquitur de committente custodiam peccorum puero quòd in culpa non dicitur, quando ita erat consuetudo custodiendi bestias per pueros de quo Crauetta. con. 8. nu. 22. vide omnino.

Quæstio quadring. quadragesimatertia.

Aduena emit equum non ad credentiam, an si non soluat potest capi, & detineri, tanquam suspectus & fugitiuus? respon. Paul. de Cast. in. l. hæres. §. i. nume. 13. ff. de iudi. quòd sic, quia censetur actum, vt statim soluat, iō si non soluit, potest capi, & detineri, quia suspectus & fugitiuus est.

Quęstio quadring. quadragesimaquarta.

Quispiam emit equū vitiosum, ob idque egit redhibitoria, sed pendente iudicio, vitium illud omnino cessauit, an cessare debet ipsa redhibitoria actio? respon. quòd sic. Tiraquellus. in suo. Cessante causa. par. 1. nume. 221. & ibi, quis eorum tenetur ad expensas?

Quæstio quadring. quadragesimaquinta.

Faber ferrarius, siue Marescallus, si quid in arte sua præter equum & bonum commiserit, ad quę tenetur, Franc. Mar. decisio. 523. parte. 1.

Quæ-

Quæstio quadring. quadragesimasexta.

An ad probandum equum fuisse sanum, & eius valorem, & culpam commodatarij, sit necesse, quòd testis reddat rationem dicti sui etiam non interrogatus? Alex. consil. 183. in vlti. vol. & ibi quid si locator adhibuit medicum tardè ad curam equi infirmi, an imputetur ei, sicut si nullum adhibuisset, & quid si in vno deponit falsum: an in omnibus perdant fidem? vide omnino Bal. in consil. 404. in. 2. vol. & in. consi. 22. in 3. vol:

Quæstio quadring. quadragesimaseptima.

Quidam legauit mihi decem equas, & fecerunt fœtus: an ex mora consequar fętus? Respon. Ange. in. l. equis. ff. de nautico fenore, quòd sic: secus si legauit equos.

Quęstio quadring. quadragesimaoctaua.

Si video forensem in ciuitate transeuntem cum equo meo: an possum iudicis officium implorare, vt possit stare mecum in isto loco, vel quòd equus deponatur, & consignetur penes quendam. Cast. in. l. acceptam. nu. xi. C. de vsuris.

Quæstio quadring. quadragesimanona.

Commodans equum, quem sciebat non posse ferre laborem: an teneatur? respond. tenetur contraria commodati ipsi commodatario ad interesse, si propter hoc, quòd equus in via defecit, damnificatus est, sed si gratis

commo-

commodauit,& pereat,non tenetur commodatarius.Castr.in l.eum,qui rem.ff. commo. per ibi dicta.subdens,ꝙ multi laici idiotæ (vt pluries vidit)errant,dicentes, ꝙ quando res commodatur gratis, si pereat qualitercunq; teneatur commodatarius emendare, & habent istud quasi pro lege, & tamen secundũ ipsum hoc est erroneũ.vt patet. in d.l. ꝙ not.

Quæstio quadring. quinquagesima.

Stante statuto,quòd mulier, vel minor nõ possit alienare sine consensu consanguineorum,quid si vendunt equum sine illa solennitate,& moriatur postea,cuius nam erit periculo?respond.vt per Ias.in l. non omnis. §. 1. nume. 6. ff. si cert. peta. quòd perijt periculo ementis.

Quæstio quadring. quinquagesimaprima.

Si rustico dedi Equum pascẽdum, & de eo retineo dominium,si perit culpa,vel dolo rustici,tenetur reficere damnum mihi. Doct.in l.si pascenda,C.de pac.vbi & Ias.num. 2. Nec sufficit probare interitum,& pellem portare domino,nisi probet casum fortuitum, vel ipsam mortem naturalem.

Quæstio quadring. quinquagesimasecunda.

Si qs,puta ambasciator, vel alius esset permissus ducere sex euectiones,i. equitaturas: an possit inter illas famulũ ducere pedester? rñ.ꝙ sic.Abb.in c.in singulis.n.1. de sta.mon.

Quæ-

Quæstio quadring. quinquagesimatertia.

Habentes equos caualcatæ: an semper sta re debent parati? resp. quòd sic. Bal. in. l. nam salutem. §. sciendum. ff. de offi. præfe. vigil.

Quæstio quadring. quinquagesimaquarta.

Actio de dolo non concurrit cum actione de pauperie, sed pone tres equitantes, fuit v- nus, qui exit de medio, vt equi sociorum inui cem rixarentur, vel quis eleuauit stangam de medio inter duos equos rixosos: an teneatur actione de dolo? Respond. quòd sic, quia fuit dolus, cum non ligauit, vt non posset vnus alium mordere, non autem tenetur lege aqui lia, quia factum desiderat vide Bal. in. l. Et e- leganter. §. quadruplex. ff. de dolo malo.

Quæstio quinquagesimaquinta.

Si conductor Ronzini deteriorauit Ronzi num, ita quòd nõ est amplius equitabilis: an teneatur? res. tenet ad vecturam totius tẽpo- ris, & ad interesse rotius deteriorationis. Bal. in. l. si vno anno. §. itẽ, cũ quidã in lectu. anti qua. ff. loca. Odof. tñ in con. inci. locaui tibi Mulã, consuluit, ꝙ conductor equi non tenet ad mercedem post mortem equi, vsq; ad solu tionis æstimationem, etiam si fuerit factum pactum, ꝙ qualibet die equus intelligeretur locatus, ꝓ quinq; solidis, vide apostillan. ad Bal. vbi supra. litera a. & Specul. in titu. de lo- cato. §. iam dicendum versic. sed ecce locaui.

Quęstio quadring. quinquagesimasexta.

Mulio, vel Equorum locator, an teneatur soluere passagium Muli, vel Equi scholari locati pro libris portandis? respon. ꝙ sic. Bald. in l. cum in plures. §. vestimenta: in apostil. in fin. ff. loca. idem repetit. in §. vehiculum. in ea. l. in apostil.

Quæstio quadring. quinquagesimaseptima.

Proxeneta Equorum conclusit mercatum de Equo, qui erat venalis: an sit perfectum? Respon. ꝙ non. quia officium Proxenetæ nō est concludere, sed tractare: nisi à partibus haberet mandatum. Bal. in l. multum. col. 2. nu. 3. C. si quis alteri, vel sibi. vide Stracham. de Proxenetis.

Quæstio quadring. quinquagesimaoctaua.

Equus ne traditur per capistrum, vel frenum? resp. ꝙ sic, & aliàs non potest bene, nec aptè tradi. & equus ducitur, & ideo dominiū transfertur per visum. Fab. insti. de rerum diuis. §. itē si quis. nu. 3. aliàs, si tradat capistrū non super equo, nec equo fortè in p̄sentia existēte, & in isto casu, non videt traditus. vt ibi.

Quæstio quadring. quinquagesimanona.

An vendi possint Marescalis sine pæna res vendi prohibitæ, pro medella scilicet facienda vno equo? respon. quòd sic, pro bono, & persone notæ & fideli, de quibus verisimile est, quòd indigent pro bono. Ioan. Fab. insti.

de

de public. iudi. §. item lex Cornelia, ad fin.

Quæstio quadring. sexagesima.

Equus non dicitur deferratus, nisi aliàs fuerit ferratus. Ioan. Fab. Insti. quibus more contrahitur ob. in prin. nume. 2.

Quæstio quadring. sexagesimaprima.

Dicit aliquis tu surripuisti meum equum, & probat: an suo iuramento stabitur de æstimatione ipsius equi? respon. Ioan. Fab. insti. de verbo. ob §. non solùm nu. 5. quòd sic.

Quæstio quadring. sexagesimasecunda.

Volebam ire Parisius, rogasti me, quòd traderem tibi equum meum concessi, quid iuris respon. ꝙ hic est certus vsus, & tempus tacitum, quo poteris iuisse & rediisse, hoc est cōmodatum, sed si non sit tempus tacitum, vel expressum, tunc est præcarium, & ideo quando libet, reuocatur, vt concedo tibi habitationem illius domus. Ioan. Fab. in. §. sequēs. nume, 23, insti. de actio. vbi communem esse opinionem dicit.

Quæstio quadring sexagesimatertia.

Si promisisti mihi equum, qui consueuit portare frenum: an debes mihi frenum? resp. quòd sic, sicut in venditione. l. Ediles. §. 1. cū ibi no. ff. de edili. edic. Ioan. Fab. insti. de acti. §. actionum autem. nu. 8.

Quæstio quadring. sexagesimaquarta.

Contraximus societatem super certis mer-

cationibus, pacto incontinenti apposito, ꝙ ego darem tibi equum meum pro tuo, quia fortè tu debebas præstare operam, & ire ad mercata, & meus equus erat melior quã tuus certè præscriptis verbis est bonæ fidei, vel fortè contracta societate statim conuenisti Equum meum ducere ad forum pro vendendo, quem tradidi tibi æstimatum pro decem certè actio præscriptis verbis locum habet, & est bonę fidei. Ioan. Fab. insti. de actio. §. actionum autem. nume. 12.

Quęstio quadring. sexagesimaquinta.

Quietaui de debito te, in quo mihi tenebaris, vt mihi dares equum tibi adest ex facto meo, ideo ago præscriptis verbis, vt des: sed si manumisi seruũ meum, vt dares mihi equũ, tunc ex manumissione illa tibi nihil adest, & ideo agitur de dolo, Ioan. Fab. insti. de actio. §. actionum. nume. 17.

Quæstio quadring. sexagesimasexta.

Quid si à me fundum conduxisti, & colonus factus es meus, & quotannis obligaris mercedis nomine aliquid præstare mihi & induxisti in eundem fundum complura, inter quæ & equum: an talis equus pro mercede erit mihi obligatus? respon. quòd non, nisi ex pacto conuentum sit, ita ex Theophilo. in. §. est & seruiana. insti. de actio. deducit doctus certè, verus & Menochius, in tracta. de adipiscen:

piſcen. poſſesſio. remedio. 3. nume. 41.

Quæſtio quadring. ſexageſimaſeptima.

Quæro quis nam dicatur equus ſuccuſſarius? reſpon. humaniores. Ambro. & cæteri, quòd eſt ille, quem vulgo dicimus, che trotta qui concutendo ſeſſorem graditur.

Quæſtio quadring. ſexageſimaoctaua.

Equa datur ad paſcendum, quid iuris de fętu ipſius? Fir. ver. ſocietas diuiditur ver. 40.

Quæſtio quadring. ſexageſimanona.

Emptio ne contrahitur, ſi dico, volo vendere Titio abſenti equum pro decem, & vnus referat ſibi, & dicat ſe velle emere? reſpon. Fa. de Monte, quòd non, in tractatu, de emp. & vendi. q. 5. nume. 46. tomo. 8.

Quæſtio quadring. ſeptuageſima.

Emptor emens latenter equum vitioſum, quas intentare poſſit actiones? reſpon. Ioan. de. S. Bla. in tracta. de actio. §. in rem. numer. 43. tomo. xvi.

Quęſtio quadring. ſeptuageſimaprima.

Emptor, ſi ratione vitij rem emptam reſtituere cogitur: an prætium ei reſtituere cogitur venditor? Reſponde. quòd ſic. Fabian. de Monte. in tracta. de empt. & vendi. quęſt. 8. ſub. nume. 7.

Quæſtio quadring. ſeptuageſimaſecunda.

Emptor equarum, ſi recepiſſet fructus ex Equabus emptis, & moram commiſerit,

ſerit in ſoluendo pręcium, an venditor dictos fructus tāquam intereſſe petere poteſt? reſpon.ꝙ ſic.Fabia. de Mon.in tract. de emp. in.q.6.prin.nume.19.fol.53.tomo 8.

Quęſtio quadring. ſeptuageſimatertia.

Emens equum alienum ſcienter: an præcium repetitur?reſpon.Firma.in tract. de epiſco. in.§.ſupereſt.nu.119. tomo.2. fol. 256. quòd non.nec de euictione agitur.

Quęſtio quadring. ſeptuageſimaquarta.

Emens pluries equos furtiuos, an furti particeps præſumatur?reſpon.quòd ſic.Montaltus in tract. de reproba. ſententiæ Pilati. articulo.2.nume.6.tomo.3.fol.13.

Quęſtio quadring. ſeptuageſimaquinta:

Emens vilius equum,vt carius vendat,nō ex cupiditate, ſed vt ſuis prouideat neceſſitatibus,& familiæ,an peccet? reſpond. quòd non.Lauren.de Rodulphis.in tra. de vſuris. in §.ſalubriter.numer. 151.fol. 61. tomo.9. tractatuum.parte.3.aliàs ſecus.

Quęſtio quadring. ſeptuageſimaſexta.

Emere an quis poſſit equum pro ſe & alio intra terminum nominando, & non nominauit?reſpon.Fabia. de Mon. ꝙ ſic. in tracta. de empt.& vend.quæſt.3.princ.numero. 19. fol.26.

Quæſtio quadring. ſeptuageſimaſeptima.

Emens equum furtiuum à fure, tenetur

ne

ne furti?respon. quòd sic. l. si liberam. C. quòd cum eo. Alex. in. l. rem alienam. ff. de contrahen. emp. vbi idem dicit in vendente. Fulgo. consi. 175. in. 2.

Quæstio quadring. septuagesimaoctaua.

Emptor equi furtiui, potest ne conueniri etiam à possessore, cui fuit equus furatus? rñ. ꝙ sic. glo. in. l. si coloni. C. de agrico. & censi. lib. xi. Bal. in. l. in ciuilē. C. de furtis. vbi Bar. & glo. no. & no. in. l. manifestissimi. §. sed cū in. 2. eo. tit. & in. l. & ideo. §. Nerratius. ff. de condi. furti.

Quæstio quadring. septuagesimanona.

Emens equum à fure: an præsumatur sciēs vel ignarus? respond. glo. & Bart. in. l. in ciuilem. C. de fur. si autem emit ab alio, præsumitur in bona fide. Bal. in rub. de inuestitu. de re alie. fac.

Quæstio quadring. octuagesima.

Emens equum à fure, conuentus ad eum restituendum, an teneatur furem in iudicio nominare? resp. ꝙ non, nisi ex vrbanitate velit. l. in ciuilem, & ibi Bar. C. de furtis.

Quæstio quadring. octuagesimaprima.

Emptor equi furati, an teneatur equum restituere dño, ꝑcio sibi non restituto? res. ꝙ sic. l. in ciuilem, vbi docto. C. de Furtis. nisi emerit à latrunculis, & hostibus. lege. mulier in opus. ff. de captiuis. item, nisi fuerit,

protestatus, se emere nomine domini vel illius, cuius interest, Hostiensis in summa de pœnis. §.fin.ver.quid si emat. Bertachi. versi. emptor rei furtiuę. versi.3. vbi plenius.

Quæstio quadring. octuagesimasecunda.

Emptor equi accipiens illum experiendum per octo dies, si currat ad pallium, seu brauium, & vincat, vel aliter lucretur cum equo: an teneatur domino, idest venditori restituere lucrum, etiam si emere velit? respon. quòd sic.l.apud labeonem.in prin.ff.de præscrip.verb.Firma.verbo. emptor animalium versic.6.

Quæstio quadring. octuagesimatertia.

Emptor equi furtiui, si sciebat furtiuum non valet emptio.Bal.in rub. C. de contrah. empt.quæstio.5.per tex.no.in.l. si emptione. §.item si emptor.ff.eo.titu.

Quæstio quadring. octuagesimaquarta.

Emptio equi ad incantum an valet? respō. quòd sic, etiam facta oblatione precij ex interuallo post subhastationem. Bar.in.l.si tēpora.q.1.C.de fide instru.lib.x.

Quæstio quadring. octuagesimaquinta.

Emptio prǽsumitur fieri nomine proprio in dubio.Bar.in.l.Imperator.in fi. ff. de lega. 2.per.l.& magis.ff.de solu.Bar.in.l.si patruus C.communia vtriusque iudi.

Quæstio quadring. octuagesimasexta.

Emptio equi pro præcio declarando per tertium, mortuo Titio ante præcium declarã tum: an valet? respõ. quòd non. Bal. in. l. 2. §. sed si quis. 4. col. C. communia de leg. per. l. fi. C. de contrahen. emp.

Quæstio quadring. octuagesimaseptima.

Quomodo instrumentum cõcipiatur em ptionis feni pro equo? Specula. tit. de emp. & vendi. §. 1. in. 6. forma.

Quæstio quadring. octuagesimaoctaua.

Emens a prodigo equum, vel ab eo, cui bo nis est interdictum, an præsumatur in mala fide? res. præsumi, si sciat venditorem statim consumpturum. glo. & Imola. in. c. si diligen ti. de præscrip. & no. in. l. si quis cum sciret, & ibi Bar. Imola & doc. de verborum obliga.

Quæstio quadring. octuagesimanona.

Emptores equorum deprędatorum in bel lo: an sint tuti in conscientia? respon. Fely. in. c. quę in ecclesiarum. colu. 9. versi. 2. no. de constitu.

Quæstio Quadring. nonagesima.

Emptor equi dubitans de vẽditore, quòd sit malæ vitæ, quid habet agere? respon. quòd potest cogere venditorem ad sibi tradẽdum equum vẽditum, & debet deponere pęcuniã apud tertium, vt si fortè sibi euincatur equus sit tutus de præcio. Ioan. de Prato in. l. si reus in fi.

in fi.ff.de.procurato.per no.per Bar.in.l.si cũ cor.de solu. vel potest soluere vni creditori anteriori,& facere sibi cedi iura, vt per Bart. Cępolam.cautela. 318.

Quæstio quadring. nonagesimaprima.

Emptor agit ne actione de dolo contra eum, qui equum emptum valde commendauit,animo decipiendi?respond.quòd sic.l.ꝙ venditor.& ibi Bar.ff.de dolo.

Quæstio quadring. nonagesimasecunda.

Emptor equi potest.agere actione ex empto contra venditorem, vt sibi equus liber tradatur,quando est alteri obligatus. Et põt excipere contra eũ de dolo, qñ pręciũ petit.l.ex p̃dijs,& ibi, ꝑ docto. C. de euictioni.

Quæstio quadring. nonagesimatertia.

Emens ne equum in subhastatione cum autoritate iudicis, pro maiori præcio vltra dimidiam iusti præcij, dicatur læsus, & ideo agat.l.2.C.de rescin.vendi?respon.Bal.in. d. l.2.& per Bar.& Alex.in.l. si quis cum aliter. ff.de verbo.obligatio.

Quæstio quadring. nonagesimaquarta.

Emptor equi,debet intra sexaginta dies equum emptum venditori refutare.aliàs non agit post,nisi aliud tempus fuerit à partibus præfixum.l.quòd si nolit.§.si quis.ff. de edil. actio.Firma.in reperto.ver. Emptor agit de euictione.

Quæ-

Quæstio quadring. nonagesimaquinta.

Emptor potest ne petere contra venditorem equi, quòd dictus equus venditus, & alteri pignoratus, liberetur, etiam si non fuit facta denunciatio litis motę. glo. in. l. qui Romę. C. de eui. Bal. in. l. ex cōuentione. in fi. C. de pac. Fir. fusius. in repertorio. ver. 44.

Quæstio quadring. nonagesimasexta.

Emens equum: an credere teneatur protestanti ne emat? glo. & Bal. in. l. si fundum. C. de rei vendica.

Quæstio quadring. nonagesimaseptima.

Emens equum à pupillo, agens ad equum debet probare, quòd emit cum autoritate tutoris, aliàs succumbit. gl. xxxi. q. 2. Lothari⁹, & per Ioan. And. in. c. circa. de elec. & Matthesila. nume. 13.

Quęstio quadring. nonagesimaoctaua.

Emptor agit ad interesse contra venditorem, qui non notificauit emptori defectum empti equi, qui propter illud minus venderetur in futurum. Bal. in. l. 2. C. de pericu. rei. vē di. & per Bar. in. l. quæro. ff. de actio. emp.

Quæstio quadring. nonagesimanona.

Emens equum morbosum, vel vitiosum ignoranter, quomodo agat? Specula. de renun. & conclu. ver. sunt, & seq.

Quæstio quingentesima.

Emptor equi, qui voluit implere contra-

ctum,

ctum; potest ne conueniri, nisi purget morã intra modicum tempus, vt impleat, & arrham non perdat? rñ. ꝙ sic. Bald. in l 2. q. 7. C. quando liceat ab emp. disce.

Quæstio quingentesimaprima.

Emptor equi, si non habet, ꝙ soluat, quid habet agere? rñ. sit cautus, vt excipiat contra venditorem, ꝙ rem liberam non tradidit, ex eo, quia est obligatus pro dote vxoris, vel alijs creditoribus, quia donec discutiatur, vel donec equus liber tradatũ, nõ teneẽ ad prçciũ. Bal. in l. qui rem. & l. ex prædijs. C. de euictio.

Quæstio quingentesimasecunda.

Emptor accipiens equum, vt ostendat peritioribus, non tenetur de casu fortuito contingenti in eo. dum haberet alteri ostendere. l. si gratuitam. §. si cum mihi vestimenta. de præscrip. ver. l. Apud labeonem. §. fi. eo. titu. sed de dolo & culpa sic.

Quæstio quingentesimatertia.

Emptor accipiens equum experiendum intra certos dies, cum pacto, ꝙ nisi placuerit, pro singulis diebus soluat venditori certum quid dietim, si emptio est pfecta: an teneatur de periculo interim cõtingente in equo, & sic ad præciũ? rñ. ꝙ sic. si autem non est perfecta tenetur tm̃ ad mercedẽ pro singulis diebus: casus est no. in l. apud Labeonẽ. §. item apud Labeonem. ff. de præscrip. verb.

Quę-

Quæstio quingentesimaquarta.

Emptor an teneatur ad prçciũ equi, licèt perempti apud vẽditorem? rñ. ꝙ sic. l. fi. & ibi Bal. C. de pericu. & commo. rei vendi.

Quæstio quingentesimaquinta.

Emptor si cognoscat vitium in re empta: an possit ad præcium conueniri? rñ. gl. quòd non. Institu. de suspec. tuto. §. pen.

Quæstio quingentesimasexta.

Emens equum à procuratore mandatum habente ad vendendum, si soluit ei præcium; an teneatur ad illud iterum? rñ. ꝙ non. sed liberatur. Bar. in l. filiæ. ff. de solutio.

Quæstio quingentesimaseptima.

Emptor equorũ, quos latrones vendentes acceperũt ab hostibus: an teneantur restituere? Resp. quòd sic. l. latrones. ff. de capti. Bald. in l. hostes. eo. tit.

Quæstio quingentesimaoctaua.

Emens equũ ab executore testamenti, confesso recepisse præcium: an sit tutus à legatarijs? Respond. quòd sic. etiam, si eis executor non satisfecerit de præcio. Bar. in l. alio. ff. de alimen. & ciba. legat.

Quæstio quingentesimanona.

Emptor Equi cogitur præcisè ne soluere præcium venditori? Respond. quòd sic. Bart. in l. j. in princ. post gloss. ff. de actionib. empti. quia cogitur facere præcium venditoris, cum

cum sit debitor præcij in genere.gl. & Bar. in l.ex empto.in princ.ff.de actio. emp.

Quęstio quingentesimadecima.

Emens equum vitiosum, si postea certificatur de eius vitio: an possit alteri vẽdere? rñ. ꝙ non, quia teneretur. Paul. de Cast. in l. si te bonis. per glo. ibi. C. de iure delibe. qđ verum est si tacuerit vitium, vt ibi.

Quęstio quingentesimadecimaprima.

Emptio Equi vitiosi quanto minoris, qualiter procedat? resp. Ioan. Bap. de S. Blasio. in tract. de actione & eius natura. §. in rem. nu. 48. Tomo. xvj.

Quęstio quingentesimadecimasecunda.

Emptor & venditor Equi, qualiter in præcio, & valore se habere debent? Respon. Ioan. Nider. in tracta. de contractibus mercatorũ, c. 11. nu. 15.

Quęstio quingentesimadecimatertia.

Emptori equi vitiosi facilius ne succurritur cum vitium est latens, quàm cum facile potest deprehendi? rñ. ꝙ sic. d. m. Alcia. in tracta. de eo, quod interest. nu. 89.

Quęstio quingentesimadecimaquarta.

Empti si sint plures equi vno præcio: an vna sit emptio, & vnus contractus? Respond. quòd sic. Fab. de Mon. in tract. de empt. & vẽdi. q. 5. prin. nu. 23. Tomo. 8.

Quę-

Questio quingentesimadecimaquinta.

Vendens equum, alicui, si dicat emptori, ego confido de te vsque ad decem dies, & nõ vltra, an dominium reuertatur ad ipsum vendentem post decem dies, sine retraditionẽ equi, præcio intra illud tempus non soluto? respon. quòd sic. Bertachi in tracta. de episcopis. §. superest. nume. 135. tomo. 10.

Questio quingentesimadecimasexta.

Vendere, qui tenetur equum: an ad equũ ostendendum emptori teneatur? respond. ꝙ sic. Fabia. de Monte. in tract. de emptio. & vẽdi. q. ij. sub. nume. 60. tomo. 8.

Questio quingentesimadecimaseptima.

Vendere equum mihi promittẽs infra certum tempus: si alteri vendat, cõtra quem agere possum? Fabia. de Mon. in tract. de emp. & vendi. q. 9. nume. 18.

Questio quingentesimadecimaoctaua.

Vendere quis ne potest carius equum homini experto, quàm simplici? respond. ꝙ sic. Ioan. Nid. in tra. de contra. Mercato. capit. 2. nu. 14. tomo. 8. vbi etiam dicit: ꝙ vendere carius quàm valeat res scienter, nũquam licet. capi. 3. nume. 4. Et quis vendere rem suam iusto præcio presumitur. Cæpola. de simulatione contractus. nume. 139. tomo. 9.

Quæstio quingentesimadecimanona.

Venditio equi facta, ꝙ nisi statim præciũ sol-

soluatur, equus sit inemptus:an si vnus numus deficiat, valet vēditio? rñ. q̄ non. Gigas. de pensio. q. 92. nu. 11. Tomo. 4.

Quæstio quingentesimauigesima.

Emere equum promittens nomine alicuius, potest ne agere contra ementem, vt ipsum equum emptum ei tradat? Respō. quòd sic. actione mandati, si præcesit mandatum: aliàs negociorum gestorum, ex illa promissione. vt per Soci. in consi. 228. col. fi. versi. ex quibus. in 2. vol. per glo. communiter approbatam. in l. legitima. ff. de pactis.

Quæstio quingentesimauigesimaprima.

Venditio equi posita in alterius voluntate: an valeat? Respon. quòd non. Tamen si traditio interuenit, valet. Fabia. de Monte. in tractа. de emptio. & vendi. nu. 73. fol. 39. Tomo 8. & an valeat. d. venditio ita facta, quandó precium in alterius voluntatem remittitur? ibi. & an valeat vēditio, & sit perfecta, si quis vendat equum pro iusto præcio, nullo apposito declaratore, vel apposito, sed mortuo? ibi. nu. 25. fol. 37.

Quæstio quingentesimauigesimasecunda.

Vēditio equi in arbitrium ne tertij fieri potest? Respon. quòd sic. Afflic. in tracta. de iure protho. in §. scriptum. sub nume. 13. Nam contractus possunt conferri in arbitrio alieno magis latè, quàm vltimæ voluntates, vt

tenet

tenet glo.i.in si in l.3.ff.de testa.& ideo clausula, quod instrumentum extendatur ad cōsilium sapientis, in contractibus operatur, vt sapiēs addere illis possit. vt dicit Benedictus de Vado Semproniano.in additio. ad reperto.Feli.in ver.clausula, quod instrumentum: nu.3.allegat Feli.in c.ex literis. de fide instru. & potest imponere pęnam sapiens, in non obseruāte. vide Io.Grassam.in sua formula mādati.in ver.ad consilium sapientis, & Docto. in l.ex ea parte.ff.de verbo. ob.& ibi maximè per Ias.vide etiam d.m.Cephal.in consi.28.& consi. 88. & omnino atque omnino Neuiza: in consi.64.per totū. vbi quid possit sapiens? & licèt non possit mutare substantiam contractus, potest tamen addere omnia, quæ bonus vir arbitraretur, etiam inusitata, vt dicit Pax à Scala: in suo tract. de cōsilio Sapientis.tit.de contractibus.c. 3. quòd no. contra quosdam Sciolos.

Quæstio quingen. uigesimatertia.

Venditio Equi fuit facta duobus, nec apparet, cui primò traditus fuerit. cui præsumitur primò traditus? Respon. ꝙ illi, qui preciū numerauit Guido p̄p̄. in tracta. de prȩsump: sub nu.26.Tomo 13.

Quęstio quingent. uigesimaquarta:

Venditio equi, an ante traditionem est perfecta? Resp. quòd non. Neguſ. de Pigno.in 3.

†††† 2 mor-

Ven-

fre.in tract.de 1.& 2.decre.num.25.tomo 16.

Quæstio quingent. uigesimanona.

Venditio equi pro quanto erimus in concordia an valet? Respon. quòd sic.secuta concordia in præcio: aliàs non, sed potest iudex audiri, vt arbitraretur facta traditione equi. Bal.in l.fi.in j.q.C.de contrahen.emptio.

Quæstio quingentesimatrigesima.

Venditio equi collata in voluntate partis, quò ad præcium, an valeat? Resp. quòd non. l.in vendentis.C.de contrah.empt.& ibi plenè Bal.in 1.col.vers. primò quæro.l.quòd sæpe.§.j.Bar.& in l.si res. & in l.hęc venditio.ff. eo.tit.sed secuta traditione, potest agi actione præscrip.ver.ad pręcium, declarandum, & declaratum soluendum. Alexan.in l.j.ff.de contrah.emp.Bal.in c.j.de feu. da.in vec.leg. commiss.Alex.in l.si fundus.§.pōt.de pigno.

Quæstio quingent. trigesimaprima.

Venditio equi an fieri potest, cum pacto, quòd dominium non transeat, nisi præcio totaliter soluto, quo casu non est noua retraditio necessaria, præcio non soluto. Bal.in rub. C.de contrah.emp.q.13.

Quæstio quingent.trigesimasecunda.

Venditio equi valet pro quāto præcio emptor vendidit ne alteri? Rñ.Bal. quòd sic.in l. in emētis.3.q.C.de cōtrah.emp. & valet vēditio ēt, si vbi, & qñ cōfert ī arbitrio emptoris.

Quæstio quingent. trigesimatertia.

Venditio equi, valet ne per verba vis emere procem?volo.Rñ.quòd sic:Idem si vendo, si vis emere?emo si vis vendere.Bal. in l.in ementis.5.q.C.de contrahen.emp.

Quęstio quingent. trigesimaquarta.

Equus potest ne tradi vendendus alteri, certo præcio pro quo,vel eius præcio, detur æstimatoria contra recipiẽtem? Rñ.quòd sic. l.j.in princ.& ibi Bar.ff. de æstimat.

Quæstio quingent. trigesimaquinta.

Venditio,an valeat absq; cõsensu eius, ad quem equus sit reuersurus? Resp. quòd non. l.in diem.vbi Bar.ff.de aqua plu.arcen.

Quęstio quingent. trigesimasexta.

Venditionem equi quis impedit ad quid teneatur? Respõ.domino tenetur actione de dolo,vel in factum.l.rem quandã.vbi & Bar. ff.de dolo.

Quæstio quingent. trigesimaseptima.

Venditor equi, an pręsumatur dominus? Respon.quòd non.nisi probetur.Bal.in l.fin. C.de assertio.tollen.per illum text.in ver.ven ditor ostendat: & licet probare suum esse. l.j. & ibi Bal.de bon.mater.in j.col. per illũ text. in ver.docere.

Quæstio quingent. trigesimaoctaua.

Venditor equi, an præsumatur vendidisse iuridicę?Respon.quòd sic:nisi probetur con-

trarium.l.i.& ibi Bal. in i.no.C.de rebus.non alienan.

Quæstio quingent. quadragesima.

Venditor equi, licèt non teneatur redhibitoria, quia equus non sit vitiosus, si tñ equũ recipit, quia emptor non sit contentus, tenetur ne de eo pręcium reddere? Rñ. Bal.in l.fi. C.de edili.actio.in 2. col.in prin. ver. sed pone, quòd res.

Quęstio quingent. quadragesimaprima.

Venditor equi penitens, quomodo teneatur emptori? Rñ.glo.& Docto. in l.j.in fi.ff.de actio.emp.

Quæstio quingent. quadragesimasecunda.

Vẽditor equi, presumitur ne scire defectus seu qualitates equi morbosi? Rñ.ꝙ sic.Corn. con.80. litera b. in 3.par.

Quæstio quingent. quadragesimatertia.

Venditor conuentus redhibitoria pro equo vendito: tenetur ne ad præcium, & ad id quod soluit pro gabella de contractu? Rñ. ꝙ sic: et si nolit restituere pręciũ tenetur ad duplum, & dicitur nolle restituere: si se non præparat ad reddendum. Bal.in l.fi.in 2.col.ver. sed nunquid redhibitione facta, iuncto versi. sed pone, lata est sententia. C. de edili.actio. Ang.in l.debet.ff.de edili.edic.

Quęstio quingent. quadragesimaquarta.

Venditor equi suspectus cogitur ne tradere,

MAG. ET ECCELLENT. IVR. CON. ET NOBILIS FERRARIENSIS, D. HIPPOLYTI BONACOSSAE IN MATERIA EQVORVM TRACTATVS.

FINIS.

tit.de cau.poss. §.4.ver. sed & si circa fi.& si re periatur in damno dando in fundo alieno in uocentur testes,& fiat, prout in l.quintus: ff. ad l.aquil.

Quæstio quingent. quinquagesima.

Si culpa rustici sit amissa equa,qui eam ha bebat in custodiam,vel fures abstulerũt, aut lupus comedit:an debeat emendare damnũ domino?Resp.ꝙ sic:si capitale erat saluũ do mino:aliàs secus.Ambr.de Vigna.in trac. de vsur.nu.179.tomo 9.& si rusticus erat labora tor & colonus,quia dominus & colonus sũt Soci.l.cum duobus.§.si in coheunda. ff. pro socio.qui textus non reperitur alibi secundũ Petr.de Vbal.in trac. de duobus fratribus. in 6.par.q.13.num. 14. ideo non tenetur,nisi in quantum facere potest, & postquã equus est amissus, & a lupo editus, frustra quid de eo amplius loqui tentare valeo.

Laus Deo, & gloriosæ Virgini.

FINIS.

REGESTVM.

† †† ††† †††† A B C D E F G H I K L M N.

Omnia sunt integra folia, præter ††††. & N. semifolia.

VENETIIS.

Excudebat Aegidius Regazola.

M D LXXIIII.

